

Analýza a návrh opatření pro zlepšení ochrany obyvatelstva ve městě Hranice

Bc. Diana Křeháčková

Diplomová práce
2019

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky
akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Diana Křeháčková**
Osobní číslo: **A17328**
Studijní program: **N3902 Inženýrská informatika**
Studijní obor: **Bezpečnostní technologie, systémy a management**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Analýza a návrh opatření pro zlepšení ochrany obyvatelstva ve městě Hranice**

Téma anglicky: **An Analysis and Proposal for Measures to Improve the Population Protection of the Hranice Municipality**

Zásady pro vypracování:

1. Vypracujte literární rešerži na téma ochrany obyvatelstva.
2. Formulujte základní právní aspekty ochrany obyvatelstva.
3. Definujte ochranu obyvatelstva při mimořádných událostech.
4. Analyzujte současný stav řešení ochrany obyvatelstva ve městě Hranice.
5. Na základě analýzy navrhněte případná opatření ke zlepšení stavu ochrany obyvatelstva ve městě Hranice.

Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

1. DOLEŽEL, Martin, Jan KYSELÁK, Otakar J. MIKA a Jaromír NOVÁK. Základy ochrany obyvatelstva. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. ISBN 978-80-244-4268-6.
2. Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030. Praha: MV – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2014. ISBN 978-80-86466-50-7.
3. ŘEHÁK, David, Bohumír MARTÍNEK a Petra RŮŽIČKOVÁ. Ochrana obyvatelstva v kontextu aktuálních bezpečnostních hrozeb. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2015. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-169-9.
4. FIALA, Miloš a Josef VILÁŠEK. Vybrané kapitoly z ochrany obyvatelstva. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2010, 208 s. ISBN 978-80-246-1856-2.
5. ZEMAN, Miloš a Otakar J MIKA. Ochrana obyvatelstva. Vyd. 1. Brno: VUT FCH, 2007, 116 s. ISBN 978-80-214-3449-3.
6. MARTÍNEK, Bohumír. Ochrana obyvatelstva I. Vyd. 1. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2009, 133 s. ISBN 978-80-7251-298-0.
7. MARTÍNEK, Bohumír a Jan TVRDEK. Ochrana obyvatelstva II. Vyd. 1. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2010, 101 s. ISBN 978-80-7251-323-9.
8. http://www.hzsmsk.cz/sklad/kraoo/publikace/014zajistovani_pripravy_OO.pdf.

Vedoucí diplomové práce:

doc. Ing. Martin Hromada, Ph.D.
Ústav bezpečnostního inženýrství

Datum zadání diplomové práce:

30. listopadu 2018

Termín odevzdání diplomové práce:

17. května 2019

Ve Zlíně dne 14. prosince 2018

doc. Mgr. Milan Adámek, Ph.D.
děkan

doc. RNDr. Vojtěch Křesálek, CSc.
ředitel ústavu

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové/bakalářské práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty aplikované informatiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen připouští-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně, dne

.....
podpis diplomanta

ABSTRAKT

Diplomová práce se zabývá analýzou ochrany obyvatelstva v obci s rozšířenou působností Hranice. Práce je rozdělena na dvě části, a to na teoretickou a praktickou část. V teoretické části jsou uvedeny a vysvětleny základní pojmy týkající se bezpečnosti a ochrany obyvatelstva. Dále je uveden základní právní rámec ochrany obyvatelstva, ochrana obyvatelstva v ČR a při mimořádných událostech a v neposlední řadě je uvedena problematika analýzy rizik a mimořádné události.

V praktické části dochází k představení obce s rozšířenou působností Hranice, analyzuje ochranu obyvatelstva v obci s rozšířenou působností Hranice, dále analyzuje rizika v dané lokalitě, vyhodnocuje názory občanů zjištěné v rámci dotazníkového šetření a představuje možné návrhy na zlepšení ochrany obyvatelstva.

Klíčová slova: Bezpečnost, ochrana obyvatelstva, krizové řízení, mimořádná událost

ABSTRACT

The diploma thesis is concerned with an analysis of the population protection in delegated municipality Hranice. The thesis is divided into two parts – theoretical and practical. In the theoretical part basic terms connected to the safety and protection of population are explained. Furthermore, the legal framework of population protection and population protection during emergencies in the Czech Republic. The issue of risk analysis and emergencies is also included in this part.

In the practical part, the selected delegated municipality – Hranice – is introduced and Hranice's public protection is analysed. Further, the thesis analyses risks in the selected area and evaluates the opinions of municipality's citizens which are based on a questionnaire survey that was carried out. The thesis suggests propositions for an improvement of the population protection.

Key words: Safety, Population protection, Crisis management, Emergency

Ráda bych touto cestou vyjádřila poděkování panu doc. Ing. Martinu Hromadovi, Ph.D. za jeho cenné rady, doporučení a trpělivost při vedení mé diplomové práce. Taktéž bych chtěla poděkovat panu Dušanu Michálkovi za vstřícnost, ochotu a pomoc při získání potřebných informací a podkladů.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 BEZPEČNOSTNÍ PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY	11
1.1 BEZPEČNOSTNÍ STRATEGIE ČESKÉ REPUBLIKY 2015	11
1.2 PRVKY BEZPEČNOSTNÍHO SYSTÉMU	13
1.3 MEZINÁRODNÍ BEZPEČNOSTNÍ PROSTŘEDÍ A OCHRANA OBYVATELSTVA	13
1.3.1 Severo atlantická aliance - NATO (North Atlantic Treaty Organization).....	14
1.3.2 Evropská unie - EU (European Union).....	14
1.3.3 Organizace spojených národů - OSN (United Nations Organization - UNO)	15
1.4 KRIZOVÉ ŘÍZENÍ	15
1.4.1 Krizové stavy.....	17
1.4.2 Orgány krizového řízení	18
1.4.3 Dokumenty krizového řízení.....	19
2 ZÁKLADNÍ PRÁVNÍ ASPEKTY OCHRANY OBYVATELSTVA	21
2.1 ÚSTAVNÍ ZÁKONY	21
2.2 KLÍČOVÉ ZÁKONY A VYHLÁŠKY	21
2.3 DALŠÍ ZÁKONY A VYHLÁŠKY	23
3 OCHRANA OBYVATELSTVA	25
3.1 HISTORIE OCHRANY OBYVATELSTVA A SOUČASNOST.....	25
3.2 HLAVNÍ ÚKOLY OCHRANY OBYVATELSTVA	28
3.2.1 Varování, vyrozumění a způsob poskytování tísňových informací	28
3.2.2 Evakuace	33
3.2.3 Ukrytí.....	36
3.2.4 Individuální ochrana	37
3.2.5 Nouzové přežití	39
3.3 ZAŘÍZENÍ CIVILNÍ OCHRANY OBYVATELSTVA	40
4 ANALÝZA RIZIK A MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI	42
4.1 POSUZOVÁNÍ RIZIK	42
4.1.1 Identifikace hrozeb	43
4.1.2 Analýza rizik	44
4.1.3 Hodnocení rizik	44
4.1.4 Ošetření rizik	44
4.1.5 Příklady analýzy rizik	45
4.2 MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI	46
4.2.1 Stupně poplachu při MU	47
4.3 BEZPEČNOSTNÍ HROZBY IDENTIFIKOVANÉ BEZPEČNOSTNÍ STRATEGIÍ:.....	48
5 OCHRANA OBYVATELSTVA PŘI MIMOŘÁDNÝCH UDÁLOSTECH	49
5.1 INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM.....	49
5.1.1 Složky IZS.....	49
5.1.2 Koordinace složek IZS.....	50

5.2	ÚKOLY ORGÁNŮ VEŘEJNÉ SPRÁVY, KRAJE A ORP.....	51
5.3	HAVARIJNÍ PLÁN KRAJE.....	52
6	SHRNUTÍ TEORETICKÉ ČÁSTI.....	54
II	PRAKTICKÁ ČÁST.....	55
7	OBEC S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ HRANICE.....	56
7.1	HISTORIE ORP HRANICE.....	56
7.2	ORGANIZAČNÍ STRUKTURA ORP HRANICE.....	57
7.3	ZÁKLADNÍ ÚDAJE O ÚZEMÍ ORP HRANICE.....	58
	DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURA.....	60
8	ANALÝZA RIZIK V ORP HRANICE.....	62
8.1	TYPY NEBEZPEČÍ.....	62
8.2	SOUPIS RIZIK.....	62
8.3	METODA KARS.....	63
8.4	ROZBOR A OŠETŘENÍ PRIMÁRNÍCH RIZIK:.....	65
9	OCHRANA OBYVATELSTVA V ORP HRANICE.....	72
9.1	KRIZOVÉ ŘÍZENÍ ORP HRANICE.....	72
9.2	SLOŽKY PODÍLEJÍCÍ SE NA ZAJIŠŤOVÁNÍ BEZPEČNOSTI V ORP HRANICE.....	74
9.3	OCHRANA PŘED POVODNĚMI.....	77
9.4	PLNĚNÍ ÚKOLŮ V RÁMCI OCHRANY OBYVATELSTVA V ORP HRANICE.....	79
10	DOTAZNÍK INFORMOVANOSTI OBYVATELSTVA.....	84
10.1	SHRNUTÍ VÝSLEDKŮ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ.....	98
11	OPATŘENÍ KE ZLEPŠENÍ STAVU OCHRANY OBYVATELSTVA V ORP HRANICE.....	100
	ZÁVĚR.....	103
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	105
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	110
	SEZNAM OBRÁZKŮ.....	113
	SEZNAM TABULEK.....	114
	SEZNAM GRAFŮ.....	115
	SEZNAM PŘÍLOH.....	116

ÚVOD

Předmět ochrany obyvatelstva je patrný přímo z názvu samotné aktivity, takže i ti, kdo se s tímto termínem přímo nesetkali, nebudou při vyslovení tohoto termínu jen nechápavě koulet očima. Co vše je ale pod tímto pojmem přesně skryto již spousta laiků, zejména mladších osob, vědět nemusí a dost možná ani neví. Pravděpodobnost, že v jejich blízkosti dojde k nějaké mimořádné události je přitom statisticky mnohem vyšší, než že dojde k vyhlášení válečného stavu, o kterém většina obyvatelstva alespoň nějaké obecné povědomí má.

Vznik jakékoliv mimořádné události, ať už přírodního nebo nepřírodního charakteru nelze zcela vyloučit v žádné lokalitě, byť rizika i dopady jsou v každé lokalitě jiné. Obyvatelé jednotlivých regionů či oblastí by však ve vlastním zájmu měli vědět, jakým hrozbám mohou být v místech svého pobytu vystaveni, případně jaká je pravděpodobnost, že tyto události mohou nastat. Jakékoliv záchranné či likvidační práce se vždy lépe a hlavně úspěšněji provádějí, jsou-li na ně postižení jedinci nebo skupiny alespoň trochu připraveni. Známé heslo říká, že kdo je připraven, není překvapen, což platí i v problematice ochrany obyvatelstva.

Tato diplomová práce se zabývá analýzou ochrany obyvatelstva v regionu města Hranice. V teoretické části popisuje problematiku ochrany obyvatelstva, současný bezpečnostní systém ČR, platnou legislativu, seznamuje s problematikou krizového řízení a představuje zapojené orgány státní samosprávy. Praktická část je zaměřena na představení obce s rozšířenou působností Hranice a lokalitou, ve které se nachází, organizační strukturou obce a současným stavem ochrany obyvatelstva. Analyzuje známá rizika a posuzuje aktuální stav zjištěných prioritních rizik. Mapuje známé události, ke kterým došlo v rámci ORP minulosti, a hodnotí připravenost příslušných orgánů státní správy a územní samosprávy na tyto situace. Informovanost a znalosti místního obyvatelstva v problematice ochrany obyvatelstva ověřuje vytvořený dotazník. Na základě zjištěných skutečností jsou pak navržena opatření, která by měla přispět ke zlepšení znalostí ochrany obyvatelstva či provedení opatření vedoucích ke snížení dopadů identifikovaných rizik.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 BEZPEČNOSTNÍ PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY

Hlavním úkolem demokratického státu je ochrana vlastního území a zajištění bezpečnosti svých obyvatel. Vše musí být pevně dané, proto vznikla a dále v návaznosti na měnící se bezpečností situaci vzniká řada zákonů a legislativních dokumentů. Aby mohlo docházet k úspěšnému prosazování bezpečnostních zájmů a zvyšování odolnosti vůči hrozbám je nutné zapojení občanů, právnických a fyzických osob a orgánů státní správy a samosprávy.

Bezpečnostní situace

„Bezpečnostní situace (státu, regionu, oblasti) je výslednicí procesů a vztahů ve sféře nevojenské a vojenské bezpečnosti, je souhrnem vztahů politického, kulturně-sociálního, ekonomického, vojenského a ekologického prostředí jako celku. Bezpečnostní situace je spoluurčena vnitrostátními a mezinárodními bezpečnostními poměry: je ovlivňována parametry vnitřní a vnější bezpečnosti státu a celým souborem aktivit zahraniční politiky, ekonomického rozvoje státu, sociální stability, rozvoje demokracie a respektování lidských práv a souborem bezpečnostních důsledků, plynoucích ze smluvních závazků státu.“¹

Hlavní právní dokument:

- **Ústavní zákon č. 110/1998 Sb. o Bezpečnosti české republiky ve znění pozdějších předpisů.**

Definuje účast státu při zajišťování bezpečnosti republiky, seznamuje s vyhlášením nouzového stavu, stavu ohrožení státu, a okrajově i válečného stavu, stručně informuje o bezpečnostní radě státu.

Koncepční dokument bezpečnostní politiky:

- **Bezpečnostní strategie České republiky**

1.1 Bezpečnostní strategie České republiky 2015

První vydání bylo přijato vládou ČR dne 17. února 1999. Následně byly vydávány další novelizované strategie, které reagovaly na změny v bezpečnostním prostředí. Jako poslední je 5. vydání, které bylo schváleno vládou ČR a vydáno dne 4. února 2015. Ve svých východiscích a ve vymezení bezpečnostních zájmů navazuje na Bezpečnostní strategii ČR z

---

¹ Petr Zeman, Česká bezpečnostní terminologie [1 str. 77]

roku 2003 a aktualizuje Bezpečnostní strategii ČR z roku 2011. Reaguje na změny bezpečnostního prostředí včetně klíčových hrozeb v euroatlantickém prostoru a představuje základní hodnoty, zájmy, přístupy, ambice, nástroje a opatření při zajišťování bezpečnosti obrany a ochrany občanů a státu. Na tuto strategii navazuje Vojenská strategie ČR a Konceptce zahraniční politiky ČR. [8]

Prostředí ovlivňující bezpečnost ČR, prochází dynamickými změnami a jeho předvídatelnost se díky rostoucí provázanosti bezpečnostních trendů a faktorů snižuje. Hrozby, jejich zdroje a nositelé mají jak státní, tak stále více i nestátní a nadnárodní charakter což znamená, že nestabilita a konflikty daleko za hranicemi Evropy mohou mít přímý dopad na naši bezpečnost. Vzhledem k tomuto charakteru obrana a ochrana občanů jakož i ochrana území státu nekončí na hranicích ČR, ale je často nezbytné chránit i daleko za hranicemi společenství států. ČR dává přednost aktivnímu předcházení ozbrojeným konfliktům a preventivní diplomacii. Členství v NATO a EU přináší výhody kolektivního zajištění vlastní obrany a bezpečnosti, stejně jako závazek ke společné obraně a bezpečnosti přispívat. Členství v těchto organizacích z ČR nesnímá její odpovědnost za vlastní obranu. [8]

Vyšší četnost mimořádných událostí spojených s pohromami přírodního a antropogenního původu klade zvýšené nároky na zajištění ochrany obyvatelstva, životního prostředí a majetku, na zvyšování odolnosti celé společnosti a na adaptační opatření. [8]

Bezpečnostní strategie určuje tři kategorie bezpečnostních zájmů ČR:

- **Životní zájmy:** zde zahrnuje zajištění suverenity, územní celistvosti a politické nezávislosti ČR, zachování všech náležitostí demokratického právního státu včetně záruky a ochrany základních lidských práv a svobod obyvatel; [8]
- **Strategické zájmy:** jedná se například o podporu a rozvoj regionální spolupráce a bezpečnost a stabilita v euroatlantickém prostoru, naplňování strategického partnerství mezi NATO a EU, zajištění vnitřní bezpečnosti a ochrany obyvatelstva, zajištění ekonomické bezpečnosti ČR a posilování konkurenceschopnosti ekonomiky, zajištění energetické, zajištění kybernetické bezpečnosti a obrany ČR a další...[8]
- **Další významné:** snižování kriminality a organizovaného zločinu, posilování zpravodajské ochrany a obrany ČR, potlačování extremismu, rozvoj občanských sdružení a nevládních organizací působících v oblasti bezpečnosti, posilování veřejné informovanosti a aktivního podílu občanů na zajištění bezpečnosti, vědecko-technický rozvoj s důrazem na nové technologie, ochrana životního prostředí a další...[8]

1.2 Prvky bezpečnostního systému

Vláda ČR je vrcholný orgán odpovídající za zajišťování bezpečnosti státu a za řízení a funkčnost celého bezpečnostního systému ČR. Základ tohoto systému je především v legislativním vyjádření působností a vzájemných vazeb jednotlivých složek bezpečnostního systému a jejich vazeb mimo bezpečnostní systém a ve stanovení jejich povinností. Funkční bezpečnostní systém představuje nejen nástroj pro účinné zvládnutí krizových situací vojenského i nevojenského charakteru, ale zajišťuje i prevenci a přípravu na možné krizové situace a jejich včasnou identifikaci a varování. Tvoří jej orgány moci zákonodárné, výkonné a soudní a další podpůrné prvky. [2,3,4]

Složky bezpečnostního systému ČR:

Ústřední složky:

- Prezident ČR;
- Vláda ČR;
- Parlament ČR.

Další složky:

- Ministerstva ČR a ústřední správní úřady (ÚSÚ) - státních hmotných rezerv, Státní úřad pro jadernou bezpečnost apod.;
- Bezpečnostní rada státu ČR;
- Česká národní banka;
- Ozbrojené síly – Armáda ČR;
- Integrovaný záchranný systém – Policie ČR, HZS ČR, ZZS ČR, Ostatní složky požární ochrany;
- Hejtman, Krajský úřad, Bezpečnostní rada kraje, Krizový štáb kraje;
- Obec s rozšířenou působností (dále jen ORP) – starosta, Bezpečnostní rada ORP, Obecní / městský úřad, Krizový štáb ORP;
- Starosta, obecní úřad, krizový štáb obce.[2,3,4]

1.3 Mezinárodní bezpečnostní prostředí a ochrana obyvatelstva

Česká republika na bezpečnost pohlíží z globálního hlediska, proto je právoplatným členem nadnárodních společenství a organizací. Z tohoto členství ČR vyplívají povinnosti zapojovat se do kolektivní obrany a ochrany bezpečnosti spojenců. Zároveň tuto kolektivní ochranu využívá k zajištění bezpečnosti ČR.

Koncept ochrany obyvatelstva je ve vyspělých zemích na podobné úrovni. Jedná se zejména o ochranu obyvatelstva a jeho životních podmínek, ochrana a záchrana osob při katastrofách a nouzových situacích v době míru i války.

1.3.1 Severoatlantická aliance - NATO (North Atlantic Treaty Organization)

Vznik je 4. dubna 1949 ve Washingtonu podepsáním Severoatlantické smlouvy a sídlí v Bruselu v Belgii. Jedná se o vojensko-politický blok 29 evropských a severoamerických států. Česká republika se vstupem dne 12. 3. 1999 stala plnohodnotným členem aliance NATO. Aliance sdílí společné prosazování bezpečnosti a ochrany hodnot, demokracie a míru. Hlavním poradním orgánem Severoatlantické rady pro oblast civilní připravenosti je Civilní nouzové plánování (CEPC - *Civil Emergency Planning Committee*). Zabývá se ochranou civilní populace a využitím civilních zdrojů pro podporu cílů NATO. Poskytuje expertízu a civilní podporu jak ve vojenské oblasti, tak v případě civilních krizí (např. v oblasti CBRN nebo reakce na katastrofy). [13]

1.3.2 Evropská unie - EU (European Union)

Vznikla 1. 11. 1993 na základě Maastrichtské smlouvy o EU, přeměnou z Evropského společenství. Jedná se o integrační, politické a ekonomické seskupení v Evropě. Česká republika je členem od 1. května 2004. Vstupem do EU přijala ČR možnost, ale také závazek podílet se na Společné zahraniční politice EU (ESDP) a krizovém řízení.

Důležitou součástí Evropské bezpečnostní a obranné politiky je posílení EU při mimořádných událostech a zvýšení schopností krizového řízení při katastrofách a nouzových stavech. Cílem všech členů EU je maximálně zefektivnit systém plánování a vzájemné spolupráce za účelem co nejrychlejšího doručení pomoci.

Evropský parlament a Rada EU přijímají řádná rozhodnutí v rámci civilní ochrany (dále jen „CO“). Přijetím Lisabonské smlouvy v roce 2007 došlo ke změně organizačního začleňování CO v EU. Nově spadá pod Generální ředitelství pro humanitární pomoc (DG ECHO), jejímž hlavním úkolem je poskytnutí pomoci v nouzi obětem přírodních katastrof nebo ozbrojených konfliktů. [7]

Rozhodnutí evropského parlamentu a rady č. 1313/2013/EU ze dne 17. prosince 2013 o mechanismu civilní ochrany Unie

Hlavním cílem mechanismu je zvýšit účinnost systémů pro předcházení přírodním a člověkem způsobeným katastrofám v EU i mimo EU a posílit spolupráci mezi EU a zeměmi EU

a usnadnit koordinaci mezi nimi v oblasti civilní ochrany. I když se zaměřuje na ochranu lidí, pokrývá rovněž životní prostředí a majetek včetně přírodního dědictví. Klade důraz na posuzování rizik a plánování zvládnutí rizik. [11]

Středisko pro koordinaci odezvy na mimořádné události (ERCC) - pro zvýšení připravenosti a zlepšení odezvy na katastrofy na úrovni EU zřizuje mechanismus non-stop operační střediska pro koordinaci odezvy na mimořádné události řízené Evropskou komisí v Bruselu. ERCC je komunikačním a koordinačním centrem pro prostředky civilní ochrany. [11]

Politický a bezpečnostní výbor (COPS) (Comité politique et de sécurité)

Monitoruje mezinárodní situaci v oblastech společné zahraniční bezpečnostní politiky, přispívá k formulování zahraniční a bezpečnostní politiky a sleduje její provádění. V průběhu operací krizového řízení převádí Rada EU výkon jejich politické kontroly a strategického vedení na COPS. [11]

Vojenský štáb Evropské unie (EMUS) (EU Military Staff)

Je složen z vojenských specialistů delegovaných členskými státy do sekretariátu Rady EU. Jsou zde zpracovávány vojenská stanoviska a příslušná doporučení konkrétním politickým orgánům EU pro řízení případných vojenských operací v rámci EU. [11]

1.3.3 Organizace spojených národů - OSN (United Nations Organization - UNO)

Mezinárodní mírová organizace byla založena 26. června 1945 v San Franciscu (USA). K dnešnímu dni činí počet členských států 193. Cílem OSN je udržovat mezinárodní mír a rozvíjet spolupráci mezi národy a státy. Česká republika byla přijata za řádného člena OSN dne 19. 1. 1993. Priority OSN jsou udržování mezinárodního míru a bezpečnosti, udržování a rozvíjení přátelských vztahů mezi národy založené na respektování zásad rovnoprávnosti, spolupráce při řešení mezinárodních ekonomických, sociálních, kulturních a humanitních otázek, dodržování a respektování základních lidských práv a svobod. V rámci OSN řeší problematiku ochrany obyvatelstva odbor pro humanitární záležitosti OSN. [12]

1.4 Krizové řízení

Krizovým řízením rozumíme nástroj pro zajištění trvale udržitelného rozvoje společnosti, organizace, území a státu. Jeho právní úprava vznikla v rozmezí roku 1999 až 2000 přijetím tzv. „Balíčku krizových zákonů“ :

- Zákon č. 241/2000 Sb., o Hospodářských opatřeních pro krizové stavy;

- Zákon č. 240/2000 Sb., o Krizovém řízení;
- Zákon č. 239/2000 Sb., o IZS;
- Zákon č.238/2000 Sb., o HZS, nahrazen zákonem č.320/2015 Sb., o HZS.

Krizové řízení se zabývá nevojenskou oblastí v řešení krizových situací. Prioritou je vždy záchrana života a zdraví obyvatelstva, záchrana a ochrana majetku, životního prostředí a kulturních hodnot.

Krizové řízení

„Krizové řízení představuje souhrn řídicích činností orgánů krizového řízení zaměřených na analýzu a vyhodnocení bezpečnostních rizik a plánování. Organizování, realizaci a kontrolu činností prováděných v souvislosti s přípravou na krizové situace a jejich řešením, nebo s ochranou kritické infrastruktury.“²

Krizová situace

„Mimořádná událost, narušení kritické infrastruktury, nebo jiné nebezpečí, při nichž je vyhlášen stav nebezpečí, nouzový stav nebo stav ohrožení státu.“³

Můžeme ji definovat i jako:

Krize

„Krise je situace vážného, ale ne vždy transparentního narušení fungování určitého systému či jeho části, spojená s potřebou časově a systémově adekvátního rozhodnutí a řešení.“⁴

Z širšího hlediska se jedná o proces spojený s řízením rizik, který je rozdělený do následujících fází:

- Prevence – jedná se o činnosti, které mají snížit či zabránit vzniku MU, případně snížit následky již vzniklé MU na minimum;
- Připravenosti – jedná se o soubor činností vedoucích k provádění záchranných a likvidačních prací a opatření k řešení KS;

---

² Zákon č. 240/2000 Sb., §2 odstavec a, o Krizovém řízení[19]

³ Richter Rostislav, Výkladový slovník krizového řízení[15 str.]

⁴ Petr Zeman, Česká bezpečnostní terminologie [1 str. 70]

- Odezvy – jedná se o samotné provedení záchranných a likvidačních prací, činností ke zmírnění a rychlému překonání KS s ohledem na minimální následky;
- Obnovy – jde o soubor činností vedoucích k co nejrychlejšímu obnovení infrastruktury v postiženém území. Jde zejména o obnovu energetických, komunikačních a dopravních systémů;
- Vyhodnocení – dochází k analýze průběhu řešení MU a KS a navrhnutí zlepšení celé operace KŘ. [18]

1.4.1 Krizové stavy

Krizové stavy se vyhláší v případě vzniklých krizových situací (mimořádných událostí, které ohrožují ve značném rozsahu životy, zdraví, majetek a životní prostředí).

STAV NEBEZPEČÍ

- **Vyhlašující orgán:** Hejtman kraje, primátor hl. m. Prahy;
- **Důvod:** Jsou-li v případě živelní pohromy, ekologické nebo průmyslové havárie, nehody nebo jiného nebezpečí ohroženy životy, zdraví, majetek, životní prostředí nebo vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek, pokud nedosahuje intenzita ohrožení značného rozsahu a není možné odvrátit ohrožení běžnou činností správních úřadů a složek integrovaného záchranného systému;
- **Území:** Území celého kraje nebo jeho část;
- **Doba trvání:** Nejvýše 30 dnů. Prodloužení je možné po souhlasu vlády;
- **Právní norma:** § 3 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů.

NOUZOVÝ STAV

- **Vyhlašující orgán:** Vláda České republiky (předseda vlády);
- **Důvod:** V případě živelních pohrom, ekologických nebo průmyslových havárií, nehod nebo jiného nebezpečí, které ve značném rozsahu ohrožují životy, zdraví nebo majetkové hodnoty anebo vnitřní pořádek a bezpečnost;
- **Území:** Celý stát nebo omezené území státu;
- **Doba trvání:** Nejdéle 30 dnů. Prodloužení je možné po souhlasu Poslanecké sněmovny.
- **Právní norma:** Článek 5 a 6 Ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

STAV OHROŽENÍ STÁTU

- **Vyhlašující orgán:** Parlament České republiky na návrh vlády;
- **Důvod:** Je-li bezprostředně ohrožena svrchovanost státu nebo územní celistvost státu anebo jeho demokratické základy;
- **Území:** Celý stát nebo omezené území státu;
- **Doba trvání:** Není omezena;
- **Právní norma:** Článek 7 Ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

VÁLEČNÝ STAV

- **Vyhlašující orgán:** Parlament České republiky;
- **Důvod:** Je-li Česká republika napadena nebo je-li třeba plnit mezinárodní smluvní závazky o společné obraně proti napadení;
- **Území:** Celý stát;
- **Doba trvání:** Není omezena;
- **Právní norma:** Článek 43 Ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů a článek 2 Ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění pozdějších předpisů.[4,7,19]

1.4.2 Orgány krizového řízení

- Vláda;
- Ministerstva a jiné ústřední správní úřady;
- Česká národní banka;
- Orgány kraje a další orgány s působností na území kraje;
- Orgány obce s rozšířenou působností (ORP), Orgány obce;

Stálým pracovním orgánem vlády ČR pro koordinaci problematiky bezpečnosti ČR, k přípravě návrhů opatření je Bezpečnostní rada státu (dále jen „BRS“). Hlavní náplní BRS je příprava návrhů opatření k zajištění bezpečnosti ČR, které následně předává vládě ČR.

Dalším pracovním orgánem vlády ČR je Ústřední krizový štáb (dále jen „ÚKŠ“) jehož oblastí je řešení krizových situací. Nejedná se o stálý pracovní orgán. K aktivaci ÚKŠ dochází až v případě přímé hrozby nebo při vzniku KS. Složení a činnost upravuje statut ÚKŠ, který schvaluje vláda ČR. ÚKŠ má 17 členů, předsedu (ministra obrany, nebo ministra vnitra) který je jmenovaný předsedou vlády podle charakteru KS.

Specifické postavení v rámci krizového řízení má i Česká národní banka (dále jen „ČNB“). Plní úlohu jednoho z gestorů v oblasti kritické infrastruktury bankovního a finančního sektoru ČR.

Na krajské úrovni je zřízen krizový štáb kraje a krizový štáb ORP, jako pracovní orgán zřizovatele pro řešení krizových situací. Na vrcholové úrovni krizového štábu kraje působí hejtman kraje jako předseda KŠ, jež jmenuje členy KŠ kraje. Na úrovni KŠ ORP je předsedou starosta ORP, který jmenuje členy KŠ ORP. Na úrovni obce vystupuje starosta jako vrcholný orgán, který při vzniku KS může zřídit krizový štáb obce. [7,8,19]

1.4.3 Dokumenty krizového řízení

Krizový plán

Hlavním dokumentem krizového plánování je Krizový plán (dále jen „KP“). Jedná se o plánovací dokument, který zahrnuje souhrn krizových opatření a postupů pro řešení KS. Vytváří podmínky pro zajištění krizové připravenosti na krizové situace a jejich řešení pro orgány krizového řízení a další dotčené subjekty.

Krizové plány dělíme podle toho, kdo je zpracovává na Objektové a Územní.

Objektové

- KP ministerstev a jiných ústředních správních úřadů;
- KP České národní banky;
- KP jiných státních orgánů, jimž krizový zákon ukládá povinnost zpracovávat krizový plán (§ 28 odst. 2 krizového zákona).

Územní – zpracované pro konkrétní území, jež zpracovává HZS kraje

- KP kraje;
- KP obce s rozšířenou působností.

Krizový plán tvoří:

- Základní část;
- Operativní část;
- Pomocná část.

Základní část obsahuje charakteristiku orgánů KŘ, přehled možných hrozeb a rizik, přehled prvků kritické infrastruktury a další. Operativní část zahrnuje přehled krizových opatření a způsob provedení, plán nezbytných dodávek, typových plánů na dané postupy řešení

KS a další. Pomocná část zahrnuje legislativní podporu KŘ, zásady manipulace s krizovým plánem, geografické podklady a další dokumenty. [5,6,19]

Plán krizové připravenosti

Zpracovávají právnické a podnikající fyzické osoby, které zajišťují plnění opatření vyplývajících z krizového plánu. V tomto plánu je uvedena příprava příslušné právnické nebo podnikající fyzické osoby k řešení krizových situací. [7,8,19]

Plán krizové připravenosti subjektu kritické infrastruktury (dále jen „KI“)

Zpracovává subjekt KI za účelem ochrany prvku KI. V tomto plánu jsou identifikována možná ohrožení funkce prvku KI a stanovena opatření na jeho ochranu. [8,19]

Typové plány

Ministerstva a další ústřední správní úřady zpracovávají typové plány, jež jsou dokumenty, které stanovují pro jednotlivé konkrétní druhy KS doporučené typové postupy a opatření k jejich řešení. [3,5,19]

Bezpečnost je prioritou každého člověka a prioritou státu je nám pocit bezpečí zajistit. Aby toho byl stát schopen, musí pro to vytvářet podmínky, jako je například legislativní zajištění bezpečnosti a spolupráce v oblasti bezpečnosti na mezinárodní úrovni. V první kapitole je popsáno bezpečnostní prostředí v ČR, jež ovlivňuje globální prostředí. Prvky bezpečnostního systému, které odpovídají za samotné zajišťování bezpečnosti státu a dále zapojení ČR do mezinárodních organizací, kde probíhá spolupráce na zajišťování bezpečnosti. A v neposlední řadě je popsáno krizové řízení, jež je zásadní pro oblast vnitřní bezpečnosti státu.

K zajištění bezpečnosti je také nutná modernizace stávající techniky a výcvik a dostatečná kapacita příslušníků IZS i ozbrojených sil. I když investice v posledních letech posilují a např. AČR vypisuje tendry pro pozemní vojsko i vzdušné síly, ČR stále neplní svůj závazek vůči NATO, tedy poskytování 2% na účely obrany státu.

2 ZÁKLADNÍ PRÁVNÍ ASPEKTY OCHRANY OBYVATELSTVA

Ochranu obyvatelstva upravuje řada legislativních norem. Jsou v nich zahrnuty základní informace, povinnosti a činnosti při mimořádných událostech, krizových situacích a krizových stavech. Vymezuji činnost a působnost Integrovaného záchranného systému, pravomoci státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků. Dále povinnosti a práva právnických a fyzických osob při mimořádných událostech. Níže jsou uvedeny základní právní aspekty.

2.1 Ústavní zákony

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

2.2 Klíčové zákony a vyhlášky

Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Definuje integrovaný záchranný systém. Stanovuje složky IZS a jejich působnost. Vymezuje pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávních celků, práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na mimořádné události a při záchranných a likvidačních pracích a při ochraně obyvatelstva před a po dobu vyhlášení stavu nebezpečí, nouzového stavu, stavu ohrožení státu a válečného stavu. Definuje pojem ochrana obyvatelstva, plnění úkolů civilní ochrany, varování, evakuace, ukrytí, nouzové přežití obyvatelstva a další opatření k zabezpečení ochrany života, zdraví a majetku.[20]

Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (tzv. krizový zákon)

Zákon stanovuje působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků, práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na krizové situace, které nesouvisejí se zajišťováním obrany České republiky před vnějším napadením a při jejich řešení a při ochraně kritické infrastruktury a odpovědnost za porušení těchto povinností. Dále zákon zapracovává příslušné předpisy Evropské unie a upravuje určování a ochranu evropské kritické infrastruktury.[19]

Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů (HOPKS).

Upravuje přípravu a přijetí hospodářských opatření pro krizové stavy. Stanovuje pravomoc vlády a správních orgánů při přípravě a přijetí HOPKS. Charakterizuje systém nouzového hospodářství a hospodářské mobilizace a regulační opatření a správu státních hmotných rezerv.[21]

Zákon č. 320/2015 Sb., který nahrazuje původní zákon č. 238/2000 Sb., o hasičském záchranném sboru (HZS) České republiky.

Definuje hasičský záchranný sbor, jeho organizační strukturu, úkoly a základní povinnosti HZS. Spolupráci s ostatními složkami IZS, spolupráci na mezinárodní úrovni a další povinnosti.[22]

Zákon české národní rady č. 133/1985., o požární ochraně v platném znění.

Definuje podmínky pro účinnou ochranu života a zdraví občanů a majetku před požáry a pro poskytování pomoci při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech stanovením povinností ministerstev a jiných správních úřadů, právnických a fyzických osob, postavení a působnosti orgánů státní správy a samosprávy na úseku požární ochrany, jakož i postavení a povinností jednotek požární ochrany.[23]

Zákon č. 224/2015 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými směsmi

Zpracovává předpisy Evropské unie, prevence vzniku závažných havárií a jejich dopadu na lidské zdraví a životy, hospodářská zvířata, životní prostředí a majetek v okolí zařízení, která zpracovávají nebo uchovávají vybrané nebezpečné chemické látky nebo směsi.[24]

Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon) v platném znění.

Stanovuje rámec pro ochranu povrchové a podzemní vody, zachování a zlepšení její jakosti, stanovení podmínek pro hospodářské využití vodních zdrojů, vytváření podmínek pro snižování nepříznivých účinků povodní a sucha, zajištění bezpečnosti vodních děl. Upravuje právní vztahy k povrchovým a podzemním vodám.[25]

Zákon č. 263/2016 Sb. Atomový zákon (nahradil původní zákon č. 18/1997 Sb.)

Zpracovává příslušné předpisy Evropského společenství pro atomovou energii (dále jen „Euratom“) a Evropské unie, podmínky mírového využívání jaderné energie, podmínky

vykonávání činností v rámci expozičních situací, nakládání s radioaktivním odpadem a vyhořelým jaderným palivem, monitorování radiační situace, zvládání radiační mimořádné události, apod.[26]

Vyhláška č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva

Upravuje postup při zřizování zařízení civilní ochrany a při odborné přípravě jejich personálu, dále stanovuje způsoby informování PaFO o charakteru možného ohrožení, připravovaných opatřeních a technických, provozní a organizační zabezpečení jednotného systému varování, včetně poskytování tísňových informací. Konkretizuje plnění dalších úkolů civilní ochrany, zejména pak evakuaci, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva a další opatření. Konkretizuje uplatňování požadavků z hlediska ochrany obyvatelstva v územním plánování, v územním a stavebním řízení.[27]

Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030

Jedná se o klíčový dokument, který popisuje systém ochrany obyvatelstva v celé jeho multiresortní šíři a komplexnosti. Uvádí základní principy ochrany obyvatelstva, definuje významné oblasti a nástroje. Hledá nové cesty, nástroje a postupy spočívající zejména v efektivním zapojení všech subjektů, které jsou schopny tomuto systému napomoci.[3]

2.3 Další zákony a vyhlášky

- Vyhláška Ministerstva vnitra č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému;
- Vyhláška č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci);
- Vyhláška č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany;
- Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon);
- Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky;
- Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách ČR;
- Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany ČR;
- Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení);
- Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení);
- Zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší ve znění pozdějších předpisů;
- Zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a bezpečnostní způsobilosti;
- Zákon č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě;

- Zákon č. 350/2011 Sb., o chemických látkách a chemických směsích a o změně některých zákonů (chemický zákon);
- Nařízení vlády č. 203/2009 Sb., o postupu při zjišťování a uplatňování náhrady škody a postupu při určení její výše v územích určených k řízeným rozlivům povodní;
- Nařízení vlády č. 246/2018 Sb., Nařízení vlády, kterým se mění nařízení vlády č. 361/2007 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci, ve znění pozdějších předpisů;
- Vodní rámcová směrnice 2000/60/ES;
- Směrnice o zvládnání povodňových rizik (2007/60/ES).

Kapitola vymezuje základní a další legislativní dokumenty, které jsou zásadní pro řízení bezpečnosti, krizového řízení a ochrany obyvatelstva. S přihlédnutím k dosavadním zkušenostem při řešení vzniklých mimořádných událostí se současná legislativa ukazuje jako dostatečná. Legislativní vyjádření je velice obsáhlé, nejsou zde tedy uvedeny zcela všechny zákony a předpisy, jež se problematiky bezpečnosti týkají. Jsou zde shrnuté ty nejdůležitější, o kterých by měl mít povědomí každý, kdo se nějakým způsobem podílí na tvorbě a zajišťování bezpečnosti.

3 OCHRANA OBYVATELSTVA

Lidé považují bezpečnost za jednu z hlavních priorit lidského bytí. Již v dávných dobách docházelo k mimořádným situacím, při kterých bylo potřeba se nějakým způsobem bránit. Vývoj bezpečnosti šel ruku v ruce s vývojem společnosti. V prvopočátcích se jednalo spíše o ochranu jednotlivce či rodu a následně ochranu skupiny. Vývoj ochrany obyvatelstva je neustálý proces, který probíhá v reakci na nové mimořádné události a bezpečnostní situace a je prioritou krizového řízení a plánování.

Podle zákona č. 239/2000 Sb., o IZS se ochranou obyvatelstva rozumí:

„Plnění úkolů civilní ochrany, zejména varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva a další opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku“.⁵

Odvolává se na čl. 61 Dodatkového protokolu k Ženevským úmluvám o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů.

Ženevské úmluvy vstoupily v platnost v roce 1949 v Ženevě. Tvoří ji tyto úmluvy:

- Ženevská úmluva o zlepšení osudu raněných a nemocných příslušníků ozbrojených sil v poli;
- Ženevská úmluva o zlepšení osudu raněných, nemocných příslušníků a trosečníků ozbrojených sil na moři;
- Ženevská úmluva o zacházení s válečnými zajatci;
- Ženevská úmluva o ochraně civilních osob za války.

V roce 1977 byly přijaty dodatkové protokoly:

- Dodatkový protokol č. I. O ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů;
- Dodatkový protokol č. II. O ochraně obětí ozbrojených konfliktů nemajících mezinárodní povahu;
- Dodatkový protokol č. III. O přijetí dalšího rozeznávacího znaku.[14]

3.1 Historie ochrany obyvatelstva a současnost

Za prvopočátky ochrany obyvatelstva můžeme považovat již určité prvky v době kamenné. Kdy příslušníci tehdejších kmenů chránili svůj lid před napadením zvířaty a jinými kmeny.

---

⁵ Zákon č. 239/2000 Sb. §2 ods. e,

Dále ve starém Římě byli otroci určeni k likvidování požárů a byla zde vytvořena tzv. legie specializovaná na hašení požárů. Příkladů v minulosti můžeme najít nespočet. Níže je popsán novodobý vývoj ochrany obyvatelstva v našich podmínkách.

Vznik a pád civilní protiletectké ochrany - CPO (1935 až 1945):

Civilní protiletectká ochrana byla zřízena přijetím zákona č. 82/1935 Sb., o ochraně a obraně proti leteckým útokům (ze dne 11. dubna 1935) a řízením bylo pověřeno ministerstvo vnitra. Jednalo se o reakci na chování tehdejšího nacistického Německa. K provádění zákona byly ve městech vytvořeny poradní výbory civilní protiletectké ochrany. Zákon č. 75/1938 Sb., z 8. dubna 1938 doplňuje zákon o ochraně a obraně proti leteckým útokům. Byla stanovena opatření před leteckými útoky pro jednotlivé kategorie obcí. Potenciální nebezpečí se týkalo především velkých měst s průmyslovými podniky a jinými zařízeními, které byly důležité pro obranu státu. V období okupace (1938 až 1945) bylo CPO skoro zlikvidováno. Od července roku 1941 byly složky protektorátní CPO podřízeny říšským složkám pořádkové policie a začleněny do říšské protiletectké ochrany Luftschutz. [2,4,5,7]

Poválečný vývoj civilní ochrany - CO (1945 až 1990):

Po skončení II. světové války došlo po roce 1945 k minimalizaci opatření k ochraně obyvatelstva před vzdušným napadením. Od roku 1946 probíhala organizovaná likvidace protiletectké ochrany spočívající především v odstraňování ochranných staveb, zařízení, zbytků původní organizační struktury a dalších opatření. Vládním usnesením o CO, přijatým dne 13. července 1951, jehož přílohou bylo Nařízení o základních úkolech a povinnostech v civilní obraně na území republiky Československé, byly vymezeny základní prvky organizace civilní obrany a opět spadala do působnosti ministerstva vnitra. Organizační struktura byla tvořena především vojenskou částí (např. územní štáby CO, vojenskými útvary CO a zařízeními CO) a nevojenskou část tvořily organizované resorty a organizace a jednotky CO ve výrobně-hospodářské sféře. [2,4,5,8]

Usnesení vlády Republiky československé č. 49 o civilní obraně Republiky československé s přílohou Směrnice o civilní obraně Republiky československé z 15. ledna 1958, zahrnovalo přechod na obranná opatření proti zbraním hromadného ničení (dále jen „ZHN“). Další důležité místo zaujala i protichemická ochrana. [2,4,5,7]

Charakteristickým rysem období šedesátých let byla výstavba stálých úkrytů pro obyvatelstvo v kategorizovaných prostorech a snahou o plošné zabezpečení ochrany obyvatelstva

prostředky individuální ochrany (dále jen „IPCHO“). Což dokazovalo, že CO je na velmi vysoké rovní. [2,5,6]

Dnem 1. ledna 1976 byla převedena civilní obrana z působnosti federálního ministerstva vnitra do působnosti federálního ministerstva národní obrany a stala součástí Československé lidové armády. V souladu s dokumentem „Komplexní zdokonalování CO ČSSR“, schváleným v roce 1981, byl stanoven hlavní způsob ochrany obyvatelstva – ukrytí. Podle výše zmíněného dokumentu a směrnice vydané v roce 1982 o zabezpečení obyvatelstva Individuálními prostředky chemické ochrany (dále jen „IPCHO“), bylo obyvatelstvo vybaveno prostředky IPCHO v pořadí: příslušníci jednotek CO, osazenstvo objektů výrobní sféry, děti do 15 let, ostatní tzv. neaktivní obyvatelstvo. [4,6,7]

V osmdesátých letech se na objektech organizovaly jednotky CO, a byly ustavovány mobilní nevojenské jednotky se zvýšenou pohotovostí – teritoriální záchranné útvary CO. Obojí byly schopné provést záchranné a prvořadě likvidační práce při napadení, při velkých provozních haváriích a živelních pohromách.[2,4,5,6,7]

Porevoluční vývoj ochrany obyvatelstva (1990 až současnost):

V roce 1990 byla zahájena transformace civilní obrany s cílem vytvořit moderní spolehlivý systém ochrany obyvatelstva, odpovídající systémům ve vyspělých zemích. Hlavní zaměření CO bylo na ochranu obyvatelstva před mimořádnými událostmi nevojenského charakteru. [2,4,7]

Podstatné změny doznalo fungování CO vzniku samostatné České republiky dne 1. ledna 1993. Zodpovědnost za řízení CO převzal Štáb CO České republiky. Následně došlo k přijetí Usnesení vlády č. 126/1993 Sb., jehož obsahem byla Opatření CO České republiky, její struktura a materiální zabezpečení. V opatřeních je deklarováno, že je nutno zachovat funkčnost systému CO v souladu s čl. 61 Dodatkového protokolu I a II k Ženevským úmlouvám z 12. srpna 1949 o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů, a to realizací vybraných opatření CO. [6,7,8]

Usnesením vlády České republiky ze dne 24. prosince 1993 č. 660 byly ke dni 31. 12. 1993 zrušeny štáby civilní ochrany okresů a statutárních měst. Úkoly civilní ochrany převzaly dnem 1. ledna 1994 okresní úřady (magistráty měst). Usnesením vlády České republiky ze dne 20. ledna 1999 č. 53 byl vysloven souhlas s převodem výkonu státní správy ve věcech civilní ochrany z působnosti Ministerstva obrany do působnosti Ministerstva vnitra s účinností od 1. ledna 2000. Usnesením č. 39 z 5. ledna 2000 vzala vláda na vědomí informaci o

postupu transformace a vyslovila souhlas se změnou termínu převodu státní správy ve věcech CO k 1. lednu 2001. Tímto dnem bylo v rámci Ministerstva vnitra vytvořeno Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky (dále jen „GŘ HZS ČR“), do jehož struktur a do struktur hasičských záchranných sborů krajů integrovaly struktury Hlavního úřadu CO a jeho podřízených součástí.[6]

3.2 Hlavní úkoly ochrany obyvatelstva

Hlavním cílem ochrany obyvatelstva je eliminace nebo maximální snížení následků mimořádných událostí na životy a zdraví osob a jejich majetek. Snaží se dosáhnout, aby obyvatelstvo bylo nejen odolné vůči mimořádným událostem, ale i schopné se podílet na odstraňování jejich následků.[14]

Hlavní opatření ochrany obyvatelstva zahrnují např.:

- Zřízení a provozování systému varování a informování obyvatelstva a vyrozumění zainteresovaných subjektů;
- Včasné a spolehlivé předání informací o reálně hrozící nebo již nastalé MU;
- Příprava a použití prostředků individuální ochrany nebo improvizovaných prostředků k ochraně dýchacích orgánů a povrchu těla;
- Příprava úkrytových prostorů a organizací ukrytí ve stálých a improvizovaných úkrytech;
- Humanitární a další formy pomoci a další opatření.[8,14]

3.2.1 Varování, vyrozumění a způsob poskytování tísňových informací

Včasné a spolehlivé varování obyvatelstva je základním a jedním z nejdůležitějších opatření v oblasti minimalizace následků mimořádné události či krizové situace. Pouze občan, který je včas varován před mimořádnou událostí a kterému jsou mu podány relevantní informace o následujících opatřeních, může pomoci hrozbu odvrátit nebo alespoň minimalizovat možné následky.

Varování

„Varování je souhrn organizačních, technických a provozních opatření zabezpečující včasné předání varovné informace o reálně hrozící nebo již vzniklé MU ohroženému obyvatel-

stvu, vyžadující realizaci opatření na ochranu životů a zdraví obyvatelstva, majetku a životní prostředí.“⁶

Varování zahrnuje zejména varovný signál, po kterém následuje okamžité informování obyvatelstva o nastalé MU a opatřeních na ochranu života, zdraví a majetku. Informování může být provedeno akusticky, verbálně nebo opticky, či kombinací uvedeného. Akustická či optická podoba vyrozumění je povětšinou ve formě předem stanoveného signálu, po jehož vyhlášení následují okamžitá ochranná opatření a předem dané činnosti. Šíření se uskutečňuje pomocí rozhlasu, televizního vysílání, internetu a mobilními hláskými prostředky. Ihned po zaznění či vyhlášení varovného signálu dochází k předání tísňové informace a vyrozumění.[2,5,14]

Tísňová informace

*„Tísňová informace je souhrn organizačních, technických a provozních opatření zabezpečující bezprostředně po zaznění varovného signálu předání informací o zdroji, povaze a rozsahu nebezpečí a nutných opatření k ochraně života, zdraví a majetku především cestou hromadných sdělovacích prostředků.“*⁷

Vyrozumění

*„Vyrozumění je souhrn organizačních, technických a provozních opatření zabezpečující včasné předání informací o hrozící nebo již vzniklé MU složkám IZS, orgánů územní samosprávy a státní správy, podnikajících právnických a fyzických osob podle havarijního nebo krizového plánu. Vyrozumění je součástí OPIS IZS. Organizační opatření znamená rozdělení úkolů a kompetencí, technická opatření obsahují systémy, technologie, servis, opravy, modernizace a provozní opatření znamená přípravu osob provádějící varování a vyrozumění.“*⁸

K vyrozumění se používá pevné i mobilní telefonické sítě, rádiových sítí složek IZS, osobních svolávacích přijímačů (pager), sirén pro svolání jednotek požární ochrany sdružení dobrovolných hasičů (dále jen „SDH“), email, datové přenosy a ostatní dostupné komunikační prostředky.

---

⁶ Kolektiv autorů, Ochrana obyvatelstva a krizové řízení [17 str. 93]

⁷ Kolektiv autorů, Ochrana obyvatelstva a krizové řízení [17 str. 93]

⁸ Kolektiv autorů, Ochrana obyvatelstva a krizové řízení [17 str. 93]

V České republice je provozován tzv. Jednotný systém varování a vyrozumění obyvatelstva (dále jen „JSVV“), který v současné době pokrývá akustickým signálem více než 90% území. JSVV je technicky, provozně a organizačně zabezpečován vyrozumívajícími centry, telekomunikačními sítěmi zahrnutými do SSRN a koncovými prvky. [16]

Vyrozumívající centra představují operační a informační střediska IZS a zařízení zřízená za účelem varování právnických a podnikajících fyzických osob. Jsou zřízena na čtyřech úrovních:

- Celostátní na stupni GŘ HZS;
- Krajské na stupni krajských ředitelství HZS;
- Na stupni územních odborů HZS;
- Další provozovatelé (např. SÚJB, ČEZ, centra tísňového volání,...).

Telekomunikační sítě zahrnuté do systému selektivního rádiového návěští (dále jen „SSRN“) představují:

- Linkovou a datovou síť propojující zadávací terminály a další součásti systému;
- Rádiovými sítěmi realizovanými na krajských principech umožňujících uživatelům systému ze zadávacích terminálů dálkově ovládat koncové prvky varování a předávání zprávy na pagery.

„SSRN je neveřejný digitální systém, který je určen pro zabezpečení specifických úkolů varování obyvatelstva a vyrozumění osob zařazených do složek IZS. Je budován a provozován na krajské úrovni.“⁹

Koncovými prvky rozumíme:

- V oblasti varování taková technická zařízení, která jsou schopná vydávat varovný signál. Jsou tvořena elektromechanickými (rotačními dále jen „ROT“) a elektronickými sirénami (dále jen „ENS“) a místními informačními systémy (dále jen „MIS“) s vlastnostmi elektronických sirén;
- V oblasti vyrozumění se jedná o technická zařízení schopná předat informaci orgánům krizového řízení. [2,4,5,14]

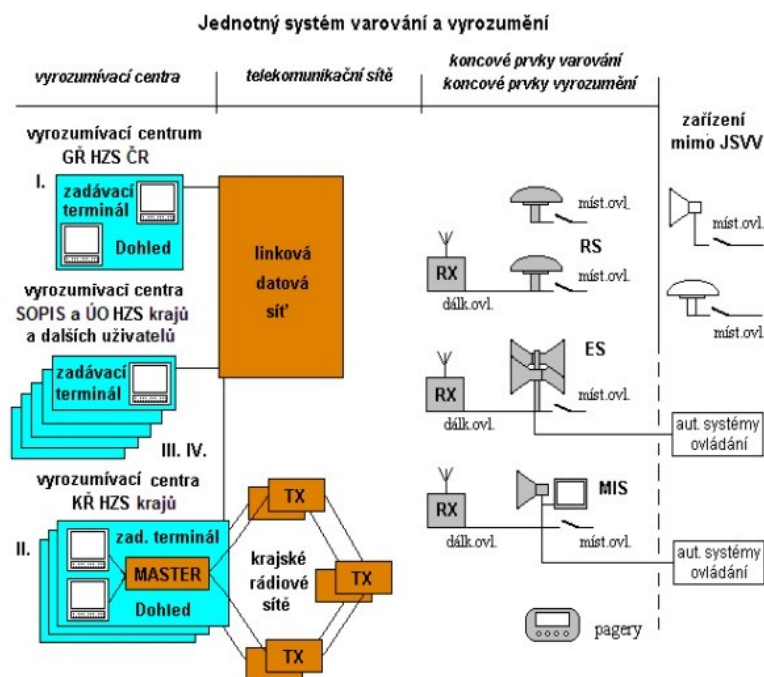
---

⁹ Kolektiv autorů, Ochrana obyvatelstva a krizové řízení [17 str. 94]

Tab. 1: Počty dálkových koncových prvků varování zapojených do JSVV[16]

Koncové prvky varování	2012	2014	2017
Elektronické sirény	1045	1422	1594
Místní informační systémy	765	1219	1723
Rotační sirény	5076	5062	4999
Celkem	6886	7703	8316

V současné době je v JSVV zařazeno více než 8300 koncových prvků varování. Převažují však ROT, které dokážou pouze generovat varovný signál, ale nelze jejich cestou předat verbální informaci o charakteru ohrožení a nutných opatřeních. Dochází k postupnému nahrazování ROT za ENS a k budování MIS - bezdrátových místních rozhlasů připojených do JSVV. [16]

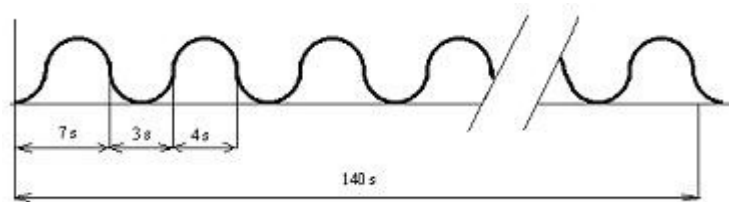
Obr. 1: Jednotný systém varování a vyzoomění[4]

Varovný signál „Všeobecná výstraha

Na území České republiky se pro varování obyvatelstva při hrozící nebo nastalé mimořádné události používá pouze jediný varovný signál „Všeobecná výstraha“.

„Signál je vyhlášován kolísavým tónem sirény po dobu 140 sekund (2 minuty 20 sekund) a může zaznít až 3 × za sebou v cca třiminutových intervalech.“

Po tomto signálu bezprostředně následuje mluvená tísňová informace, kterou se sdělují obyvatelstvu údaje o bezprostředním nebezpečí vzniku nebo již nastalé mimořádné události a opatření k ochraně obyvatelstva. Obyvatelstvo může být následně informováno i sdělovacími prostředky (rozhlasem, televizí, místním rozhlasem), tzv. mluvícími sirénami, vozidly složek integrovaného záchranného systému nebo jiným způsobem o tom, co se stalo a co se má v takovém případě dělat. [6,7,28]

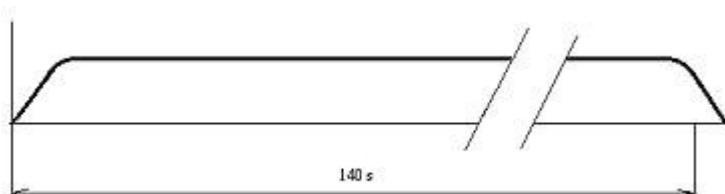

Obr. 2: Všeobecná výstraha[28]

Dalším nikoliv však varovným signálem je tzv. **Zkušební tón**, který slyšíme každou první středu v měsíci, ve 12:00 hodin, v Olomouckém kraji je zkouška prováděna ve 12:10 hodin. Jedná se o pravidelnou akustickou zkoušku sirén.

„Zní jako nepřerušovaný tón sirény trvajícím 140 vteřin.“

V případě elektronických sirén je následně vysílána verbální informace „zkouška sirén, zkouška sirén, zkouška sirén, právě proběhla zkouška sirén, zkouška sirén.“ [6,7]

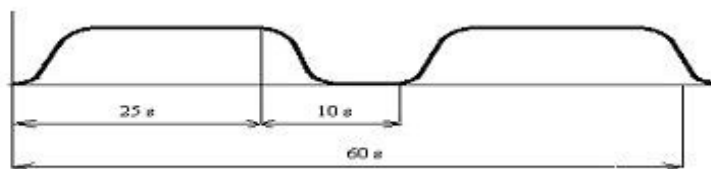

Obr. 3: Zkušební tón[28]

Dále se můžeme setkat se signálem, který není ani varovný ani zkušební a složí ke svolávání jednotek požární ochrany. Jedná se o **„Požární poplach“**

„Jedná se o přerušovaný signál (25 sekund trvalý tón, 10 sekund přerušení, 25 sekund trvalý tón) po dobu jedné minuty“, nebo v případě elektronické sirény napodobením tónu trubky „HÓ-ŘÍ, HÓ-ŘÍ“ také po dobu jedné minuty.

Obr. 4: Požární poplach[28]

Verbální informace doplňuje signál reprodukováný elektronickou sirénou nebo rozhlasem. Standardně se využívá 7 informací, které jsou uloženy v paměti elektronických sirén, a to:

- Zkouška sirén;
- Všeobecná výstraha;
- Nebezpečí zátopové vlny;
- Chemická havárie;
- Radiační havárie;
- Konec poplachu;
- Požární poplach.

Uvedená problematika varování a vyrozumívání je součástí Havarijních plánů kraje (dále jen „HPK“), řeší ji dokument „**Plán varování a vyrozumívání**“, který obsahuje přehled vyrozumívacích center a koncových prvků varování, způsob varování obyvatelstva o možném vzniku nebezpečí, varovný signál a jeho význam a náhradní způsob varování, způsob předání tísňových informací, způsob informování o ukončení nebezpečí ohrožení a rozdělení odpovědnosti za provedení varování obyvatelstva.[17]

3.2.2 Evakuace

Jedná se o jednu z nejúčinnějších forem ochranných opatření. Evakuace se provádí podle připravených evakuačních plánů, podle kterých je obyvatelstvo (dokumenty, zvířata) evakuováno do předem stanovených a připravených prostor. Evakuaci vyhláší, zabezpečuje a organizuje orgán státní správy. Veškeré pokyny k přípravě a samotnému provedení evakuace jsou vyhlášovány rozhlasem nebo sdělovacími prostředky, rádiovými vozy apod. Včasné provedení evakuace představuje nejúčinnější formu opatření k ochraně obyvatelstva na území ohroženém MU. Evakuace se vztahuje na všechny osoby v místech ohrože-

ných MU nebo KS s výjimkou osob, které se budou podílet na záchranných pracích, na řízení evakuace nebo budou vykonávat jinou neodkladnou činnost. Přednostně se plánuje pro děti do 15 let, pacienty ve zdravotnických zařízeních, osoby umístěné v sociálních zařízeních, osoby zdravotně postižené, doprovod osob výše uvedených. Nejvyužívanější a neúčinnější je ve fázi hrozby MU nebo je-li MU teprve na začátku například v případě povodní, radiačních havárií, úniku nebezpečných látek apod. [14,17]

Evakuace

„Evakuací se tedy rozumí přemístění osob, zvířat, předmětů kulturní hodnoty, technického zařízení, případně strojů a materiálu k zachování nutné výroby z ohroženého území. Provádí se z míst, kde je zajištěno pro evakuované obyvatelstvo náhradní ubytování a stravování, pro zvířata ustájení a pro věci prostory k uskladnění.“¹⁰

Evakuační prostor

„Evakuační prostor je vymezené území, ze kterého bude nutné provést plošnou evakuaci obyvatelstva“¹¹

Evakuační středisko

„Evakuační středisko je zařízení, kde jsou evakuované osoby shromažďovány a informovány. Je výchozím místem pro přemístění evakuovaných osob do příjmových zařízení.“¹²

Místo nouzového ubytování

„Místo nouzového ubytování je objekt nebo zařízení v příjmové obci (v cílovém místě přemístění) určené k přechodnému ubytování evakuovaných osob.“¹³

Evakuaci můžeme členit z mnoha hledisek např.:

- Rozsah opatření;
- Doba trvání;

---

¹⁰ Mika Otakar, Zahradníček, Zeman, Ochrana obyvatelstva: malé kompendium ochrany obyvatelstva[14 str.42]

¹¹ Mika Otakar, Zahradníček, Zeman, Ochrana obyvatelstva: malé kompendium ochrany obyvatelstva[14 str.43]

¹² Mika Otakar, Zahradníček, Zeman, Ochrana obyvatelstva: malé kompendium ochrany obyvatelstva[14 str.43]

¹³ Mika Otakar, Zahradníček, Zeman, Ochrana obyvatelstva: malé kompendium ochrany obyvatelstva[14 str.43]

- Varianty ohrožení;
- Způsobu realizace.

Rozsah opatření:

- **Objektová evakuace** – zahrnuje jednu nebo několik obytných nebo administrativně správních budov, technologických provozů, nebo jiných objektů;
- **Plošná evakuace** – zahrnuje část nebo celý urbanistický komplex, nebo větší územní prostor. Může být všeobecná (při živelných pohromách, rozsáhlých průmyslových nebo radiačních havárii) nebo částečná (při MU menšího rozsahu, požár, narušení statiky budovy po výbuchu apod.). [7,14,17]

Doba trvání:

- **Krátkodobá** – hrozící nebo nastalá MU nebo KS nevyžaduje dlouhodobé opuštění domova a pro evakuované osoby není zajišťováno náhradní ubytování, ale pouze zajištění nouzového přežití (výdej teplých nápojů, příkrývek apod.);
- **Dlouhodobá** – hrozící nebo nastalá MU nebo KS vyžaduje dlouhodobý, více než 24 hod. pobyt mimo místo trvalého pobytu a pro evakuované osoby je zabezpečováno náhradní ubytování a opatření k zabezpečení nouzového přežití. [7,14,17]

Varianta ohrožení:

- **Přímou** - prováděnou bez předchozího ukrytí;
- **Evakuace po předchozím ukrytí** po snížení prvotního ohrožení (radiační havárie – snížení nebezpečí ozáření na přípustnou normu). [7,14,17]

Způsob realizace:

- **Samovolná** – evakuace není řízena a obyvatelstvo po varování a vydání tísňových informací (pokynů) opouští evakuovaný prostor způsobem podle vlastního uvážení;
- **Řízená** – orgány zodpovědné za provedení evakuace, evakuace probíhá pěšky, nebo s využitím vlastních prostředků, nebo prostředků hromadné dopravy.[7,14,17]

Evakuační zavazadlo

Jedná se o zavazadlo (např. batoh naplněný některými potřebnými věcmi), které bychom měli mít doma připravené pro případ evakuace. Evakuační zavazadlo by si měli připravit všichni členové rodiny včetně dětí. Doporučená váha zavazadla je u dospělé osoby 25 kg, pro děti do 10 kg. Pokud dochází k evakuaci vlastním prostředkem, tak váha zavazadla

není omezována. Každé evakuační zavazadlo by mělo být řádně označeno visáčkou s identifikačními údaji majitele.

Doporučený obsah evakuačního zavazadla:

Osobní doklady (občanský průkaz, řidičský průkaz, cestovní pas, rodný list, karta zdravotní pojišťovny, zdravotní průkaz, technické osvědčení motorového vozidla apod. včetně dokladů rodinných příslušníků), peníze, vkladní knížky, cenné papíry, platební a sporožirové karty, drobné cennosti, potřebné léky a zdravotní pomůcky, recepty, souprav náhradního sezonního oblečení, spací pytel nebo přikrývka, karimatka nebo nafukovací lehátko, základní trvanlivé potraviny (konzervy, sušené maso apod.), chléb, balená pitná voda, vše na 2-3 dny, případně termoska s teplým nápojem, přenosné rádio s rezervními bateriemi, mobil, přenosná svítilna, zápalky, nůž, otvírák na konzervy, toaletní potřeby a prostředky osobní hygieny, hračky, psací potřeby apod.[14,17]

3.2.3 Ukrytí

Ukrytí obyvatelstva je nutné rozlišovat na ukrytí v době vyhlášeného stavu ohrožení státu a válečného stavu a na ukrytí při vzniku MU s rizikem kontaminace nebezpečnými látkami, nebo účinky pronikavé radiace. Při vyhlášení stavu ohrožení státu se budou využívat stálé ukryty, které jsou přeurlčeny k ochraně obyvatelstva proti zbraním hromadného ničení, popřípadě dojde k budování improvizovaných úkrytů. Kdežto při MU s rizikem kontaminace nebezpečnými látkami je občanům doporučeno provést ukrytí improvizovaným způsobem tzn. Využitím přirozených ochranných vlastností staveb, s případným provedením úprav zamezujících průnik nebezpečných látek.

Osobám pohybujícím se venku nebo ve vozidlech je doporučeno urychleně vyhledat nejbližší budovu (obchod, obytný dům apod.) a nevycházet, dokud nebezpečí nepomine. V případě úniku nebezpečných chemických látek není vhodné k ukrytí používat sklepy a jiné podzemní prostory, je potřeba se zdržovat v co nejvyšších nadzemních patrech, místnostech odvrácených od místa úniku nebezpečné látky a pokusit se místnost utěsnit (zavřít veškerá okna, dveře, utěsnit lepící páskou, vypnout ventilaci apod.).[14,16,17]

V posledních letech dochází ke snižování počtu stálých úkrytů, v počátku z důvodu změn vlastníků těchto budov a dále kvůli zvyšující se finanční náročnosti na údržbu. Navíc rozhodnutím vlády v roce 2005 došlo k zastavení podpory výstavby nových úkrytů, rekon-

strukce a opravy stávajících stálých úkrytů a ani trvat na zachování jejich účelu v mírovém stavu.[16]

Tab. 2: Přehled počtu stálých úkrytů v jednotlivých krajích k 31. 12. 2017[16]

Kraj	1990	2000	2010	2015	2016	2017
Hl. m. Prahy	1138	834	785	763	753	723
Středočeský	479	451	212	147	139	134
Jihočeský	126	126	40	31	31	31
Plzeňský	229	211	126	106	105	105
Karlovarský	152	152	104	83	80	78
Ústecký	625	597	255	179	173	171
Liberecký	97	96	19	16	15	15
Královéhradecký	135	121	55	31	28	24
Pardubický	207	194	104	81	74	73
Vysočina	145	143	87	72	69	69
Jihomoravský	359	354	185	127	123	121
Olomoucký	232	302	142	80	79	74
Moravskoslezský	948	900	287	187	176	169
Zlínský	209	194	69	58	58	58
Celkem	5172	4675	2470	1961	1903	1845

3.2.4 Individuální ochrana

Prostředky individuální ochrany

„Prostředky individuální ochrany (dále jen „PIO“) jsou zejména prostředky určené pro ochranu dýchacích cest a povrchu těla, které při včasné a dovedné použití zabezpečují spolehlivou ochranu před účinky nebezpečných látek (především toxickými účinky otrav-

ných látek, toxinů a ostatních škodlivin, radiačními a toxickými účinky radioaktivních látek a infekčními účinky biologických prostředků).“¹⁴

Mezi nejdůležitější součásti individuální ochrany patří ochranné masky, které díky filtru ochranné masky dokážou ochránit dýchací cesty před vniknutím nebezpečných látek. V dřívějších dobách bylo obyvatelstvo cvičeno v používání ochranných masek a na školách a obcích byl zajištěn určitý počet, pro nenadálé události. V současné době je ochrannými maskami vybavena jen Armáda ČR, Policie ČR a HZS. Nicméně civilní obyvatelstvo vybaveno není. Občané mají možnost si ochranné masky zakoupit do osobního vlastnictví, což vzhledem k vysokým pořizovacím cenám není moc reálné. [16,17]

Vzhledem k absenci ochranných masek v domácnostech by v případě MU chemického charakteru muselo být použito improvizované ochrany jedince. Jedná se například o navlhčený kapesník, ručník, kus látky apod. čistou vodou. Oči lze chránit brýlemi – lyžařskými, potápěčskými, ale je nutné je oblepit lepící páskou. K ochraně těla je možné použít gumový nebo igelitový plášť, gumáky, a gumové či kožené rukavice. Celý povrch těla musí být zakrytý, žádné místo nesmí zůstat nepokryté. Veškeré ochranné prostředky je nutné co nejlépe utěsnit. Vzhledem k tomu že se jedná o improvizovanou ochranu, je nutné si uvědomit, že dochází k určité ochraně jen po velmi krátkou dobu, např. jen pro překonání kontaminovaného prostoru, a je tedy nutné co nejdříve takový prostor opustit a dostat do bezpečné zóny, kde by již měli operovat záchranné složky a poskytovat další potřebnou pomoc dekontaminaci. [16,17]

Při stavu ohrožení státu a válečném stavu se provádí výdej PIO pro vybrané kategorie osob. Jedná se o:

- Dětské ochranné vaky pro děti do 1,5 roku;
- Dětské ochranné kazajky pro děti od 1,5 – 6 let;
- Dětské ochranné masky pro děti od 1,5 – 18 let;
- Ochranné masky pro osoby umístěné ve zdravotnických a sociálních zařízeních;
- Ochranné masky pro doprovod výše uvedených osob.[17]

Problematika individuální ochrany obyvatelstva je zahrnuta v havarijním plánu kraje, jako Plán individuální ochrany obyvatelstva, který zahrnuje způsoby ochrany dýchacích cest,

---

¹⁴ Kolektiv autorů, Ochrana obyvatelstva a krizové řízení[17 str. 103]

očí a povrchu těla, množství a strukturu PIO pro vybrané kategorie osob a místa jejich uskladnění, zabezpečení a způsob provedení výdeje PIO a rozdělení odpovědnosti za provedení individuální ochrany obyvatelstva.[17]

3.2.5 Nouzové přežití

Nouzové přežití je jednou z priorit v oblasti ochrany obyvatelstva při MU nebo KS. Zpravidla mu bude předcházet dlouhodobá evakuace obyvatel z ohrožených prostorů.

Nouzové přežití tato opatření:

- **Nouzové ubytování** – vhodné objekty z hlediska bezpečnosti (stravování, dlouhodobému ubytování, hygienických norem, atd.), zabezpečení ubytování evakuovaného obyvatelstva, možnost ubytovat muže a ženy s dětmi do 15 let zvlášť a další;
- **Nouzové zásobování základními potravinami** – využití distribuční sítě nebo smluvně zabezpečených objektů, zajištění přípravy teplé stravy nebo jejího dovážení, zabezpečení základních druhů potravin, atd.;
- **Nouzové zdroje pitné vody** – jedná se o zdroje mimořádného významu, vybrané zdroje a ostatní objekty. Jímací objekty nebo jejich skupiny v pohotovostním stavu včetně příslušných zařízení, hydrologické vrty neuvedené do provozu, jímací zařízení apod.;
- **Nouzové zásobování pitnou vodou** – zajišťují orgány krizového řízení prostřednictvím vodárenských podniků, nebo balenou vodou ze systému nouzového zásobování základními potravinami a humanitární pomoci. K zahájení nouzového zásobování pitnou vodou dochází do 5 hodin po vyhlášení krizového stavu. První 2 dny je doporučeno 5 litrů na osobu a den a třetí a další dny 10 -15 litrů na osobu a den;
- **Nouzové dodávky energií** – týká se elektrické energie, plynu a tepla. Prioritně se zabezpečují zdravotnická a sociální zařízení a objekty s nouzově ubytovanými osobami.

Pro zabezpečení krátkodobého nouzového přežití (mimo stacionární zařízení) jsou v současné době k dispozici kontejnery nouzového přežití v počtu 17 ks, z toho jsou 4 ks nově pořízeny SSHR. Každý kontejner je určen pro 25-50 osob a při rozvinutí zabezpečují 24 hod. nezávislý provoz.[16,17]

Jednotlivé stacionární ubytování (tělocvičny, hotely, pensiony, ubytovny) je vytipováno v havarijních plánech daných krajů a využívají se při MU a KS přednostně před výstavbou Materiální základny humanitární pomoci.

V případě zabezpečení dlouhodobého nouzového přežití jsou na centrální úrovni vytvářeny kapacity v podobě Materiálních základů humanitární pomoci (stanové sestavy s technickým a materiálovým vybavením). V současnosti má HZS ČR k dispozici 11 ks těchto základů s celkovou kapacitou 1650 osob. K tomu byla v roce 2016 pořízena SSHR do státních hmotných rezerv jedna souprava materiální základny humanitární pomoci pro 350 osob, jejímž obsahem jsou i rodinné stany. Dále je možné využít kapacity AČR, která ve prospěch IZS vyčleňuje 2 odřady pro vybudování nouzového ubytování pro 900 osob.[16]

K nouzovému přežití obyvatelstva je zpracovaná **Koncepce tvorby, udržování a využití zásob pro humanitární pomoc do roku 2020 s výhledem do roku 2030**. Hlavním účelem je optimalizace složení zásob pro humanitární pomoc jak z hlediska jejich početní a komoditní struktury, tak z hlediska místa uložení a dosažení schopností jejich neprodleného dodávání do požadovaného místa v době krizových stavů. [16]

3.3 Zařízení civilní ochrany obyvatelstva

Zařízení civilní ochrany mohou zřizovat obce a PaFO na základě podané a schválené žádosti HZS kraje. Na základě povolení jsou zařazeni do evidence a do poplachového plánu IZS. Zařízení CO je tvořeno zaměstnanci nebo jinými osobami na základě dohody a věcnými prostředky. Jedná se o:

- Zajištění evakuace;
- Zajištění nouzového přežití a organizované humanitární pomoci;
- Nouzové zásobování vodou;
- Poskytování první pomoci;
- Provádění prací spojených s vyprošťováním osob a k odstraňování následků mimořádných událostí;
- Zajišťování a označování nebezpečných oblastí;
- Zabezpečení dekontaminace terénu;
- Zabezpečení dekontaminace osob a oděvů;
- Zabezpečení věcných prostředků;
- Zabezpečení osob ve stálých úkrytech;
- Zabezpečení výdeje prostředků individuální ochrany.

Ochrana obyvatelstva je nejdůležitější část zajišťování bezpečnosti. V této kapitole byl popsán vývoj ochrany obyvatelstva v ČR od prvopočátku. Dále jsou popsány části OO, které jsou z hlediska bezpečnosti jedny z nejdůležitějších. Každý občan by měl znát základní věci OO, být připraven a vědět jak reagovat pokud nějaká krizová situace či mimořádná událost nastane. Zachrání tím život nejen sobě, ale může pomoci i ostatním a zmírnit tak následky těchto událostí.

Současné trendy v OO preferují prostředky individuální ochrany namísto hromadných prostředků. Metodika i postupy pro zajištění OO jsou na dostatečné úrovni, otázkou zůstává znalost běžného obyvatelstva v této problematice a případná připravenost na možné MU, tedy vědí obyvatelé, jaké hrozby mohou působit v jejich okolí, jak se proti nim chránit a co dělat, pokud by k nějaké MU skutečně došlo? Těmito otázkami se zabývá praktická část DP.

4 ANALÝZA RIZIK A MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI

Mimořádná událost

„Škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací.“¹⁵

Hrozba

„Hrozba je primární, mimo nás nezávisle existující, vnější fenomén, který může nebo chce poškodit nějakou konkrétní hodnotu. Závažnost hrozby je úměrná povaze hodnoty a toho, jak si danou hodnotu ceníme.“¹⁶

Riziko

„Riziko lze vyjádřit jako pravděpodobnost, že dojde ke škodlivé události, která by mohla, nebo postihne danou hodnotu.“¹⁷

Závažná havárie

„Mimořádná, částečně nebo zcela neovladatelná, časově a prostorově ohraničená událost, která vznikla nebo jejíž vznik bezprostředně hrozí v souvislosti s užíváním objektu nebo zařízení, v němž je nebezpečná látka vyráběna, zpracovávána, používána, přepravována nebo skladována a vedoucí k vážnému ohrožení nebo k vážnému dopadu na životy a zdraví lidí, hospodářských zvířat a životní prostředí nebo k újmě na majetku.“¹⁸

4.1 Posuzování rizik

Každý člověk a vše kolem nás, je neustále vystaveno řadě rizik, jež se za určitých okolností mohou změnit v bezprostřední hrozbu a následně v mimořádnou událost či krizovou situaci. Posuzováním rizik se zabývá Management rizik, který zahrnuje komplexní proces identifikace, analýzy a hodnocení rizik. Definice rizika a hrozby je uvedena za začátku čtvrté kapitoly, nicméně pro lepší pochopení níže uvádím jasnější popis.

---

¹⁵ Richter Rostislav, Výkladový slovník krizového řízení[15 str.52]

¹⁶ Petr Zeman, Česká bezpečnostní terminologie[1 str.58]

¹⁷ Petr Zeman, Česká bezpečnostní terminologie[1 str.58]

¹⁸ Richter Rostislav, Výkladový slovník krizového řízení[15 str.122]

Neustále slýcháme pojem nebezpečí, a málo kdo si uvědomuje, že vlastně také patří do managementu rizik. Nebezpečí si můžeme představit jako nějaké neštěstí, škodu, nějaké omezení, poškození či devastaci. Nevíme, zda a kdy se stane, ale víme, že může nastat.

Pokud budeme mluvit o riziku, jedná se vlastně o popis nějakého negativního jevu, procesu, či události, které mají schopnost ohrožit, zničit životy, zdraví, majetek, životní prostředí nebo kulturní hodnoty. Jedná se o jev, které může s určitou pravděpodobností nastat a jež zároveň může způsobit následky. [52]

Riziko je specifické:

- **Mírou neurčitosti** – která je charakterizována pravděpodobností vzniku jevu, události, procesu, nebo činnosti;
- **Velikostí nebezpečí** – které je charakterizované možnými následky na osoby či zvířata, majetek, kritickou infrastrukturu a životní prostředí. [52]

Říkáme „hrozí tam riziko“ tím pádem říkáme, že riziko je vlastnost hrozby.

Při popisu hrozby můžeme říct, že se jedná o nějakou hrozivou blízkost něčeho zlého, tedy události nebo procesu, který svými projevy, intenzitou a následky omezuje nebo ohrožuje, ničí životy, zdraví a majetek, životní prostředí a další. Hrozba je určitá a vždy působí v konkrétním čase či místě a na konkrétní objekty a subjekty. Hrozba může existovat pouze tehdy, pokud existuje riziko. [52]

Hrozba má tři fáze:

- **Existence hrozby** – víme o existenci nějakého jevu či události, procesu nebo činnosti, vše je ale v pořádku, jen víme, že může nastat nějaký jev, který vyvolá následné spuštění hrozby;
- **Působení hrozby** – došlo k vzniku mimořádné události, nebo krizové situace;
- **Zánik hrozby** – faktory (fyzikální, chemické, biologické, společenské) hrozby přestávají působit. Dochází k odstraňování MU nebo KS a tím pádem k rovnováze[52].

4.1.1 Identifikace hrozeb

Ke zdárnému managementu rizik je potřeba řádné identifikace hrozeb. Jedná se o proces hledání a rozpoznávání a popisování rizik. Identifikace hledá zdroje, příčiny a možné následky rizik. K identifikaci se používají různé vědecké metody, jedná se například o:

- Metoda Delphi;

- Studie nebezpečí a provozuschopnosti HAZOP;
- Stromy příčin a následků ETA a FTA;
- Check listy;
- Brainstorming a další. [52]

4.1.2 Analýza rizik

Samotná analýza rizik zahrnuje proces pochopení povahy rizika. Dochází ke stanovení úrovně možných rizik a k hodnocení rizik. Určuje příčiny a jejich zdroje, možnost výskytu a následky. Analýza rizik může být kvantitativní, semikvantitativní nebo kvalitativní, či kombinací uvedených. K analýze se používají různé metody s ohledem na požadovaný výstup analýzy rizik:

- FN křivky;
- Modely;
- Analýzy scénářů;
- A další. [52]

4.1.3 Hodnocení rizik

Hodnocení rizik je konečná fáze analýzy rizik, jež zahrnuje samotné vyhodnocení a porovnání výsledků analýzy rizik, určení kritérií a míra rizika. Určuje, zda se jedná o riziko přijatelné či nepřijatelné. To zda je riziko přijatelné určuje míra následků a míra pravděpodobnosti. Cílem hodnocení rizika je pomoc při rozhodování o tom, která rizika a jakým způsobem mají být ošetřena. Velmi často dochází k vyjádření přijatelnosti rizik pomocí matice rizik nebo mapy rizik. [52]

4.1.4 Ošetření rizik

Způsoby ošetření rizik se vybírají na základě výstupu z hodnocení rizik, očekávaných nákladů na implementaci a očekávaných přínosů plynoucích z těchto způsobu. Jeden z hlavních limitujících faktorů ošetření rizika je jeho ekonomická náročnost. Může se stát, že náklady na ošetření budou daleko větší, než škody, které by riziko způsobilo. S existencí rizik je nutné vždy počítat, je tedy klíčové zjistit a zajistit aby případné dopady toho že riziko nastane, byli minimální. Na ošetření rizik lze použít metody tzv. 4T - Take, Treat, Transfer, Terminate. [52]

Take - podstoupení či retence rizika je jedna z možných variant ošetření rizika. V praxi dochází k tomu, že daná rizika vezmeme v úvahu, ale žádným způsobem je neošetříme, nic s nimi neuděláme. Akceptujeme možný dopad a následky rizika.

Treat – ošetření rizika dochází ke snížení, či zmírnění rizika za pomoci opatření se pokusíme snížit riziko na přijatelnou úroveň. Možná opatření jsou:

- Prevence – eliminace všech nebo některých rizik;
- Diverzifikace – dochází k přeskupení rizik na jiná rizika, tím pádem některá rizika snížíme, ale jiná zvýšíme. V celku ale dochází ke zmenšení rizik;
- Alokace – dochází k přemístění rizik do jiné oblasti, aby bylo možné je lépe a účinněji ovládat.

Transfer – přenesení nebo přesunutí rizika znamená, že jej přeneseme na jiný subjekt nebo osobu. Jedná se například o pojištění (za riziko nese odpovědnost pojišťovna), nebo pomocí outscouringu přejde riziko na jinou firmu. Přenos rizik na třetí osobu musí být smluvně ošetřen.

Terminate – vyhnout se riziku čili nespustění, nebo neuskutečnění projektu a tím pádem se vyhneme možnému riziku. Používá se v případě, kdy jsou rizika natolik závažná a pravděpodobnost výskytu rizika tak velká, že by měla na danou činnost fatální dopad. [52]

4.1.5 Příklady analýzy rizik

Check list – CLA je jedna z nejjednodušších metod pro identifikaci nebezpečí. Jedná se o kontrolní seznam zahrnující různé činnosti a úkony, podle kterých se ověřuje správnost či úplnost postupu. Vychází obvykle z nějaké praxe, pomocí které je kontrolní list vytvořen a vůči němu pak pracovník kontroluje správnost či úplnost svého počínání nebo stavu kontrolovaného předmětu. Výsledek lze zaznamenat jen jako ano / ne, nebo lze kontrolnímu seznamu přiřadit více možností. Analýza pomocí kontrolního seznamu nachází uplatnění téměř ve všech oblastech lidských činností. Velmi často jsou kontrolní listy používány pro zjištění souladu s normami či standardy nebo jako preventivní metoda či jako metoda zpětného zjišťování příčiny nějakého problému. Lze je použít k ověřování stavu nějakého zařízení či úplnosti kroků před spuštěním zařízení (např. postup pilotů před vzletem letadla). [52]

Metoda expertních odhadů je komplexní metoda pro priorizaci rizik. Lze ji využít k určení mimořádných událostí. Je to indexová metoda, která stanovuje míru rizika na základě

hodnocení předpokládané pravděpodobnosti výskytu MU dle doby trvání, míry zasažení obyvatelstva, chovů zvířat, ohrožení budova apod. Zohledňuje i nasazené síly a prostředky ke zvládnutí MU. Podle výsledné míry rizika se přiděluje kategorie MU, rozdělených dle stupně poplachu od I. po zvláštní stupeň poplachu. [52]

Metoda souvztažnosti rizik – KARS jedná se o kvalitativní metodu analýzy rizik. Popisuje vztahy rizik, jak na sebe vzájemně působí a jak se navzájem mohou ovlivňovat. Zároveň určuje, která rizika jsou nedůležitá a naopak která je potřeba okamžitě řešit. Autorem metody KARS je pan Ing. Štefan Pacinda, Ph.D., který se jí věnuje ve své disertační práci z roku 2007. Metodu KARS budu používat v praktické části diplomové práce. [32]

4.2 Mimořádné události

Mimořádné události identifikujeme analýzou rizik, která je popsána výše. Mimořádné události dělíme na dvě základní kategorie na Naturogenní a Antropogenní.

- **Naturogenní** (tzv. přírodní) mohou být lokálního nebo celosvětového charakteru a dělí se na:

Abiotické – způsobené neživou přírodou: dlouhodobé sucho, extrémně vysoké teploty, přívalová povodeň, vydatné srážky, extrémní vítr, povodeň.

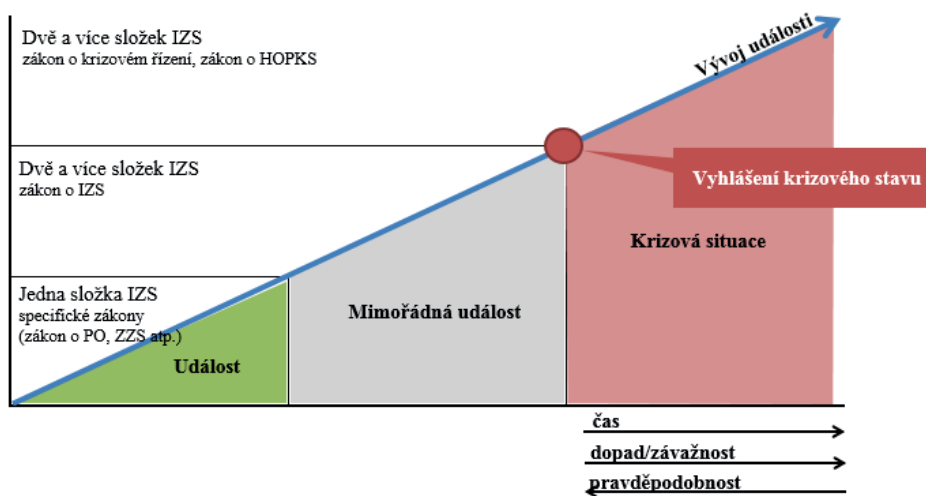
Biotické – způsobené živou přírodou: Epidemie – hromadné nákazy osob, Epifytie – hromadné nákazy polních kultur, Epizootie – hromadné nákazy zvířat.

- **Antropogenní** – jsou hrozby způsobené činností člověka a dále se dělí na:

Technogenní (jedná se o provozní havárie a havárie spojené s infrastrukturou): Požáry, zvláštní povodeň, znečištění životního prostředí rozsáhlými haváriemi, rozsáhlé dopravní havárie (silniční, železniční, letecké, městské a vnitrozemské lodní dopravě lanovkách), důlní neštěstí, narušení dodávek potravin a vody velkého rozsahu, radiační havárie, narušení dodávek elektrické energie velkého rozsahu a další.

Sociogenní: Migrační vlny velkého rozsahu, rozvoj rasové, národností a náboženské nesnášenlivosti, hrozba teroristických akcí, aktivity vnitřního a mezinárodního zločinu a terorismu, závažné narušení veřejného pořádku, nárůst závažné majetkové a násilné kriminality, vnější vojenské napadení státu nebo jeho spojenců, rozsáhlé ekologické havárie, přesahující hranice států a další.

Ekonomické: Narušení finančního a devizového hospodářství státu, zhroucení ekonomiky velkého rozsahu.[2,4,5]

Obr. 5: Vývoj událostí přes mimořádnou událost ke krizové situaci[17]

4.2.1 Stupně poplachu při MU

Stupně poplachu se vyhláší podle rozsahu a druhu MU a koordinaci složek při MU. Rozlišujeme čtyři stupně poplachu, jež vyhláší velitel zásahu nebo OPIS.

- **První stupeň** – vyhláší se, pokud MU ohrožuje jednotlivé osoby, jednotlivý objekt nebo jeho část, s výjimkou objektu kde jsou složité podmínky pro zásah, jednotlivé dopravní prostředky nebo území do plochy 500 m²;
- **Druhý stupeň** – k vyhlášení dochází, pokud MU ohrožuje nejvýše 100 osob, více než jeden objekt se složitými podmínkami pro zásah, jednotlivé prostředky hromadné dopravy, cenný chov zvířat. ZaLP realizují složky IZS kraje, kde MU probíhá a je nezbytná koordinace velitelem zásahu;
- **Třetí stupeň** – vyhláší se při MU ohrožující 100 až 1000 osob, část obce nebo areál podniku, soupravy železniční přepravy, větší chovy zvířat. Při zásahu se využívají i SaP jiných krajů, probíhá koordinace velitelem zásahu s pomocí štábu velitele zásahu a území MU lze rozdělit na jednotlivé sektory a úseky;
- **Zvláštní poplach** – je vyhlášen, pokud MU ohrožuje více než 1000 osob, celé obce, nebo plochy území nad 1 km². Používají se opět i SaP jiných krajů a případně i zahraniční pomoci. Koordinace probíhá velitelem zásahu za pomoci štábu a místo lze opět rozdělit na sektory a úseky.[6,7,8]

4.3 Bezpečnostní hrozby identifikované Bezpečnostní strategií:

- Oslabování mechanismu kooperativní bezpečnosti i politických a mezinárodněprávních závazků v oblasti bezpečnosti;
- Nestabilita a regionální konflikty v euroatlantickém prostoru a jeho okolí;
- Terorismus;
- Šíření zbraní hromadného ničení a jejich nosičů;
- Kybernetické útoky;
- Negativní aspekty mezinárodní migrace;
- Extremismus a nárůst interetnického a sociálního napětí;
- Organizovaný zločin, zejména závažná hospodářská a finanční kriminalita, korupce, obchodování s lidmi a drogová kriminalita;
- Ohrožení funkčnosti kritické infrastruktury;
- Přerušování dodávek strategických surovin nebo energie;
- Pohromy přírodního a antropogenního původu a jiné mimořádné události. [9]

Vhodně zvolená metoda analýzy rizik umožňuje po vypracování analýzy určit klíčová rizika, kterými je nutné se primárně zabývat, i ta, která sice existují, nicméně pravděpodobnost jejich vzniku či možná míra dopadu umožňuje věnovat se jim v menší míře či s nižší intenzitou než primárním rizikům. Základem pro zpracování analýzy rizik, jejich následného vyhodnocení a ošetření, je výběr týmu, který daná rizika posuzuje. Obecně by se mělo jednat o zkušené a znalé osoby, které se v dané oblasti pohybují, větší tým umožňuje širší pohled na danou problematiku.

S ohledem na aktuální bezpečnostní hrozby, uvedené nejen v rámci Bezpečnostní strategie ČR, ale i pozorovatelné v jiných oblastech světa je vhodné, aby i sami obyvatelé přistupovali k této problematice aktivně. Systémová příprava obyvatelstva na mimořádné situace ale aktuálně neprobíhá, dříve vysmívaná branná výchova se již ve školách desítky let neučí, nicméně s přihlédnutím na aktuální bezpečnostní situaci probíhají diskuze o významu vzdělávání obyvatelstva v této problematice. Vzor lze vidět např. v Izraeli, některé metody vzdělávání by tak bylo možné uplatnit i v rámci ČR.

5 OCHRANA OBYVATELSTVA PŘI MIMOŘÁDNÝCH UDÁLOSTECH

Ochrana obyvatelstva při mimořádných událostech představuje ucelený systém, který je legislativně ošetřen a upraven (viz. kapitola 2). Jednotlivé složky a kroky jsou jasně vymezeny a představují tak návod či postup jak adekvátně postupovat před vznikem MU nebo pokud již MU nastala. Následující kapitola uvádí, jak se v našich podmínkách s mimořádnými událostmi vypořádáváme.

5.1 Integrovaný záchranný systém

Jedná se o koordinovaný postup složek IZS při přípravě na mimořádné události, živelné pohromy, katastrofy a havárie a při provádění záchranných a likvidačních prací. Jedná se o zásah, kdy je potřeba použít dvě a více složek IZS. Vznikl v nutnosti na každodenní potřeby spolupráce všech subjektů, disponujících potřebnými silami a prostředky a mající nezbytné kompetence.[20]

5.1.1 Složky IZS

Složky IZS jsou rozděleny dle zákona č. 240/2000 Sb., o IZS do dvou skupin a to na složky základní a ostatní.

Základní složky IZS:

Jedná se o složky, které zabezpečují nepřetržitou pohotovost pro příjem, vyhodnocení a zásahu u mimořádné události. Síly a prostředky těchto složek jsou rozmístěny po celé ČR z důvodu adekvátních a rychlých zásahů.

- Hasičský záchranný sbor ČR;
- Jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany;
- Zdravotnická záchranná služba
- Policie ČR.

Ostatní složky IZS:

Ostatní složky IZS poskytují při záchranných a likvidačních pracích **tzv. Plánovanou pomoc na vyžádání** na základě písemných dohod které s nimi uzavírají jednotlivé základní složky IZS, obecní úřady ORP, krajské úřady a MV.

- Vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil AČR (konkretizováno Dohodou o plánované pomoci na vyžádání, uzavřenou mezi MV-GŘ HZS a MO-GŘ AČR);
- Ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory (Vězeňská služba ČR, obecní policie);
- Ostatní záchranné sbory (Báňská služba);
- Orgány ochrany veřejného zdraví (hygienická služba);
- Havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby (energetika, voda, plyn, komunikační a informační systémy,...);
- Zařízení civilní ochrany (zřizovaná obcemi nebo PaFO podle zákona o IZS);
- Neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím (horská služba, vodní záchranná služba, speleologická záchranná služba apod.).[17,18,20]

5.1.2 Koordinace složek IZS

Aby bylo možno zásah složek IZS považovat za koordinovaný, je nutné mít ucelený systém, který sbírá informace, vyhodnocuje je a následně řídí a koordinuje záchranné a likvidační práce. Koordinace složek IZS je prováděna na třech úrovních a to Taktické, Operační a Strategické.

Taktická úroveň

Probíhá zde řešení prostorově omezené MU. Záchranné a likvidační práce provádějí jen základní složky IZS, které řídí Velitel zásahu a štáb velitele zásahu v místě zásahu a prostoru předpokládaných účinků MU.

Operační úroveň

Jedná se o stálé orgány pro koordinaci složek IZS, které tvoří operační a informační střediska IZS, kterými jsou operační střediska HZS kraje a operační a informační střediska (dále jen „OPIS“) GŘ HZS ČR.

Ze zákona o IZS vyplívají OPIS IZS určité povinnosti a oprávnění.

Povinnost:

- Přijímat a vyhodnocovat informace o mimořádných událostech;
- Zprostředkovat organizaci plnění úkolů ukládaných velitelem zásahu;
- Plnit úkoly uložené orgány oprávněnými koordinovat záchranné a likvidační práce;

- Zabezpečovat v případě potřeby vyrozumění základních i ostatních složek IZS a vyrozumění ostatních orgánů územních samosprávných celků podle dokumentace IZS.

Oprávněnost:

- Povolávat a nasazovat síly a prostředky HZS ČR, jednotek požární ochrany a dalších složek IZS podle poplachového plánu, nebo podle požadavků velitele zásahu;
- Vyžadovat a organizovat pomoc, osobní a věcnou pomoc podle požadavků velitele zásahu;
- Provést při nebezpečí z prodlení varování obyvatelstva na ohroženém území, pokud zvláštní předpis nestanoví jinak. [17,18,20]

Strategická úroveň

Ke strategické úrovni dochází až tehdy, kdy orgány taktické a operačního řízení nejsou schopny vzniklou MU řešit a následná koordinace pak probíhá na úrovni starosty ORP, hejtmanem kraje, nebo MV a ostatními správními úřady v případech stanovených zákonem o IZS. [17,18]

5.2 Úkoly orgánů veřejné správy, kraje a ORP

Ministerstvům a jiným ústředním orgánům, orgánům kraje a ORP dále orgánům obcí vyplývají ze zákona o IZS úkoly k zajištění přípravy na mimořádné události, provádění záchranných a likvidačních prací a k ochraně obyvatelstva.

Ministerstva a jiné ústřední orgány zpracovávají a vyhodnocují analýzu možných rizik, připravují podmínky pro předcházení těmto možným rizikům, rozhodují o činnostech k provádění záchranných a likvidačních prací. Mezi hlavní ministerstva rozhodující v rámci řešení MU, pro civilní a nouzové plánování a ochranu obyvatelstva je Ministerstvo vnitra (dále jen „MV“). Ministerstvo vnitra sjednocuje postupy ministerstev, krajských úřadů, obecních úřadů a PaFO, usměrňuje IZS, zpracovává ústřední poplachový plán IZS, zpracovává koncepci ochrany obyvatelstva. Zajišťuje jednotný systém varování a vyrozumění apod.

Ke koordinaci při MU přistupuje MV v době, kdy MU přesahuje státní hranice, a je nutná koordinace ZaLP nad rámec příhraničních styků, pokud MU přesahuje území kraje a velitel zásahu vyhlásil nejvyšší stupeň poplachu, nebo pokud o tuto koordinaci požádá velitel zásahu, hejtman kraje nebo starosta ORP. [2,3,5,20]

Mezi úkoly orgánů kraje patří zajištění a příprava na mimořádné události, záchranné a likvidační práce a ochrana obyvatelstva. Úkoly krajského úřadu zajišťuje HZS kraje. Hejtman jako představitel kraje organizuje IZS na krajské úrovni, koordinuje a kontroluje přípravu na mimořádné události prováděnou orgány kraje, koordinuje ZaLP při MU, pokud MU přesahuje území jednoho správního obvodu ORP a velitel zásahu vyhlásil nejvyšší stupeň poplachu. Na pomoc může použít krizový štáb kraje.

Obecní úřad ORP zajišťuje připravenost správního obvodu obecního úřadu ORP na mimořádné události, provádění ZaLP a ochranu obyvatelstva. Veškeré úkoly za něj plní HZS kraje. Starosta ORP koordinuje ZaLP při řešení MU vzniklé ve správním obvodu ORP, pokud jej o to požádal velitel zásahu. Starosta je povinen předávat informace o ZaLP prostřednictvím OPIS na MV.

Orgány obce zajišťují připravenost obce na mimořádné události a podílejí se na provádění ZaLP a ochranu obyvatelstva. Obecní úřad organizuje a připravuje obec na mimořádné události, podílí se a provádí ZaLP s IZS, zajišťuje varování, evakuaci a ukrytí osob před hrozícím nebezpečím, spravuje materiál civilní ochrany, apod.[2,3,5,20]

5.3 Havarijní plán kraje

Jedná se o dokument popisující daná opatření a činnosti vedoucí ke zmírnění nebo úplnému odstranění následků mimořádné události nebo krizové situace, které vyžadují vyhlášení třetího nebo zvláštního stupně poplachu, dle poplachového plánu.

Havarijní plán tvoří:

- Informační část – obsahuje geografickou a demografickou charakteristiku kraje, popis hydrologické a klimatické situace a v neposlední řadě popis infrastruktury.;
- Operativní část - se zabývá silami a prostředky pro záchranné a likvidační práce;
- Plány konkrétních činností;
- Dále obsahuje textové dokumenty doplněné grafickou dokumentací (grafy, mapy, schémata).

Plány konkrétních činností zahrnují přesné plány a postupy:

- Plán vyrozumění;
- Plán varování;
- Traumatologický plán;

- Plán ukrytí obyvatelstva;
- Plán individuální ochrany;
- Plán evakuace a další. [20]

Vnější havarijný plán

Zpracovává se pro zóny havarijního plánování, jako jsou jaderné zařízení nebo pracoviště IV. kategorie a pro objekty a zařízení, u kterých je možnost vzniku závažné havárie způsobené nebezpečnými chemickými látkami a přípravky. Skládá se z textové a grafické části.

Vnitřní havarijný plán

Zpracovávají ho pouze ti provozovatelé objektu a zařízení, u kterých je možnost vzniku závažné havárie a kteří jsou zařazeni do skupiny B, dle zákona o prevenci závažných havárií a jejichž povinností je vypracovat bezpečnostní zprávu. (Zvláštní právní předpis stanoví zásady pro vypracování, aby bylo možné přijímat opatření v případě vzniku závažné havárie). A dále provozovatelé jaderných zařízení nebo pracovišť IV. kategorie. [20]

Poslední kapitola pojednává o ochraně obyvatelstva při mimořádných událostech. Vymezuje základní pojmy a představuje způsob přípravy na mimořádnou událost a samotné řešení MU. Vývoj tohoto procesu vznikl postupným sbíráním zkušeností a následným vyhodnocováním již proběhnutých zásahů u mimořádných událostí. Vznik samotného IZS a jeho koordinace, secvičenost a jednota a hlavně zkušenosti jednotlivých složek, dává šanci na zmírnění dopadů mimořádné události na lidské životy, životní prostředí a v neposlední řadě i ekonomickou stránku.

6 SHRUTÍ TEORETICKÉ ČÁSTI

S dopady hrozeb přírodního nebo nepřírodního charakteru se může setkat každý z nás, v rámci České republiky zřejmě není místo, které by bylo před těmito hrozbami zcela chráněno. V případě vzniku některé krizové nebo mimořádné události není často možné, aby si jedinec v zasažené oblasti vystačil sám a je proto vhodné vědět kdo jsou záchranné složky a jak vlastně fungují. I když je ČR členem EU či NATO, povinnost postarat se o bezpečnost na území vlastního státu je jednou ze základních povinností státu a nelze se v těchto situacích spoléhat na pomoc koaličních partnerů.

Teoretická část této práce informuje o postavení civilní ochrany obyvatelstva v rámci bezpečnostní politiky státu, platného právního rámce a organizační struktury. Současnou legislativu lze hodnotit jako funkční, zákony č. 239/2000 Sb. a č. 240/2000 Sb. poskytují dostatečnou oporu pro činnost záchranných složek, jasně definují jejich role, pravomoci i povinnosti nezbytné při jejich práci.

Významným rokem z pohledu ochrany obyvatelstva byl rok 2001, kdy se stal hlavní řídicí i výkonnou složkou zodpovědnou za tuto aktivitu Hasičský záchranný sbor, který se na tyto události cíleně a dlouhodobě připravuje a disponuje technikou pro případné záchranné i likvidační práce, v případě mimořádných událostí většího rozsahu je pak možné využít zdrojů Armády ČR. Tento model se ukázal jako funkční, o čem svědčí zvládnutí událostí, které od této doby v ČR nastaly, např. povodně v roce 2002 a 2010. Činnost složek Integrovaného záchranného systému zcela odpovídá současným moderním trendům, které je možné sledovat i u těchto složek v jiných státech.

V obecné rovině lze na základě získaných poznatků, informací i zkušeností hodnotit připravenost státu na vznik mimořádných událostí jako dostatečnou, zároveň je ale klíčová připravenost konkrétních jednotek v jednotlivých lokalitách. Vyhodnocení tohoto stavu v Hranicích je pak předmětem praktické části této diplomové práce.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

7 OBEC S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ HRANICE

Obec s rozšířenou působností Hranice ležící na soutoku Bečvy s Ludinou a Veličkou a je součástí menšího okresu Přerov, který leží v Olomouckém kraji. Rozkládá se v údolí tzv. Moravské brány, která je zaklíněna mezi Oderské vrchy a Podbeskydskou pahorkatinu.

Obr. 6: Hranice[29]

Územím Hranic tvoří zajímavé přírodní úkazy. Prochází zde od severovýchodu k jihovýchodu výrazný geologický zlom, ve kterém se v prostoru Hranic a Teplic nad Bečvou vyskytují prameny minerálních vod a jsou zde zřízeny Lázně Teplice sloužící k léčbě srdečních chorob a cévního systému.

Prvenství jak v České republice, tak ve světě si získala Hranická propast, jež je s celkovou naměřenou hloubkou 473,5 m nejhlubší propastí České republiky a zároveň je díky rekordní hloubce vody 404 m nejhlubší zatopenou propastí světa. Jejího dna však do dnešního dne nebylo dosaženo. Nachází se v Národní přírodní rezervaci Hůrka u Hranic. Hranická propast je součástí Hranického krasu, který se rozkládá na obou březích řeky Bečvy mezi obcemi Hranice, Teplice nad Bečvou a Černotín. Hranická propast se nachází na pravém břehu Bečvy a přímo naproti ní na levém břehu řeky leží doposud největší známý jeskynní systém Hranického krasu – Zbrašovské aragonitové jeskyně.[30]

7.1 Historie ORP Hranice

Vzhledem k zeměpisné poloze Hranic ležící v Moravské bráně byly křižovatkou stezek a cest vedoucích z Pomoraví do severní a severovýchodní Evropy, na Opavsko a do Pováží. Osídlení v širším okolí města dokládají archeologické nálezy již od starší doby kamenné. Zmínky o osídlení jsou v období 12. – 13. století. Poprvé se o Hranicích jako o městě

jedná v listině z roku 1276, kdy na popud opata hradištského premonstrátského kláštera Budiše, který pověřil jistého Thama, došlo na soutoku Veličky a Bečvy k vybudování města Hranice latinsky Alba Ecclesia. K největšímu rozvoji města a jeho okolí docházelo za vlády Viléma z Pernštejna v 15. století. [30,31,33]

V Hranicích byla početná skupina Židovského národa. V roce 1611 došlo k prvnímu prodeji kamenných domů Židům. V roce 1864 tvořili židé 15,3% obyvatel města. Do dnešního dne je připomínají rekonstruované památky synagoga a židovský hřbitov.

Od roku 1622 bylo Hranické panství majetkem rodu Dietrichsteinů, jejichž dědicové vlastnili hranický zámek a velkostatek až do roku 1945. [31,33]

Významné bylo datum 1853 kdy došlo k výstavbě vojenské školy jež zahájilo rakousko-uherské c.k. ministerstvo války. V roce 1920 se zde otevřela Vojenská akademie. Historie vojenství pokračuje dodnes. V historických budovách sídlí velitelství 7. Mechanizované brigády Dukelské a 71. Mechanizovaný prapor Sibiřský.

Období 2. Světové války, znamenalo pro Hranice opět obrovskou zkoušku. Během 2. Světové války došlo k obsazení Hranic gestapem a deportaci židů. Následné osvobození ruskými vojsky ukončilo válečné nepokoje. [31,33]

Začátkem 20. století byly Hranice středem zemědělského okresu s významným velkostatkem. Největší rozvoj byl v oblasti strojírenského průmyslu a stavebního průmyslu (jedná se o fa. Sigma a fa. Cement Hranice, které působí v Hranicích do dnešního dne). [30,31,33]

7.2 Organizační struktura ORP Hranice

Město Hranice je základní územní samosprávný celek České republiky. Město je právnickou osobou a vystupuje v právních vztazích svým jménem a na svou odpovědnost. Jako samostatná právnická osoba vznikla dnem účinnosti zákona č. 367/1990 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů, tedy dnem voleb do obecních zastupitelstev v roce 1990. Město své záležitosti spravuje samostatně (v tomto případě jde o tzv. samostatnou působnost) a při výkonu této činnosti se řídí pouze zákony a obecně závaznými právními předpisy vydanými k jejich provedení. Město vykonává v zákonem vymezeném rozsahu také státní záležitosti - státní správu (v tomto případě jde o tzv. přenesenou působnost) a při výkonu této působnosti se navíc řídí usneseními vlády a směrnicemi ústředních orgánů státní správy. Starosta a místostarostové města jsou voleni zastupitelstvem města z řad jeho členů. Starosta je statutárním zástupcem města.[30, 36]

Zastupitelstvo města Hranice

Město je spravováno Zastupitelstvem města Hranic, které je nejvyšším orgánem v samostatné působnosti, a jeho členové jsou voleni občany ve volbách do zastupitelstev obcí. Zastupitelstvo města má celkem 23 členů a schází se zpravidla 1x měsíc. [36]

Rada města Hranice

Jedná se o výkonný orgán v samostatné působnosti. Členové jsou voleni zastupitelstvem města. Rada města má 7 členů (starostou města, místostarosty města a čtyřmi dalšími radními) a schází se podle potřeby, zpravidla 1x za 14 dní. [36]

Obr: 7: ORP Hranice[35]

7.3 Základní údaje o území ORP Hranice

Obec s rozšířenou působností tvoří jedno město a 30 obcí, jež jsou vyjmenovány níže. Zároveň zde funguje 7 dobrovolných svazků obcí (např. mikroregion Hranicko, NOZKO – zájmové sdružení za účelem separace nebezpečných odpadů z obcí okresu Přerov, Svazek obcí mikroregionu ROZVODÍ a další).[30]

Samotné město Hranice tvoří 9 místních částí na ploše větší než 52 km². Podle Českého statistického úřadu žilo na území města Hranic k 31. 12. 2018 celkem 18 057 obyvatel. Místní části tvoří historické město Hranice, jehož zástavba se již prolíná s dalším historickým městem Drahotuše a vesnicí Velká s další místní částí tvoří okolní obce Lhotka, Rybáře, Slavíč, Uhřínov, Středolesí a Valšovice.[30]

Tab. 3: ORP Hranice zdroj: Vlastní úprava dle [30]

Rozloha ORP Hranice	325 km ²
Nejvyšší nadmořská výška	366 m n. m.
Nejnižší nadmořská výška	205 m n. m.
Výšková členitost	50 – 70 m
Počet obyvatel	34 492
Hustota zalidnění na 1 km ²	107
Obec s pověřeným úřadem	město Hranice
Počet obcí	30
Obce	Bělotín, Opatovice, Teplice nad Bečvou, Býškovice, Paršovice, Ústí, Černotín, Partutovice, Všechnovice, Hrabůvka, Polom, Zámrsky, Potštát, Olšovec, Hustopeče nad Bečvou, Provodovice, Horní Těšice, Jindřichov, Radíkov, Dolní Těšice, Klokočí, Rakov, Horní Újezd, Malhotice, Rouské, Špičky, Milenov, Skalička, Milotice nad Bečvou, Střítež nad Ludinou

Vodstvo

Největší páteřní vodní tok tohoto území je řeka Bečva (povodí 1 275 km²). Územím Hranic prochází ze severovýchodu z okresu Vsetín k jihozápadu okresu Přerov. Největší přítok je Velička (povodí 65,80 km²) a poté Ludina (povodí 20,64 km²).[30]

Půdy a lesy

Na území ORP Hranice se vyskytují tři typy půdy. Všechny jsou hojně využívané k zemědělské činnosti ale i lesnický. Lesní majetek města Hranic dosahuje cca 254 ha lesních pozemků a je roztroušen po několika katastrálních územích – Bělotín, Drahotuše, Hranice, Lhotka u Hranic, Radíkov u Hranic, Slavíč, Středolesí, Uhřínov u Hranic, Velká u Hranic a Valšovice.[30,34]

Klimatické poměry

Větrné poměry na Hranicku jsou do značné míry ovlivněny tvarem krajiny, jmenovitě Moravskou bránou a Hornomoravským úvalem. V celoročním průměru je převládajícím směrem větru směr západní. Druhým převládajícím směrem je směr severovýchodní. Malá četnost bezvětrí potvrzuje značnou větrnost Hranicka. [30]

Území města Hranic leží v mírně teplé oblasti v jednotce klimatické oblasti MT 10 a místní část Lhotka leží v jednotce klimatické oblasti MT 9, místní části Středolesí a Uhřínov leží v klimatické oblasti MT 7. Zimní období trvá na Hranicku přibližně 65 dní (od poloviny prosince do poloviny února). Období s výskytem mrazů je však mnohem delší. Letní období s průměrnými denními teplotami vyššími než 15°C trvá průměrně 95 dní (od začátku června do začátku září). Průměrná roční teplota vzduchu je 8°C. [30]

Stav ovzduší

Území města Hranic bylo Ministerstvem životního prostředí vyhlášeno jako oblast se zhoršenou kvalitou ovzduší z důvodu překračování imisních limitů pro znečišťující látky – především pro suspendované částice PM10. Tyto částice se mohou podílet na nejrůznějších zdravotních komplikacích. Město Hranice získal se Státního fondu Životního prostředí ČR dotaci na projekt „Čisté ovzduší pro Moravskou bránu“ (Informační systém průmyslového znečištění v Hranicích). Cílem projektu bylo vybudování živého informačního a vyhodnocovacího systému o znečištění ovzduší v Hranicích a okolí, který umožňuje monitorování kvality ovzduší, poskytuje aktuální informace o kvalitě a znečištění ovzduší, umožňuje sledování vývoje kvality a znečištění ovzduší v návaznosti na realizovaná opatření ve věci zlepšení kvality ovzduší ve městě Hranic. Po ročním měření byla získaná data a v kombinaci s mapovými podklady vyhodnocena a k 31. 12. 2017 byl projekt ukončen. Město Hranice zprovoznilo ke dni 14. prosince 2018 novou monitorovací stanici kvality ovzduší ve městě. [30]

Průmysl

Strategické umístění Hranic na křižovatce mezi Olomoucí, Ostravou a Valašským Meziříčím znamená pro Hranice rozvoj i po stránce průmyslové. V Hranicích má sídlo 827 firem a je zde také 3020 živností. Dlouhou tradici má ve městě strojírenský průmysl fa. Sigma pumpy Hranice s.r.o. a těžební a stavební průmysl, který zabezpečuje fa. Cement Hranice a.s., Českomoravský štěrk, a.s. - Kamenolom Hrabůvka. Dále CTPark Hranice, kde působí řada firem různého charakteru (např. SMITHS MEDICAL). Další významné fa. jsou SSI Schäfer, s.r.o., Henigees Hranice, KROK CZ, v.o.s. a další.

Dopravní infrastruktura

Územím ORP Hranice prochází dálnice D1 směr Otrava/Brno s exitem 308-Hranice. V současné době dochází k výstavbě napojení D1 u Lipníku nad Bečvou s Přerovem. Dále

městem prochází silnice I/47 v úseku Lipník nad Bečvou – Odry, a z ní se odpojuje silnice I/35 na Valašské Meziříčí. Od dálnice do města vede silnice II/440 ze směru od Potštátu, která končí na silnici I/35. Dále je zde 9 silnic III. Třídy. [30]

Město hranice zajišťuje městskou hromadnou dopravu, která působí v rámci celém ORP Hranice. Od roku 2017 jsou Hranice prvním městem v evropském regionu s plně elektrifikovanou městskou hromadnou dopravou. Systém dopravy ve městě zajišťuje šestice nízkopodlažních elektrobuses SOR EBN 9,5 m s bezemisním pohonem. Od 1. dubna jezdí hranická městská hromadná doprava pro všechny cestující zdarma. Město Hranice tak chce podpořit větší využívání městské a příměstské hromadné dopravy a zmenšit tak znečištění ovzduší. [30]

Na území ORP Hranice se nachází menší sportovní letiště Hranice (LKHN), které spravuje Aeroklub Hranice. Jedná se o veřejné vnitrostátní letiště. Dochází zde k výcviku pilotou malých letounů a k vyhlídkovým letům. [44]

Hranice jsou významný železničním uzlem. Leží na tranzitním železničním koridoru Rakousko – Břeclav – Polsko, který v minulých letech prošel modernizací. V Hranicích rovněž začíná trať Hranice – Horní Lideč – Slovensko. Část II. železničního koridoru úsek Hranice – Přerov v délce 28,5 km (trať umožňuje rychlost 160 km/h pro soupravy s výkyvnou skříní). V modernizovaném úseku je 39 mostů, včetně Jezernických a Hranických viaduktů.[30]

Vodovody

Město má veřejný vodovod, který je v majetku i správě VaK Přerov, a.s. Jedná se o skupinový vodovod Hranice – Lipník nad Bečvou, který je zásoben přivaděčem z Fulneku do VDJ Moravská Brána u obce Střítež nad Ludinou. Z VDJ Moravská Brána vede zásobní řad do průmyslové zóny Hranice, ukončený u šachty „Philips“ na přivaděči z Přerova do věžového vodojemu Hromůvka s akumulací 1000 m³ s max. hladinou 321,66 m.n.m. Ostatní vodojemy nacházející se na území města nejsou v současné době využívány. Zdrojem vody je OOV. Vodárenský systém města Hranice je rozdělený do dvou tlakových pásem dolního (většina zástavby) a horního (zahrnuje severovýchodní část města). [37,38]

V této kapitole byl představen správní obvod obce s rozšířenou působností Hranice. Jsou zde popsány základní informace o dané lokalitě, historie vzniku obce a další informace potřebné k následujícím kapitolám diplomové práce.

8 ANALÝZA RIZIK V ORP HRANICE

Pro analýzu rizik byla vybrána kvantitativní metoda KARS, umožňující posoudit jednotlivá rizika a jejich vzájemné působení. Cílem této metody je určit míru rizik a určit ta rizika, která mohou mít nejzávažnější dopady, a tím i prioritu při ošetření rizik.

8.1 Typy nebezpečí

Na území ORP Hranice se lze setkat s několika druhy nebezpečí, které lze rozdělit do několika kategorií:

- Naturogenní – nebezpečí přírodního charakteru, mezi které patří události abiotické, biotické či kosmické;
- Antropogenní – nebezpečí umělého charakteru, řadíme sem události technogenní, sociogenní či ekonomické.

8.2 Soupis rizik

S ohledem na množství rizik je pro zpracování jejich analýzy nutné určit jejich soupis.

Tab. 4: Soupis rizik [zdroj: vlastní]

Číslo	Označení rizika	Poznámka
1	Povodeň	Přírozená či přivalová povodeň
2	Extrémní vítr	
3	Hromadné nákazy osob či zvířat	Epidemie, epizootie
4	Narušení dodávek plynu	
5	Narušení dodávek elektřiny	Včetně tzv. Blackoutu
6	Narušení dodávek pitné vody	
7	Narušení dodávek tepla	
8	Narušení dodávek potravin	
9	Únik nebezpečné látky	Z výrobních, sportovních nebo jiných zařízení
10	Vojenská havárie	Vzniklé při výcviku či jiných vojenských činnos-
11	Poškození dopravní infrastruktury	
12	Požár	
13	Silniční dopravní nehody	
14	Nehody na železnici	
15	Letecká neštěstí	
16	Únik NL během přepravy	
17	Skokový nárůst nezaměstnanosti	
18	Trestná činnost obyvatelstva	
19	Migrační vlna	
20	Znečištění ovzduší	
21	Nadměrné sucho	

8.3 Metoda KARS

Tato metoda je založena na vzájemném působení rizik, tedy jejich souvztažnosti. Porovnává tak výše uvedená nebezpečí a jejich vzájemné vztahy. Pokud tedy jedno nebezpečí může svým působením vyvolat jiné nebezpečí, je mezi nimi vzájemný vztah a toto nebezpečí je označené číslem 1. V opačném případě, nevyvolá-li dané nebezpečí jiné, nedochází ke vzájemnému působení, vztah chybí a dané nebezpečí je označeno číslem 0. Příkladem může být vztah nebezpečí povodně vůči ostatním nebezpečím. Může povodeň vyvolat extrémní vítr? V tomto případě nemůže, proto je v tabulce vzájemný vztah ohodnocen 0. Může ale povodeň vyvolat hromadnou nákazu osob nebo zvířat? Zde již určitý vztah možné najít je, proto je tento vztah hodnocen číslem 1. Dle této logiky jsou následně vzájemně srovnána všechna nebezpečí uvedená v tabulce se soupisem nebezpečí.[32]

Pro přehlednost jsou tyto vzájemné vztahy mezi jednotlivými nebezpečími zaneseny do tabulky. Lze použít i grafické zpracování vazeb, to je ale při větším počtu rizik nepřehledné. Pro výpočet významnosti jednotlivých nebezpečí se pak hodnoty v jednotlivých řádcích a sloupcích sčítají, výsledná suma pak značí celkové hodnocení daného nebezpečí. Pravděpodobnost vzniku daného rizika pak vyjadřují tzv. koeficienty aktivity a pasivity. [32]

Tab. 5: Tabulka souvztažnosti rizik[zdroj: vlastní]

Č.	Riziko	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	Σ
1	Povodněň	X	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	1	0	0	0	14
2	Extrémní vítr	0	X	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0	1	0	14
3	Hromadné nákazy osob či zvířat	0	0	X	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
4	Narušení dodávek plynu	0	0	0	X	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
5	Narušení dodávek elektřiny	0	0	0	1	X	1	1	1	1	1	0	1	0	1	1	0	0	1	0	1	0	11
6	Narušení dodávek pitné vody	0	0	1	0	0	X	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	3
7	Narušení dodávek tepla	0	0	0	0	0	0	X	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
8	Narušení dodávek potravin	0	0	1	0	0	0	0	X	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	2
9	Únik nebezpečné látky	0	0	0	1	1	1	1	1	X	1	1	1	1	1	0	1	1	0	0	1	0	13
10	Vojenská havárie	0	0	0	1	1	1	1	1	1	X	1	1	1	1	0	1	0	0	0	1	0	12
11	Poškození dopravní infrastruktury	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	X	1	1	1	0	1	0	0	0	0	0	6
12	Požár	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	X	1	1	1	1	0	1	0	1	0	14
13	Silniční dopravní nehody	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	X	1	0	1	0	0	0	0	0	4
14	Nehody na železnicích	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	X	0	1	0	0	0	0	0	3
15	Letecká neštěstí	0	0	0	0	1	1	1	0	1	1	1	0	1	1	X	1	0	0	0	0	0	9
16	Únik NL během přepravy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	0	X	0	0	0	0	0	4
17	Skokový nárůst nezaměstnanosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	X	1	0	0	0	1
18	Trestná činnost obyvatelstva	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	0	0	X	0	0	0	8
19	Migrační vlna	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	X	0	0	2
20	Znečištění ovzduší	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	X	0	1
21	Nadměrné sucho	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	X	3
Σ		0	0	5	6	6	8	9	8	7	8	11	11	9	11	5	10	1	8	0	6	0	X

Koeficient aktivity (dále jen KAR) vyjadřuje množství rizik, jež mohou být vyvolány vzájemným působením, pokud dojde ke vzniku primárního rizika. Koeficient pasivity (dále jen KPR) oproti tomu vyjadřuje celkový počet všech rizik, která mohou vyvolat jedno konkrétní riziko. Výpočty obou koeficientů lze provést matematicky pomocí rovnic:

$$KAR_i = \frac{\sum R_i}{x-1} * 100; KPR_i = \frac{\sum R_j}{x-1} * 100 \quad [32]$$

Kde R_i je celkový součet rizik v daném řádku a R_j v daném sloupci, hodnota x představuje celkový počet uvedených rizik. Výsledný koeficient je pak uváděn v %.

Tab. 6 Rozdělení dle koeficientu [zdroj: vlastní]

Typ koeficientu	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
KAR	70	70	10	10	55	15	5	10	65	60	30	70	20	15	45	20	5	40	10	5	15
KPR	0	0	25	30	30	40	45	40	35	40	55	55	45	55	25	50	5	40	0	30	0

Přehlednější zpracování této analýzy pak nabízí zanesení tabulkových hodnot do grafu, kde jednotlivé osy představují koeficienty aktivity a pasivity. Body v grafu pak odpovídají jednotlivým rizikům. Pro přesnější určení typu rizika se následně graf rozdělí na kvadranty:

- První kvadrant značí oblast primárně i sekundárně nebezpečných rizik;
- Druhý kvadrant značí oblast sekundárně nebezpečných rizik;
- Třetí kvadrant značí oblast primárně nebezpečných rizik;
- Čtvrtý kvadrant značí relativně bezpečnou oblast. [32]

Rozdělení jednotlivých kvadrantů pobíhá pomocí výpočtů hodnot osy 0_1 a 0_2 . Použitím známého Paretova pravidla je stanoven předpoklad, že se 80% rizik má dostat do I. kvadrantu, v rovnici pak proto bude použit koeficient 0,8. Pro výpočet hodnot je pak nutné vzít krajní hodnoty vybraných koeficientů a dosadit je do rovnice:

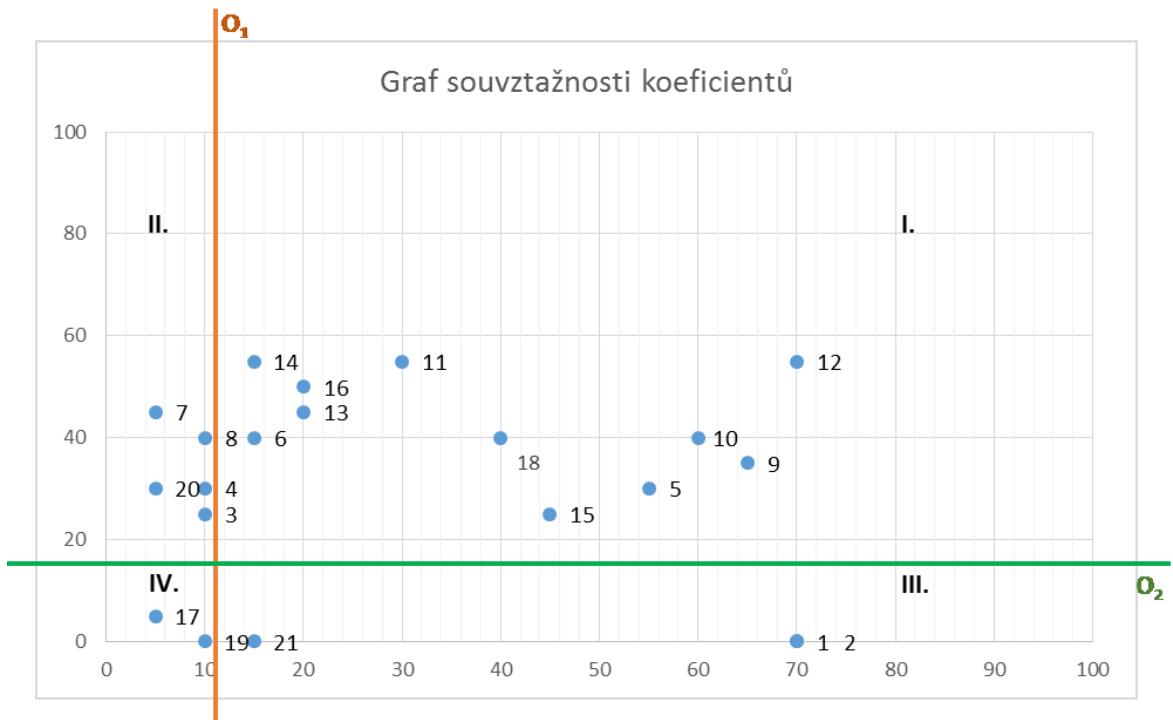
$$KAR = [5;70], KPR=[0,55]$$

$$\begin{aligned} 0_1 &= K_{Amax} - \frac{(K_{Amax} - K_{Amin})}{100} * 80 = 70 - \frac{70 - 5}{100} * 80 = 70 - 0,65 * 80 = 70 - 52 \\ &= 18 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 0_2 &= K_{Pmax} - \frac{(K_{Pmax} - K_{Pmin})}{100} * 80 = 55 - \frac{55 - 0}{100} * 80 = 55 - 0,55 * 80 = 55 - 44 \\ &= 11 \end{aligned}$$

Po zanesení obou os 0_1 a 0_2 do grafu a vyznačení jednotlivých kvartálů pak vzejde toto rozdělení:

Obr. 8: Graf souvztažnosti rizik [zdroj: vlastní]

Z grafů a jednotlivých kvadrantů lze tedy vyčíst následující rozdělení rizik:

Tab. 7: Rozdělení rizik [zdroj: vlastní]

K.	Typ rizik	Popis rizik
1.	Primární i sekundární rizika	Narušení dodávek elektřiny (5), Narušení dodávek pitné vody (6), Únik nebezpečné látky (9), Vojenská havárie (10), Poškození dopravní infrastruktury (11), Požár (12), Silniční dopravní nehody (13), Železniční nehody (14), Letecká neštěstí (15), Únik NL během přepravy (16), Trestná činnost obyvatelstva (18)
2.	Sekundární rizika	Hromadné nákazy osob či zvířat (3), Narušení dodávek plynu (4), Narušení dodávek tepla (7), Narušení dodávek potravin (8), Znečištění ovzduší (20)
3.	Primární rizika	Povodeň (1), Extrémní vítr (2), Nadměrné sucho (21)
4.	Nevýznamná rizika	Skokový nárůst nezaměstnanosti (17), Migrační vlna (19)

8.4 Rozbor a ošetření primárních rizik:

Na základě provedené analýzy rizik metodou KARS lze ke konkrétním primárním rizikům přiřadit návrhy na jejich ošetření a tím snížení míry dopadu rizika.

Narušení dodávek elektřiny:

Přerušování dodávek elektřiny ve velkém rozsahu může být způsobeno jak odstávkou přenosové a distribuční energetické soustavy, tak vlivem přírodních či umělých pohrom a havárií, a to včetně havárií sekundárních. V krajním případě může dojít až k dlouhodobému přerušování dodávek elektrické energie, tzv. Blackoutu, který má již velmi negativní sociální i ekonomické dopady.

Pro případ vzniku této mimořádné události má ORP Hranice zpracován krizový plán i příslušné typové listy, určující možné příčiny vzniku této KS, dopady na zdraví a životy osob, zvířat, jejich majetek, kritickou infrastrukturu, životní prostředí a další, např. ekonomické dopady. Jsou zde také uvedena opatření při vzniku KS, určené síly a prostředky pro řešení KS a služby, které by bylo nutné zajistit.

Dodávka elektrické energie je řešena z více směrů, proto by při narušení jednoho směru nedošlo k vážným následkům. Rozhodující objekty a pracoviště jsou vybaveny náhradními zdroji elektrické energie (operační střediska IZS, nemocnice, dispečerská pracoviště organizací). Historické zkušenosti s přerušování dodávek elektrické energie velkého rozsahu v ORP Hranice zatím nejsou.

Narušení dodávek pitné vody:

Narušení dodávek pitné vody může vzniknout řadou mimořádných událostí. V rámci ORP Hranice dochází k zásobování pitnou vodou ze zdrojů OOV (viz. kapitola 7.3 Vodovody). Pokud by došlo k narušení dodávek, město Hranice má v rámci havarijního plánu vytyčované a smluvně ošetřené dodávky pitné vody.

V rámci ORP Hranice se nachází zdroj pitné vody v prostoru prameniště Teplice nad Bečvou, který zásobuje obyvatele pitnou vodou a je třeba mu věnovat zvláštní pozornost při ochraně. Ošetření spočívá v řádné kontrole a odběru vzorků z místa prameniště.

Zasažení a přerušování dodávek pitné vody bylo v ORP Hranice zaznamenáno při povodních v roce 1997 z důvodu zatopení čističky odpadních vod, která zásobovala místní částí pitnou vodou.

Vojenská havárie:

Vojenské objekty jsou umístěny na okraji města Hranice. Z tohoto důvodu havárie, vzniklé při výcvikových a jiných činnostech, mohou ohrozit většinou pouze vlastní objekty. K závažnějším situacím může dojít pouze při přepravě munice po pozemní komunikaci.

Ošetření vzniku těchto mimořádných událostí je v řádném dodržení bezpečnostních opatření při přepravě.

Požár:

Požár velkého či menšího rozsahu může vzniknout z mnoha důvodů například úmyslné založení jedincem, nebo vznikem zkratu či poruchy na elektrickém zařízení. Výskyt požárů v ORP Hranice je vysoký a dochází k častým zásahům HZS a SDH. V rámci ORP Hranice jsou největšími hrozbami v rámci vzniku požáru následující společnosti:

- C.T.P.Invest;
- SME - rozvodna Hranice (rozvodné závody elektrické energie vysokého napětí);
- CEMENT Hranice a.s.
- ETA a.s. Milotice nad Bečvou;
- ČD Hranice a. s. (železniční přepravní uzel, skladiště zboží);
- Zemědělská družstva;
- Čerpací stanice PHM (na území Hranic 6 stanic).

Požární bezpečnost u sportovních zařízení, jako fotbalové a tenisové areály (Hranice, Teplice nad Bečvou a v ostatních obcích), kde se při akcích vyskytuje více než 200 osob, je zabezpečena provozovateli, kteří mají určenou povinnost stanovit organizaci zabezpečení požární ochrany s ohledem na požární nebezpečí provozované činnosti, a na jeho základě připravit opatření k zamezení vzniku požárů a k provedení účinné evakuace osob.

Nadměrné sucho:

Vzhledem ke změně klimatických podmínek dochází k menším počtům deštivých dnů, zvyšování teplot a tím pádem vysychání vodních zdrojů a krajiny. Sucha se v krajině projevují nadměrným vysycháním zemědělských ploch a tím pádem dochází k menší a nekvalitní úrodě potravin. Jedná se o globální problém. Je nutné nastavit a zřídit opatření, která se budou projevovat v celorepublikové šíři.

Silniční dopravní nehody:

Katastrem ORP Hranice prochází úsek hlavního dálničního tahu D1 z Ostravy do Olomouce, dále jsou tu silnice první třídy č. 35, 47 a 48, po části z nich (úsek Olomouc, Lipník nad Bečvou, Hranice) vede tzv. Evropská silnice E462, což je mezinárodní silniční trasa třídy B spojující ČR a Polsko. Jedná se o tak o frekventovaný dopravní uzel, což s sebou vždy nese riziko zvýšené dopravní nehodovosti. Nejčastějšími příčinami dopravních nehod jsou

dlouhodobě uváděny nesprávný styl jízdy, nedodržení bezpečné vzdálenosti a nepřiměřená rychlost. Běžné dopravní nehody spadají zcela do řešení jednotek PČR, v případě vážnějších havárií spojených se zraněním osob či únikem NL pak i IZS.

Železniční nehody:

Regionem prochází také železniční trať označovaná v jízdních řádech číslem 270, celostátní dráhy spojující ČR s Polskem. Dopravní spojení zajišťuje jak přepravu osob, tak nákladní dopravu, roce 2002 byla dokončena výstavba vlakového koridoru, osobní vlaky zde tak mohou jezdit maximální rychlostí 160 km/hod.

Na úseku trati již došlo ke smrtelným nehodám, způsobených srážkou osob a vlaku, železniční nehoda jako taková zde zatím nenastala. Lze předpokládat, že s ohledem na rozsah zranění při podobných nehodách (viz. tragické nehody v nepříliš vzdálené Studénce, které se udály v roce 2008 a 2015) by byl v těchto případech aktivován traumaplán, do kterého jsou zapojeny všechny jednotky IZS.

Povodeň:

Termínem povodně je míněno dočasné zvýšení hladiny vodních toků, nádrží nebo podzemních vod, při kterém se voda dostane mimo své koryto a může tak způsobit další škody. Při vzniku povodní se vyhláší některý ze tří stupňů povodňové aktivity.

ORP Hranice má pro případy povodní zpracován krizový plán s příslušnými typovými listy, stejně jako tomu je u dlouhodobého výpadku elektrického proudu, popsaného výše. Na rozdíl od této KS ale historicky již ORP Hranice povodním několikrát čelila.

První povodně postihly Hranice v roce 1997, kdy díky mimořádně silným a dlouhotrvajícím deštům (denní intenzity srážek přesáhly 230 mm) došlo k povodím řek Odry, Bečvy a horní Labe téměř ke zničení říčních koryt. Celkově během těchto povodní ve všech zasažených oblastech zahynulo 50 lidí, odhadované škody přesáhly téměř 63 miliard Kč. V rámci Hranic došlo vzestupem spodní vody k vyplavení bytů a ulic, dále stoupala i hladina řeky Bečvy (dne 7. 7. 1997 byla hladina řeky Bečvy v Teplicích nad Bečvou 7,3 metrů nad normálem), následně došlo k zaplavení velké části Hranic a Teplic nad Bečvou. Při zřícení domů zemřela jedna žena.

Další povodně přišly v roce 2009, kdy došlo dne 25. června v brzkých ranních hodinách k tzv. bleskové povodni, způsobenou extrémními dešti a bouřkami, trvajících poměrně krátkou dobu. Během těchto povodní bylo v regionu ORP Hranice zatopeno 633 objektů,

z toho 185 domácností, nejvíce v Hustopečích nad Bečvou a Běloučíně. Zachráněno bylo 36 osob přímo ohrožených na životě, dalších 11 osob bylo evakuováno. Bohužel i v tomto případě došlo k úmrtí jedné osoby. Odhadované škody přesáhly 65 milionů Kč. Po této, v pořadí druhé povodni, vzešly ze strany samosprávy tyto opatření pro zabránění dalších povodní:

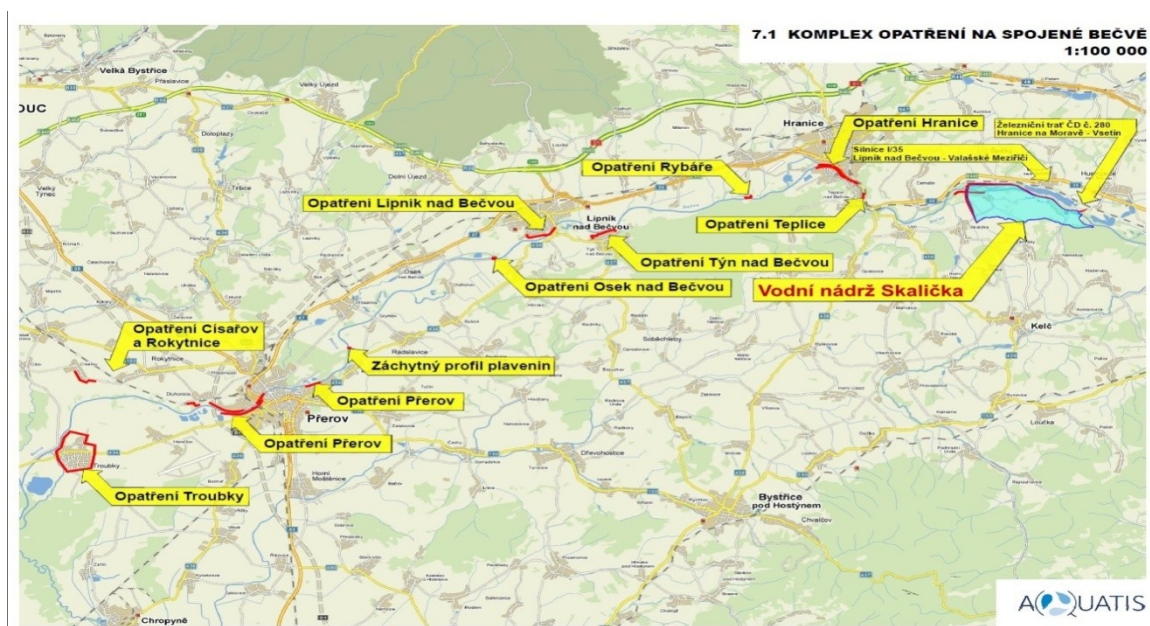
- Pravidelná správa, údržba a odbahnění toků a vodních ploch, zejména vyčlenění dostatečného rozpočtu pro průběžné zajištění;
- Změna osevních postupů, na svažitých pozemcích nebudou sety širokořádkové plodiny, jako jsou kukuřice, řepa nebo brambory, které neposkytují dostatečnou protierozní ochranu půdy;
- Urychlení výstavby Poldru Teplice nad Bečvou (suchá nádrž);
- Pravidelná údržba melioračních struh;
- Zajištění dotací pro obce na pořízení plniček písků a pytlů;
- Pravidelné čištění průtočných profilů pod mosty;
- Stanovení aktivních záplavových zón dle zákona 254/2001 Sb.;
- Rozšíření online monitorovacích zařízení výšky hladin a průtoku na řece Bečvě i dalších tocích v působnosti ORP Hranice;
- Zlepšení informovanosti občanů prostřednictvím rozesílky SMS zpráv.

Ke třetí povodni došlo v roce bohužel již o necelý rok později. Dne 16. 5. 2010 byl po intenzivním a dlouhotrvajícím dešti, spojeném s bouřkami, vyhlášen 1. stupeň povodňové aktivity, po vyhlášení 2. stupně neprodleně informovala Městská policie obyvatelstvo pomocí amplionů. Následující den byl vyhlášen nejvyšší 3. stupeň povodňové aktivity na řece Bečvě. Hladina vody na Bečvě dosáhla takového stavu, že i na drobných vodních tocích Velička a Ludina došlo k vyhlášení z říčních koryt, čímž došlo k lokálním povodním, které zasáhly 33 obcí ve správním obvodu ORP Hranice. Zatopeno bylo celkem 252 objektů, z toho 120 nemovitostí, nejvíce v Hranicích a Míloticích nad Bečvou. Odhadované celkové škody přesáhly 30 milionů Kč.

S ohledem na to, že třetí povodně zasáhly ORP Hranice necelý rok po druhé vlně, nebyly realizovány zásadní navrhovaná protipovodňová opatření, zejména výstavba poldru Teplice nad Bečvou, který byl v roce 2010 stále pouze v předprojektové fázi. Tato suchá nádrž je navržena tak, aby transformovala maximální průtok 950 m³/s (dosažený při povodních v roce 1997) na 650 m³/s. Při povodních v roce 2010 byl průtok v Hranicích 802 m³/s, vý-

stavba nádrže by tak snížila průtok vody v Bečvě na území Hranic o $150 \text{ m}^3/\text{s}$. Výstavba poldru není realizována do dnešního dne, namísto něj by měla být vystavěno Vodní dílo Skalička, umístěné u stejnojmenné obce na řece Bečvě. Dále by měly dle současného protipovodňového plánu vzniknout tři poldry, a to nádrž V Končínách na říčce Ludině, nad Lhotkou na říčce Veličce a Pod Hůrkou, která by měla zachytit případnou vodu z okolních kopců. Celkově by tato soustava suchých nádrží měla disponovat retenčním objemem téměř (V Končínách $0,97$ milionu m^3 , Lhotka $1,5$ milionu m^3 , Pod Hůrkou $0,03$ milionu m^3) $2,5$ milionu m^3 . Přínos těchto suchých nádrží potvrdila vypracovaná studie proveditelnosti a následná technicko-ekonomická studie vypracovaná ČVUT. Aktuálně ještě ale nebyla zahájena výstavba a probíhají výkupy případných pozemků, na realizaci projektu spolupracuje město Hranice společně s Lesy ČR a Povodím Moravy. Časový horizont případné realizace se nepodařilo zjistit.[51]

V současné době tak lze připravenost samosprávy ORP Hranice na další případné povodně hodnotit jako dostačující, bez vybudování záchytných nádrží ale stále hrozí riziko bleskových nebo přirozených povodní, které může zasáhnout širokou škálu obcí poblíž hlavních i vedlejších vodních toků v regionu ORP. Do doby výstavby těchto nádrží tak riziko povodní zůstává nadále jedním z prioritních rizik, kterým je ORP Hranice vystavena. Komplexní opatření, která by měla výrazně eliminovat dopady případných povodní na řece Bečvě, včetně zmiňované vodní nádrže Skalička, lze vidět na obrázku níže.

Obr. 9: Protipovodňová opatření v ORP Hranice [51]

Město Hranice dále provozuje webovou stránku s Povodňovým plánem ORP Hranice (http://olomoucky.dppcr.cz/web_7101/), kde mohou návštěvníci tohoto webu najít veškeré aktuální informace a data k této problematice, aktuální výstupy ze srážkoměrů umístěných v lokalitě ORP i hlásné profily, tedy místa na vodním toku, určená ke sledování povodně.

Extrémní vítr:

Představuje velmi silné působení setrvalé nebo nárazové proudění vzduchu, které může být doprovázeno srážkami. I na tuto KS existuje v rámci ORP Hranice zpracovaný krizový plán s typovými listy, vybavenými předpokládanými dopady na život a zdraví obyvatelstva a zvířat, kritickou infrastrukturu, majetek a životní prostředí. Z tohoto typového listu lze vyčíst hrozby, které sebou působení extrémního větru nese, zejména se jedná o narušení dodávek elektrického proudu, narušení provozu telekomunikačních sítí, omezení dopravní infrastruktury či přerušení dodávek vody a potravin. Jsou zde uvedeny i předpokládané nezbytné síly, prostředky a služby vyžadované pro zvládnutí krizové situace.

S ohledem na geografickou lokalitu ORP Hranice na Moravě se v tomto regionu lze setkat s větrnými výkyvy, extrémní vítr, který by zasáhl obyvatelstvo v delším časovém horizontu, zde zatím nebyl zaznamenán. Obvykle se jednalo o běžné následky, jako jsou popadané stromy, střechy domů či jiné objekty a z toho plynoucí dočasné omezení v dopravě.

V této kapitole došlo k analýze rizik, jež mohou vzniknout na území ORP Hranice. Analýza byla zpracovaná metodou KARS (tedy metodou souvztažnosti rizik). Dále byla vybrána a popsána vybraná rizika, jež v minulosti nějakým způsobem už prověřila činnost krizových orgánů obce a integrovaného záchranného systému. Největší pozornost je věnovaná povodním, které jsou pro oblast Hranicka největší problém, jak již v minulosti několikrát potvrdily.

9 OCHRANA OBYVATELSTVA V ORP HRANICE

V této kapitole analyzuji ochranu obyvatelstva na území ORP Hranice. Představuji jednotlivé složky zabezpečující ochranu obyvatelstva a způsoby ochrany obyvatelstva zajišťované v rámci ORP Hranice.

Ochrana obyvatelstva v ORP Hranice je zajišťována orgány zřízenými MěÚ Hranice (Krizový štáb, Bezpečnostní rada, Městská policie), složkami IZS (HZS ČR, Policie ČR, ZZS ČR) a ostatními složkami IZS (Armáda ČR a další). Zvláštní pozornost je věnována zajištění ochrany při povodních.

9.1 Krizové řízení ORP Hranice

Obec Hranice je dle zákona č. 240/2000 Sb. o Krizovém řízení, povinna zřídit Krizový štáb obce a Bezpečnostní radu obce.

Krizový štáb (dále jen „KŠ ORP Hranice“)

Jedná se o pracovní orgán starosty obce s rozšířenou působností Hranice a je určen k řešení mimořádných událostí a krizových stavů v obvodu ORP Hranice. Dále se využívá ke koordinaci záchranných a likvidačních prací v souvislosti s řešením mimořádné události v případech stanovených právním předpisem. Hlavní roli hraje při taktických a prověřovacích cvičeních organizovaných k ověření činnosti.[40]

Účel zřízení KŠ ORP Hranice:

- Koordinace IZS na strategické úrovni;
- Zapojení místních zdrojů;
- Stanovení priorit záchranných a likvidačních prací;
- Podpora složek IZS;
- Návaznost záchranných a likvidačních prací s opatřeními pro krizové stavy. [40]

Úkoly KŠ ORP Hranice:

- Analýza a vyhodnocování situace;
- Zpracování návrhů na opatření a řešení;
- Evidence a vyhodnocování účinnosti nasazení sil a prostředků včetně dokumentace činnosti sil a prostředků;
- Organizace ochrany obyvatelstva;
- Zpracování informací pro veřejná média;

- Organizace spojení v postiženém území včetně spojení s dalšími krizovými štáby. [40]

Možné činnosti KŠ ORP Hranice:

- Distribuce letáků a zpráv ve sdělovacích prostředcích;
- Varování a vyrozumění obyvatel;
- Zajištění nouzového ubytování evakuovaných ve školách, hotelích a jiných stacionárních zařízeních;
- Zajištění zásobování základními prostředky (potravinami a nápoje) a zajištění distribuce humanitárního materiálu a další. [40]

Obr. 10: Krizový štáb ORP Hranice [40]

Bezpečnostní rada ORP Hranice (dále jen „BR ORP Hranice“)

Bezpečnostní rada je koordinační orgán pro přípravu na krizové situace ve správním obvodu obce s rozšířenou působností Hranice. Základním úkolem bezpečnostní rady je podílet se a zajišťování bezpečnosti ČR, zabezpečovat koordinaci a kontrolu opatření v souvislosti s přípravou na řešení krizové situace ve správním obvodu města. Při vyhlášení krizového stavu (viz. kapitola 1), se stávají členové bezpečnostní rady členy Krizového štábu města. Jednání BR ORP Hranice je neveřejné, pokud její předseda nerozhodne jinak a informace pro veřejnost a sdělovací prostředky se poskytují v omezené formě schválené předsedou bezpečnostní rady. [40]

Obsah činnosti BR ORP Hranice je projednávání a posuzování následujících činností:

- Přehled možných zdrojů rizik a analýzu ohrožení;
- Krizový plán obce s rozšířenou působností;
- Vnější havarijní plán, pokud je schvalován starostou ORP Hranice;

- Finanční zabezpečení připravenosti ORP Hranice na mimořádné události nebo krizové situace a jejich řešení ve správním obvodu ORP Hranice;
- Závěrečnou zprávu o hodnocení krizové situace a jejich řešení ve správním obvodu ORP Hranice;
- Stav připravenosti složek IZS dislokovaných ve správním obvodu ORP Hranice;
- Další činnosti dle nařízení předsedy BR ORP Hranice. [40]

9.2 Složky podílející se na zajišťování bezpečnosti v ORP Hranice

Městská policie

Hlavní úkoly, které strážníci městské policie plní, jsou dány zákonem č. 553/1991 Sb. o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů. K těm nejdůležitějším pak patří zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku v rámci působnosti obce a je využívána při mimořádných událostech k zajištění veřejného pořádku a činnostem určeným Krizovým štábem ORP Hranice. V současné době má městská policie 28 zaměstnanců. Z tohoto počtu je 25 strážníků, 1 referent administrativy a 2 asistenti prevence kriminality.

- Přispívá k ochraně bezpečnosti osob a majetku;
- Dohlíží nad dodržováním pravidel občanského soužití;
- Přispívá k bezpečnosti a plynulosti silničního provozu na pozemních komunikacích;
- Upozorňuje fyzické a právnické osoby na porušování obecně závazných právních předpisů a činí opatření k nápravě.[41]

Policie ČR

Ve městě Hranice sídlí obvodní oddělení Policie ČR Hranice, spadající pod krajského policejního ředitelství Olomouc. Zajišťují bezpečnost na území ORP Hranice v působnosti dopravní problematiky, kriminality, trestní činnost, zajištění veřejného pořádku. Velkou měrou se podílí na zvyšování povědomí o bezpečnosti obyvatel akcemi na veřejnosti ve spolupráci s městem Hranice a jinými institucemi. Dále místní oddělení Policie funguje v rámci IZS jako jeden z prvků podílejících se na záchranných a likvidačních pracích při MU. [46]

Nemocnice Hranice

Nemocnice vznikla jako samostatná organizace v roce 1991 delimitací Okresního ústavu národního zdraví. V roce 1994 došlo k privatizaci a převodu na akciovou společnost. Ne-

mocnice Hranice a.s. tvoří páteř zdravotní péče v Hranicích a okolí. Spádová oblast nemocnice přesahuje správní obvod města Hranic a zahrnuje zhruba 60 tisíc obyvatel.[43]

V areálu nemocnice působí výjezdová skupina Zdravotnické záchranné služby Olomouckého kraje – ZZS OL. Výjezdovou skupinu tvoří zdravotničtí pracovníci, kteří vykonávají činnosti zdravotnické záchranné služby. Výjezdová skupina má nejméně 2 členy.

Výjezdová skupina ZZS OL působí v rámci IZS a je přivolávána v rámci řešení MU na území ORP Hranice. [42]

Hasičský záchranný sbor

Požární stanice Hranice je na základě plošného pokrytí území Olomouckého kraje jednotkami požární ochrany zařazena do kategorie JPO I – typ stanice P2¹⁹. Spadá pod územní odbor Přerov. Na stanici je zajištěn nepřetržitý výkon služby ve třech směnách, celkový počet je 24 příslušníků z toho jedna směna zahrnuje 8 příslušníků. V rámci směny je organizován 1 výjezd. Stanice je zařazena pro řešení událostí při dopravních nehodách do kategorie B²⁰. Pro řešení zásahů na nebezpečné látky je stanice zařazena do kategorie Z²¹. Dále jsou zařazeni do IZS a účastní se zásahů u MU a KS.

Jednotka z požární stanice Hranice pokrývá nejen samotné město Hranice, ale pod jeho působnost spadá i území celého ORP Hranice a jedna obec spadající pod území Lipníku nad Bečvou a dále zajišťuje výjezdy do “příhraničních” oblastí okresu Olomouc, Nový Jičín, Vsetín a Kroměříž.

Mobilní požární technika na PS Hranice:

- CAS 20 T815 Terrno I. výjezd;
- CAS 30 T815-7;
- AZ 30 RENAULT Camiva;
- RZA M-B Sprinter;
- DA PEUGEOT Boxer;

---

¹⁹ P2 – organizovaný minimálně jeden výjezd, základní početní stav 8 hasičů.

²⁰ B - předurčenost pro zásahy při dopravních nehodách, k dispozici rychlý zásahový automobil.

²¹ Z - předurčenost pro zásahy na nebezpečné látky.

- CAS 15 MAN záloha HZS kraje;
- VEA VW Caddy;
- člun Sea Nymph 15C;
- člun Skate 350 Bush;
- PT přívěs technický;
- PH přívěs hadicový;
- P přívěs ostatní;
- traktor ZETOR [47]

Sbory dobrovolných hasičů - SDH ORP Hranice

V rámci ORP Hranice jsou v každé obci zřízeny sbory dobrovolných hasičů. Jednotky SDH obcí, které jsou předurčeny v novém plošném pokrytí Olomouckého kraje.

Jednotky jsou povolávány k požárům a jiným mimořádným událostem v rámci působnosti. Jedná se zejména o jednotky zařazené do kategorie předurčení „C²² a D²³“ (Hranice II, Opatovice II, JPO III - Bělotín, Hustopeče nad Bečvou, Osek nad Bečvou a další).

SDH Hranice v současnosti tvoří 24 členů a spadají do kategorie JPO II s výjezdem do 5 minut. Počet ročních výjezdů se pohybuje mezi 40 – 50. Jednotka mimo požáry a technické pomoci zasahuje u dopravních nehod.[48]

Armáda ČR

Na území města Hranice je dislokovaná posádka 7. mechanizované brigády “Dukelské” a jí podřízeného 71. Mechanizovaného praporu. Jedná se o bojovou jednotku, představující rozhodující palebnou a údernou sílu těžkého typu pozemních sil Armády České republiky. Je předurčena k plnění úkolů prevence a reakce na krizové situace v rámci národního i spo-

---

²² Kategorie předurčenosti C:

Jednotka HZS kraje předurčená pro záchranné práce na všech komunikacích nebo jednotka SDH vybrané obce kategorie JPO II (výjimečně kategorie JPO III) předurčená pro záchranné práce zpravidla na vybraných úsecích dálnic, rychlostních silnic I. třídy, rychlostních místních komunikací a silnic I. třídy pro dálkovou a mezistátní dopravu určená územně příslušným HZS kraje. Je vybavena CAS ve speciálním technickém provedení minimálně hmotnostní třídy M.

²³ Kategorie předurčenosti D:

Jednotka SDH vybrané obce kategorie JPO II nebo JPO III předurčená pro záchranné práce na silnicích II. a III. třídy a místních komunikacích. Je vybavena vozidly CAS nebo DA, která mají ve výbavě alespoň sadu ručních vyprošťovacích nástrojů.

jeneckého uskupení, jak na území České republiky, tak mimo něj. Armáda může být nasazena v případě MU (např. povodně) na vyžádání. Dále se podílí na vzdělávacích akcích pro veřejnost (ukázky, dny otevřených dveří apod.).[49]

Príslušníci 7. MB byli v minulosti již několikrát nasazeni při likvidaci MU. Jedno z největších nasazení bylo v roce 2009 při povodních, kde se účastnili na záchranných a likvidačních pracích. Jednotky byly nasazeny v Moravskoslezském kraji (Bludovice, Jeseník nad Odrou, Kunín, Nový Jičín, Šenov u Nového Jičína, Ženkla, Životice) a v Olomouckém kraji (Bernartice, Hranice, Nová Červená Voda, Olomouc, Polom). [49]

Další nedílnou část na ochraně obyvatelstva Armáda ČR zastupuje v oblasti vzdělávání obyvatelstva a přípravou na mimořádné události, jedná se o tzv. „POKOS – Příprava občanů k obraně státu“. POKOS zahrnuje zejména zdravotnickou přípravu, přípravu k civilní obraně, zájmovou činnost s technickým a sportovním zaměřením, přípravu obyvatelstva k sebeobraně a vzájemné pomoci a další činnosti spojené s branností a se zabezpečením přípravy k obraně státu. Pro přípravu občanů k obraně státu je využitelná také jejich příprava na řešení mimořádných událostí a krizových situací nevojenského charakteru. [50]

9.3 Ochrana před povodněmi

Ochrana před povodněmi je řízena povodňovými orgány státní správy, které ve své územní působnosti plně odpovídají za organizaci povodňové služby, řídí, koordinují a kontrolují činnost ostatních účastníků ochrany před povodněmi. Pokud dojde k vyhlášení krizového stavu podle zvláštního zákona, přejímá řízení ochrany před povodněmi orgán, který je k tomu podle tohoto zákona příslušný.

Ochranu před povodněmi zabezpečují tyto povodňové orgány:

Mimo povodeň:

- Orgány obcí ve správní působnosti ORP Hranice;
- Městský úřad obce s rozšířenou působností Hranice;
- Krajský úřad Olomouckého kraje;
- Ministerstvo životního prostředí (příprava záchranných prací - Ministerstvo vnitra).

Při povodni:

- Povodňové komise obcí ve správní působnosti ORP Hranice, které je mají zřízeny; jinak starosta a obecní rada;

- Povodňová komise ORP Hranice;
- Krajská povodňová komise Olomouckého kraje;
- Ústřední povodňová komise České republiky.

Ostatními účastníky povodňové ochrany ve správním obvodu ORP Hranice jsou:

- Správce povodí - Povodí Moravy, státní podnik - závod Horní Morava;
- Vlastníci vodních děl, správci vodních toků, významných vodních toků: Povodí Moravy, státní podnik - závod Horní Morava, ostatních drobných vodních toků: Lesy ČR, ST-oblast povodí Moravy, Vsetín;
- Vlastníci pozemků a staveb, které se nacházejí v záplavovém území nebo zhoršují průběh povodně;
- Obce ve správní působnosti ORP Hranice;
- ČHMÚ - Regionální předpovědní pracoviště Ostrava;
- Hlásná a hlídková povodňová služba organizovaná povodňovými orgány ORP Hranice a obcí ve správní působnosti ORP Hranice;
- Složky IZS (HZS Olomouckého kraje, ZZS Olomouckého kraje, složky Policie ČR, složky městské policie, složky Armády ČR – KVV Olomouc)
- Krajská hygienická stanice Olomouckého kraje se sídlem v Olomouci;
- Organizace pověřená činností TBD-Vodní díla technicko-bezpečnostní dohled, a.s.;
- Další subjekty, které mohou pomoci, např. dopravními prostředky, těžkou mechanizací atd.[45]

Povodňová komise ORP Hranice

Zřizovatelem a zároveň předsedou povodňové komise je starosta města Hranic. Další členové jsou voleni ze zástupců města, složek IZS a dalších osob poskytujících zajištění či pomoc při MU. Povodňová komise města Hranic zahajuje činnost při 1. SPA, a to zahájením činnosti hlídkové a hlásné povodňové služby podle „Evidenčních listů" na hlásných profilech stanic Teplice nad Bečvou - most, Teplice nad Bečvou - lázně a Hranice Velička. Povodňová komise města Hranic je odesílatelem zpráv z těchto stanic.

Povodňová komise města Hranic je v pohotovosti při vyhlášení 2. SPA v profilu Teplice nad Bečvou - most, Teplice nad Bečvou - lázně a také při dosažení 2. SPA v profilu Hranice na Veličce nebo pokud o to požádá PK vyšší úrovně. [45]

Vyhlášení 2. a 3. SPA a dalších informací o vývoji povodňové situace zajišťuje Povodňová komise města Hranic pomocí hlídkové služby Městské policie (pomocí megafonu), případně sirény a mobilních telefonů. [45]

Předseda povodňové komise řídí činnost komise a odpovídá za její činnost:

- V případě stoupajícího povodňového nebezpečí rozhodne o svolání celé PK na určené stanoviště;
- Je-li vývojem povodňové situace dosaženo limitních hodnot vodních stavů nebo průtoků, uvedených v jakémkoliv hlášeném profilu sledovaných toků ve správním obvodu vyhlásí SPA;
- Určí rozsah stálé služby na pracovišti PK a určí jednotlivé pracovníky do směn;
- Řídí a organizuje opatření na ochranu před povodněmi a pověřuje pracovníky PK ORP Hranice, popř. jiné zaměstnance MěÚ Hranice a právnické a fyzické osoby způsobilé k provádění opatření jejich plněním;
- Organizuje, řídí a v rámci správního obvodu koordinuje zabezpečovací a záchranné práce k ochraně zdraví, života osob a majetku;
- V případě, že PK nestačí vlastními silami a prostředky správního obvodu činí potřebná opatření a povodňová situace trvá nebo se zhoršuje, vyžádá si pomoc od povodňové komise Olomouckého kraje, respektive požaduje, aby povodňová komise Olomouckého kraje převzala řízení, kontrolu a koordinaci ochrany před povodněmi na území ORP Hranice ve smyslu ustanovení § 77 odst. 7 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách);
- V případě potřeby vyžádá přes KOPIS pomoc AČR;
- Podává informace pro tisk;
- Navrhuje hejtmanovi kraje vyhlášení KS pro území správního obvodu nebo jeho části;
- Provádí vyhodnocení činnosti povodňové komise a schvaluje zprávu o povodni;
- Zabezpečuje techniku pro záchranné a zabezpečovací práce. [45]

9.4 Plnění úkolů v rámci ochrany obyvatelstva v ORP Hranice

V rámci působnosti ORP Hranice dochází k zajišťování ochrany obyvatelstva formou varování a vyzkoumání a poskytování tísňových informací, formou ukrytí a evakuací.

Varování a vyzkoumání a způsob poskytování tísňových informací

V rámci ORP Hranice je varování zajištěno v rámci jednotného systému varování a vyzkoumání, které provozuje GŘ HZS. Varování probíhá prostřednictvím elektronických,

elektromechanických sirén a doprovodnou verbální informací. Dále prostřednictvím sirén ve vlastnictví obce, HZS ČR nebo právnických osob. V současnosti je v rámci ORP Hranice rozmístěno 53 sirén (SIRCOM, eRotor, DS 977), z toho samotné město Hranice má 6 rotačních sirén a 5 elektronických.

Oblasti, které nejsou pokryty JSVV a dochází k informování obyvatelstva o MU či KS prostřednictvím místního rozhlasu, nebo se dále k informování využívá městská policie prostřednictvím megafonu.

V rámci ORP Hranice jsou umístěny bezdrátové rozhlasové stanice. Jedná se o 20 hlásných míst podél potoka v Bělotině, Hranice I - Město má 18 hlásných hnízd podél Bečvy a Veličky, Hranice II – Lhotka mají 2 hlásná hnízda podél Veličky, Hranice III – Velká mají 3 hlásná hnízda podél Veličky, dále po jednom hlásném místě mají Hustopeče nad Bečvou, Poruba, Vysoká, Hranické Loučky, Milotice nad Bečvou a Ústí. Jedná se o typy VOX, A 232, SARAH a MIS AMO.

K vyrozumívání a předávání dalších a doplňujících informací jsou zahrnuty i prostředky pro hromadné sdělování a informování. V rámci ORP Hranice se jedná o:

- Televizní stanice - ČT1, ČT2 a ČT24, regionální TV MORAVA;
- Rozhlasové stanice smluvně vázané: Rádio HANÁ: Olomouc - 92,3, ČESKÝ ROZHLAS regionální studio Olomouc: 92,8; Rádio RUBI: 97,1; Rádio ČAS: 101,3.

Vzory textů zpráv a nahrávky televizních a rozhlasových tísňových informací jsou uvedeny v Havarijním plánu Olomouckého kraje.

Pro případ nedostupnosti poslechu vysílání varovných relací se využívá náhradních způsobů pro informování veřejnosti za pomoci:

- Využití pojízdných rozhlasových prostředků IZS (na vozidlech);
- Tisková střediska;
- Mimořádné tiskové konference v místě MU za účasti občanů a novinářů;
- Informační tabule městských a obecních úřadů;
- Obecní rozhlas;
- Elektronické sirény;
- Letáky;
- Informační tabule MHD Hranice.

Informace sdělovacím prostředkům a veřejnosti mohou poskytovat pouze osoby k tomu oprávněné jako hejtmán kraje, starosta města Hranice (starosta ORP), starosta obce, ředitelé a náměstci složek IZS, tiskový mluvčí města Hranice, tajemník BR ORP Hranice a další určení příslušníci dle v rámci svých kompetencí a pracovišť.

Evakuace

Opuštění míst ohrožených mimořádnou událostí se plánuje do 48 hodin a u velké sídelní a průmyslové aglomerace do 72 hodin od vyhlášení evakuace. Evakuaci zabezpečují:

- HZS OLK a jednotky PO (evakuaci osob, obsluhu evakuačních středisek, humanitární pomoc);
- PČR a MěP Hranice (pořádkové zabezpečení, koordinace dopravy a pohybu osob);
- ZZS OLK (přednemocniční neodkladnou péči, transport);
- Humanitární organizace - Adra, Charita, ČČK (obsluha evakuačních středisek, psychologická pomoc, humanitární pomoc);
- Starosta obce / ORP s využitím krizového štábu obce / ORP;
- PaFO (doprava, ubytování, stravování, zásobování pitnou vodou).

Vytipovaná evakuační střediska a místa nouzového přežití v rámci města Hranice zahrnují hlavně Základní školy dislokované ve městě Hranice a hotel Cementář. K jejich určení došlo z důvodu schopnosti pojmutí velkého počtu osob (zhruba 550 osob) a schopnosti zajistit nezbytný komfort pro dočasné nouzové ubytování, což zahrnuje např. sociální zařízení (WC, koupelny), velkokapacitní kuchyňské zařízení (v rámci zajištění stravy zhruba 600 osob), možnost umístění rodin s malými dětmi do samostatných místností apod.

Evakuační střediska a střediska nouzového přežití v rámci celého ORP Hranice je vytipováno 7 velkokapacitních budov (zhruba 2000 osob), například kulturní střediska, ubytovny, jedna základní škola v obci, hasičská zbrojnice a několik desítek menších zařízení.

Úkrytí

Většina stálých úkrytů, které máme v dnešní době k dispozici, byla budována v 50. až 80. letech minulého století převážně jako dvouúčelově využívané stavby (prostor úkrytu je možné využívat i v mírové době, např. kina, sklady, šatny). V dřívějších dobách byla na MěÚ vedena podrobná evidence stálých krytů a jejich množství bylo v desítkách. K dnešnímu dni, je na území města Hranice evidováno již jen šest stálých úkrytů, které ovšem v rámci privatizace a prodeje státního majetku, přešli do rukou právnických a fyzic-

kých osob. Největší úkryt na území města Hranice se nachází v soukromém vlastnictví Cementárny Hranice, další se nachází v prostorách Gymnázia Hranice.

Materiál civilní ochrany

Hranice nemají určená místa pro skladování humanitární pomoci. Skladování materiálu civilní ochrany a humanitární pomoci Materiály CO v obci nejsou skladovány, skladují se centrálně v rámci Moravskoslezského kraje a Olomouckého kraje.

Uskladnění nebezpečných látek

Na území obce nejsou v rámci známých havarijních plánů vymezena a ani zde nejsou vytipována vhodná místa pro uskladnění nebezpečných látek v případě krizové situace. Objekty skladující nebezpečné chemické látky (zák. 157/1998 Sb., o nakládání s nebezpečnými chemickými látkami a nebezpečnými chemickými přípravky se na území obce Hranice nenacházejí.

Nouzové zásobování obyvatelstva vodou, potravinami a elektrickou energií

Nouzové zásobování obyvatelstva vodou bude zajištěno fa. Vodovody a kanalizace Přerov a.s formou cisteren s pitnou vodou, či dodávkami balené vody. Dále může být poskytnuta ze soukromých studen.

Nouzové zásobování potravinami bude probíhat formou dodávek balených a konzervovaných potravin od smluvně upravených poskytovatelů (jedná se například o velké obchodní řetězce Kaufland, Albert).

Nouzové zásobování elektrickou energií zajistí SME, a.s. dle vlastního Eskalačního plánu. Nemocnice, domov důchodců a ostatní důležité objekty mají zajištěn náhradní způsob dodávky elektrické energie formou elektrocentrál.

Zajištění veřejného pořádku

Zajištění veřejného pořádku a ochranu obyvatelstva pomáhá ve městě Hranice zajišťovat městská policie. Ke zkvalitnění práce městské policie byl v Hranicích instalován městský kamerový a dohledový systém (dále jen „MKDS“). V roce 2017 došlo k zefektivnění MKDS výměnou nové kamery v Sadech Čs. legií a zakoupením mobilní kamery, která je již otočná a sledovaný obraz lze přiblížit. Zvýšila se také kvalita sledovaného obrazu, a tím i možnosti spatření podezřelých osob, jejich chování a možnosti předcházení páchaní trestné činnosti, přestupků a narušování veřejného pořádku. Městský kamerový dohlížecí systém v Hranicích je tvořen devíti pevnými kamerovými body a dvěma mobilními kamerami.

Dvě kamery jsou umístěny na Masarykově náměstí, jedna kamera je v ulici Farní, na Pernštejnském náměstí a náměstí 8. května, na Tř. 1. máje, v ulici Nová, v Sadech Čs. legií u sokolovny a v Drahotuších na Náměstí Osvobození.

Vzdělávání a informování obyvatelstva

V rámci vzdělávání a informování obyvatelstva ORP Hranice, podniká kroky pouze v rámci sdílení informací na internetu, na stránkách města. Poskytuje zde odkazy na stránky HZS, kde jsou zpracované podrobné příručky. Dále je možnost v informačním centru MěÚ Hranice získat tištěné letáčky s informací k základním MU. Dochází k občasným ukázkám IZS na veřejnost, což ovšem nepokrývá samotnou přípravu občanů. K dnešnímu dni stále nebyla provedena žádná analýza o stavu informovanosti obyvatelstva.

V této kapitole došlo k analýze současného stavu ochrany obyvatelstva v ORP Hranice. Ze zkoumaných materiálů a dostupných informací se dá hodnotit stav ochrany obyvatelstva celkem pozitivně, naopak negativně vnímám, že obec Hranice nepodniká žádné kroky ke vzdělávání obyvatelstva v oboru ochrany obyvatelstva. Rozhodně je to jedna z prioritních oblastí, které by mělo vedení ORP Hranice zvážit a podniknout patřičná nápravná opatření.

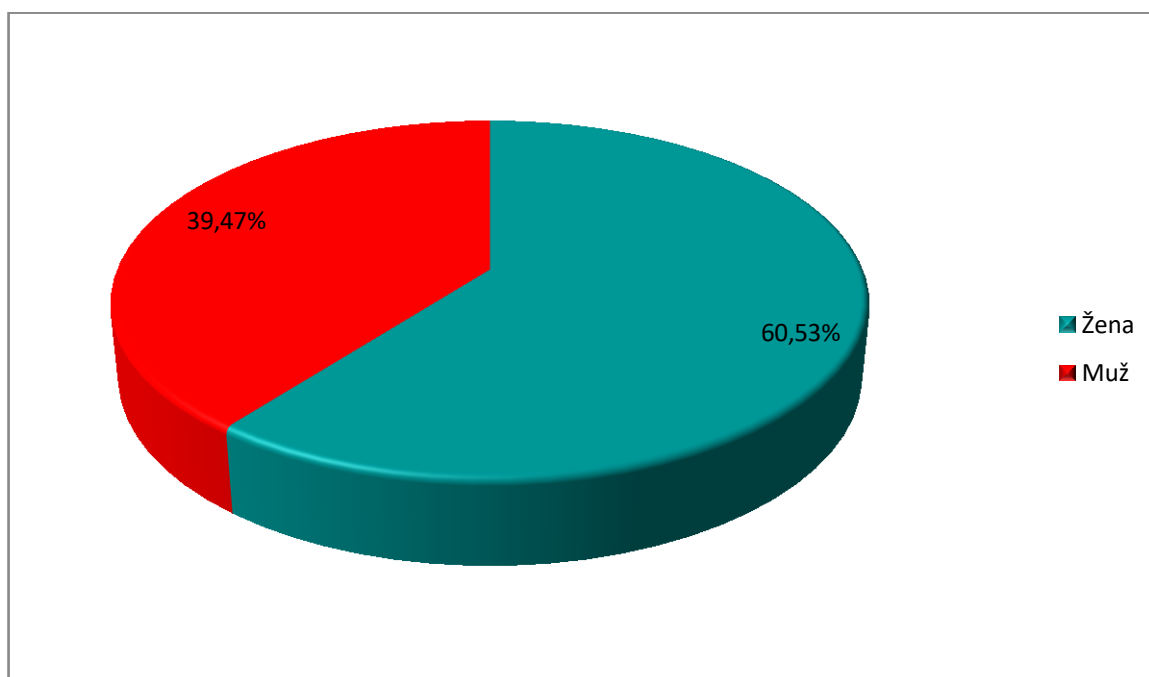
10 DOTAZNÍK INFORMOVANOSTI OBYVATELSTVA

V rámci své diplomové práce jsem vypracovala dotazník pro obyvatele ORP Hranice, s účelem zjistit, jaké znalosti či povědomí mají v rámci oblasti ochrany obyvatelstva. Zda ví, jak se mají v případě vzniku mimořádné události či krizové situace zachovat. Zjišťoval, povědomí o mimořádných událostech, které v ORP Hranice proběhly a jaká opatření byla učiněna. Dotazník byl cíleně směřován na obyvatele ORP Hranice z důvodu dalšího využití v rámci návrhu zlepšení nebo opatření k ochraně obyvatelstva v ORP Hranice.

Dotazník byl vytvořen elektronicky a sdílen byl prostřednictvím kolegů, známých a přes internet. Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 76 respondentů, různých věkových kategorií a různého vzdělání. Celé dotazníkové šetření probíhalo anonymní formou. Jednalo se o jednoduchý dotazník, který tvořilo 25 otázek, povětšinou s možností výběru odpovědí. U některých otázek bylo vyžadováno vyplnění psanou formou. Dotazník je uvedený v příloze P1.

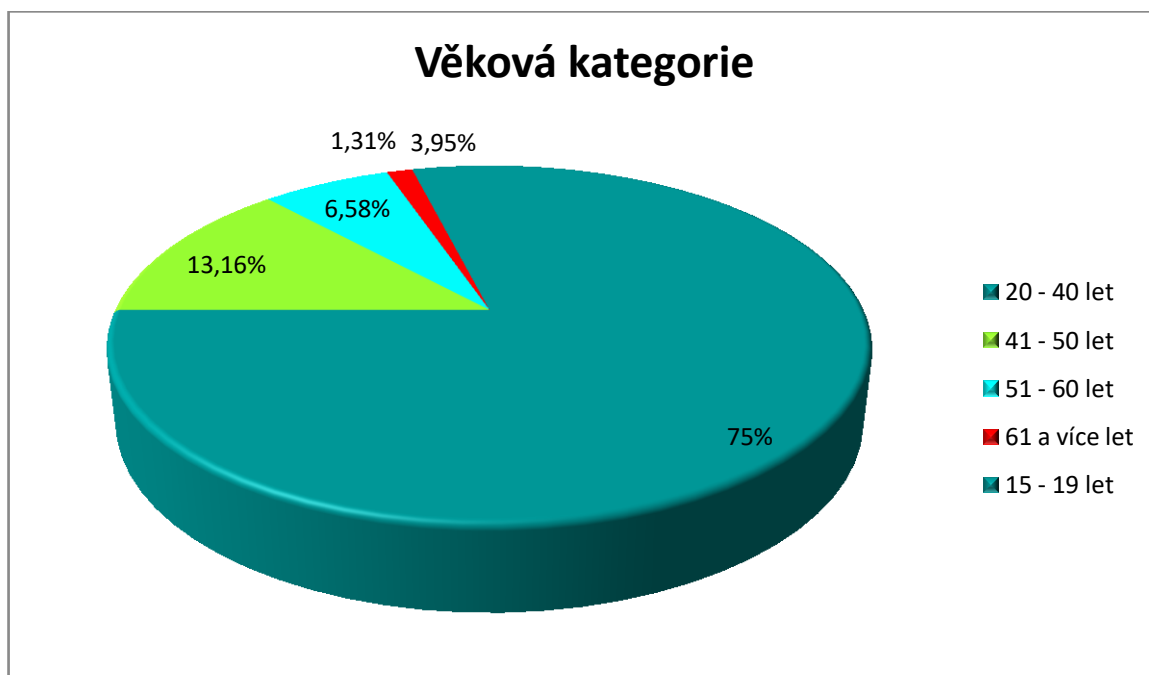
Výsledky dotazníkového šetření, jsem zpracovala a níže uvádím získaná data formou grafů. První čtyři otázky byly formálního charakteru.

1. Pohlaví. Dotazník vyplnilo celkem 46 žen a 30 mužů.

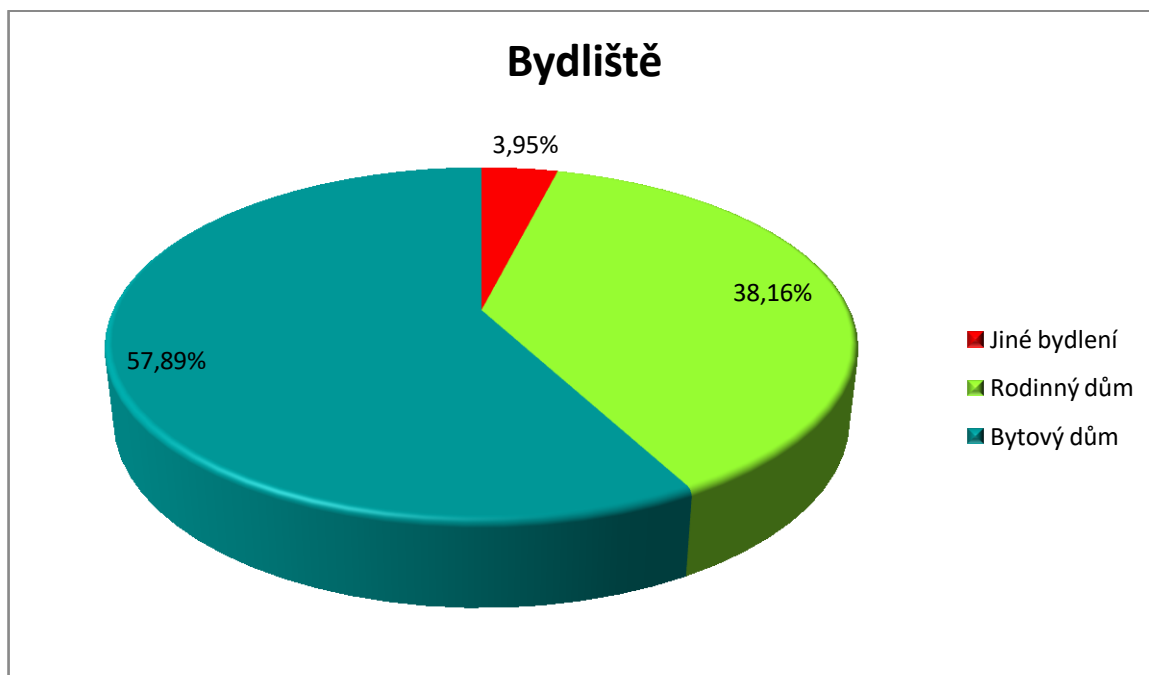
Graf 1: Pohlaví [zdroj Vlastní]

2. Určení věkové kategorie. Největší počet respondentů byl ve věkovém rozmezí 20 – 40 let a nejméně respondentů a to jen jeden měl více jak 61 let.

Graf 2: Věková kategorie [zdroj Vlastní]

3. Bydliště – v bytovém domě bydlí 44 respondentů, v rodinném domě 29 respondentů a jiné bydlení uvedli 3 respondenti.

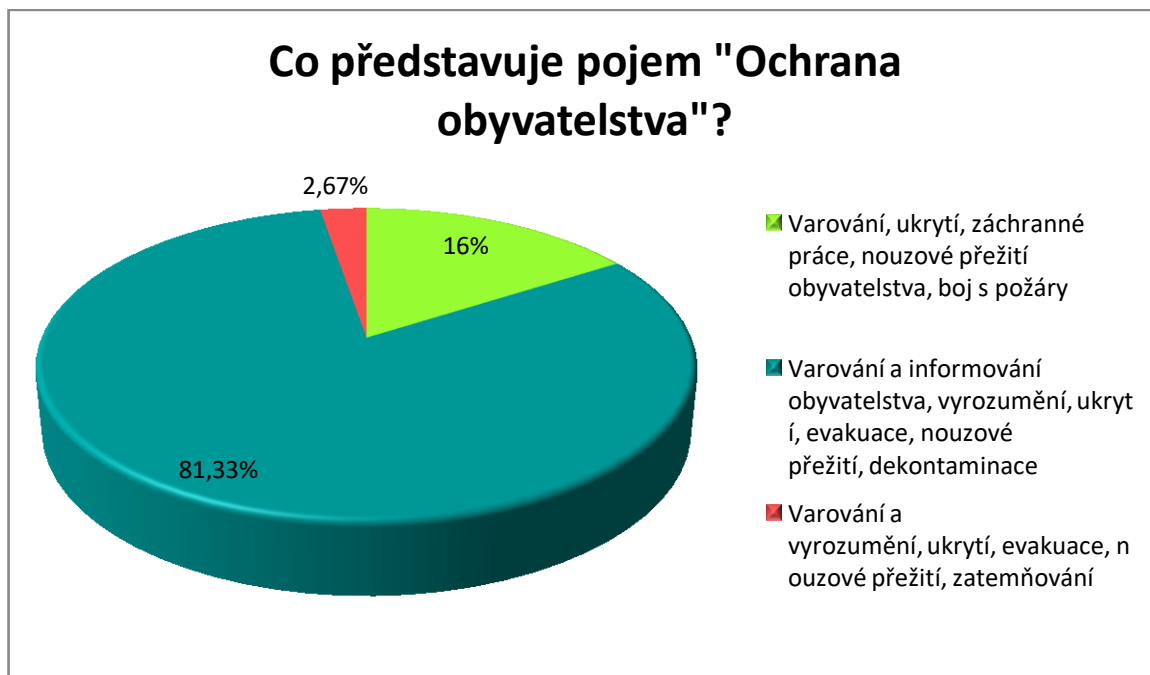
Graf 3: Bydliště [zdroj Vlastní]

4. **Dosažené vzdělání** – na výběr bylo z pěti možností. Nejvíce respondentů uvedlo střední odborné vzdělání a nejméně respondentů je s vyšším odborným vzděláním.

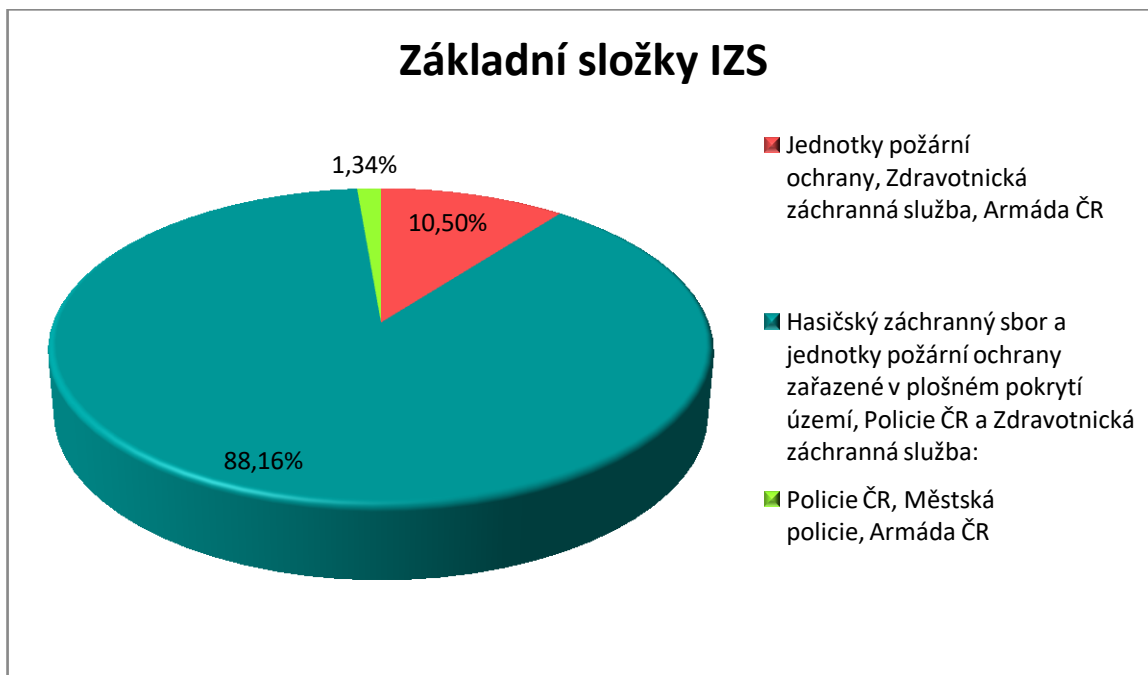
Graf 4: Dosažené vzdělání [zdroj Vlastní]

5. **Co představuje pojem „Ochrana obyvatelstva“?** Tuto otázku zodpovědělo dobře celkem vysoký počet respondentů a to 61 i přes to že ostatní odpovědi byly hodně podobné. Je vidět že lidé mají celkem vysoké povědomí o ochraně obyvatelstva.

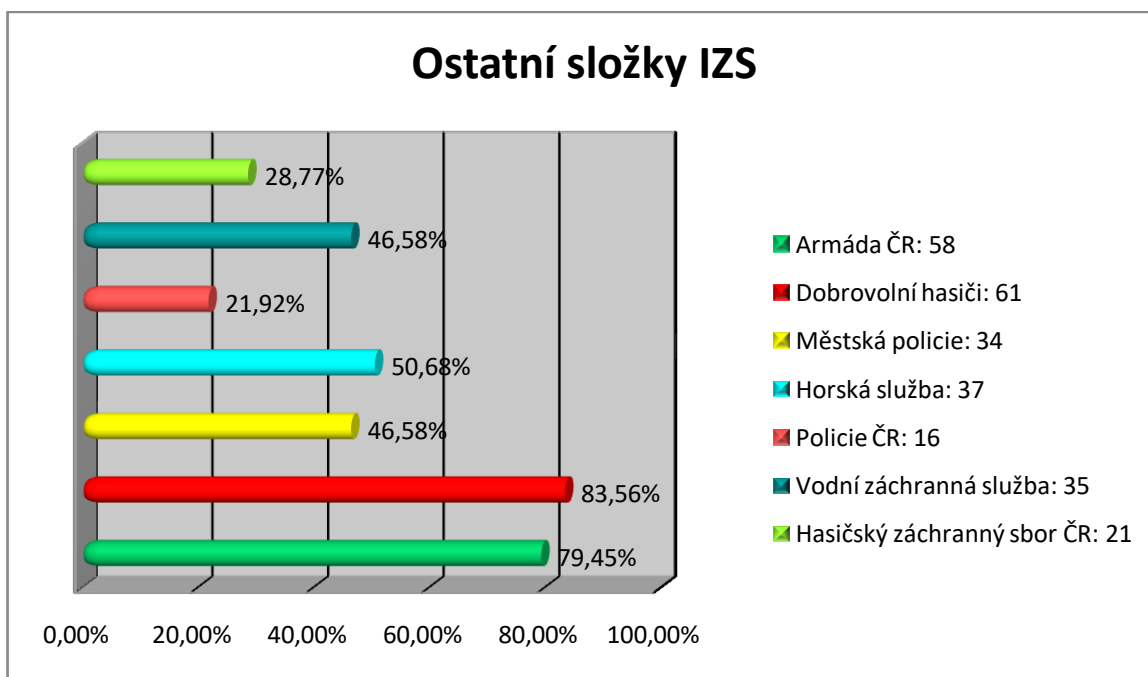
Graf 5: Ochrana Obyvatelstva [zdroj Vlastní]

6. **Základní složky integrovaného záchranného systému jsou?** Otázku opět zodpovědělo správně velké množství respondentů, celkem 67.

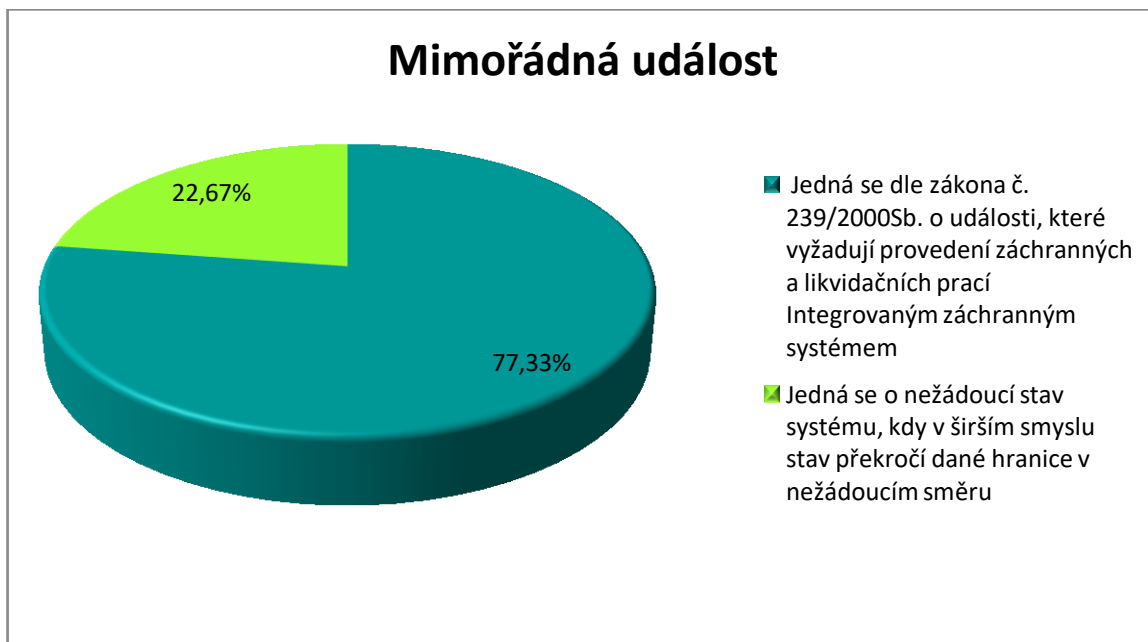
Graf 6: Základní složky IZS [zdroj Vlastní]

7. **Jaké ostatní složky IZS, mohou být v případě MU (mimořádné události) přivolány na pomoc základním složkám IZS ?** Otázka zahrnovala zaškrtnutí minimálně 3 a maximálně 7 možností.

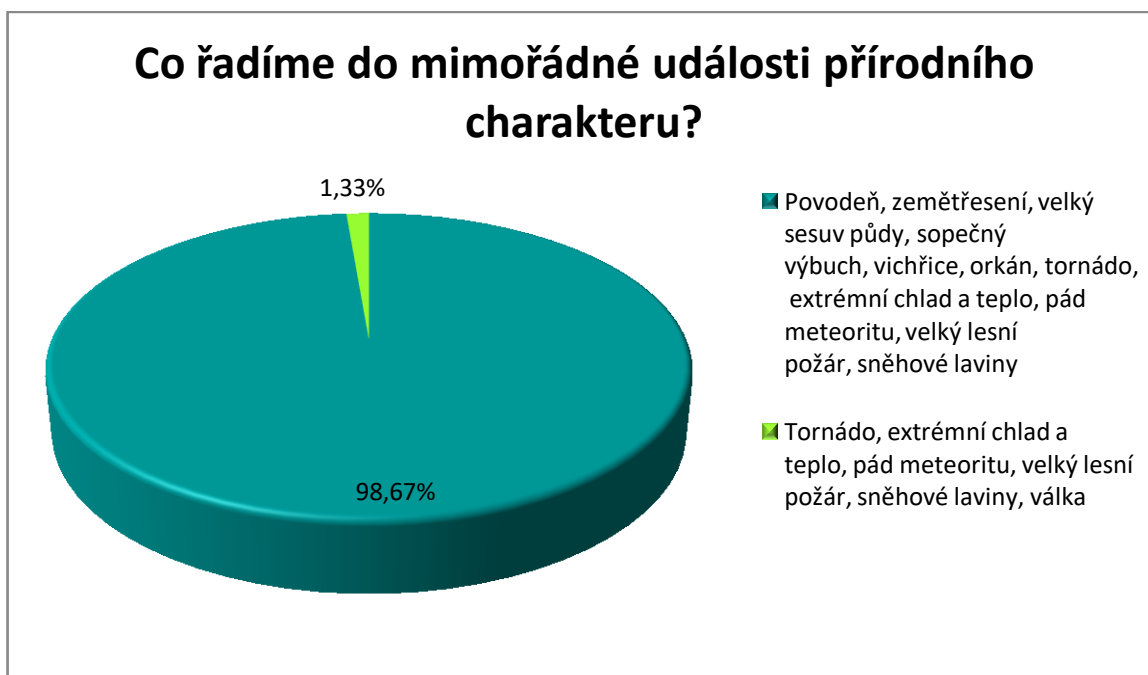
Graf 7: Ostatní složky IZS [zdroj Vlastní]

8. Co je MU - mimořádná událost? Zde respondenti volili ze dvou odpovědí. Správně odpovědělo 58 respondentů.

Graf 8: Mimořádná událost [zdroj Vlastní]

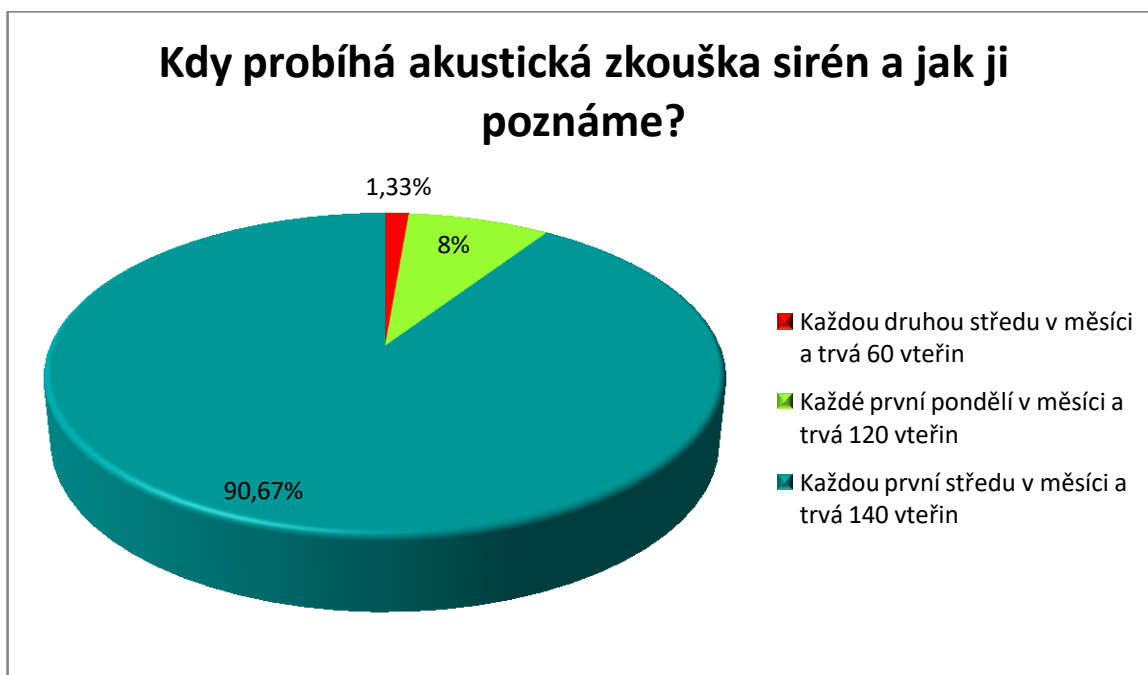
9. Co řadíme do mimořádné události přírodního charakteru? Otázka zahrnovala možnost výběru ze tří odpovědí. Správnou odpověď zvolilo 74 respondentů. Jedna z možných leč špatných odpovědí nebyla zvolena ani jednou.

Graf 9: MU přírodního charakteru [zdroj Vlastní]

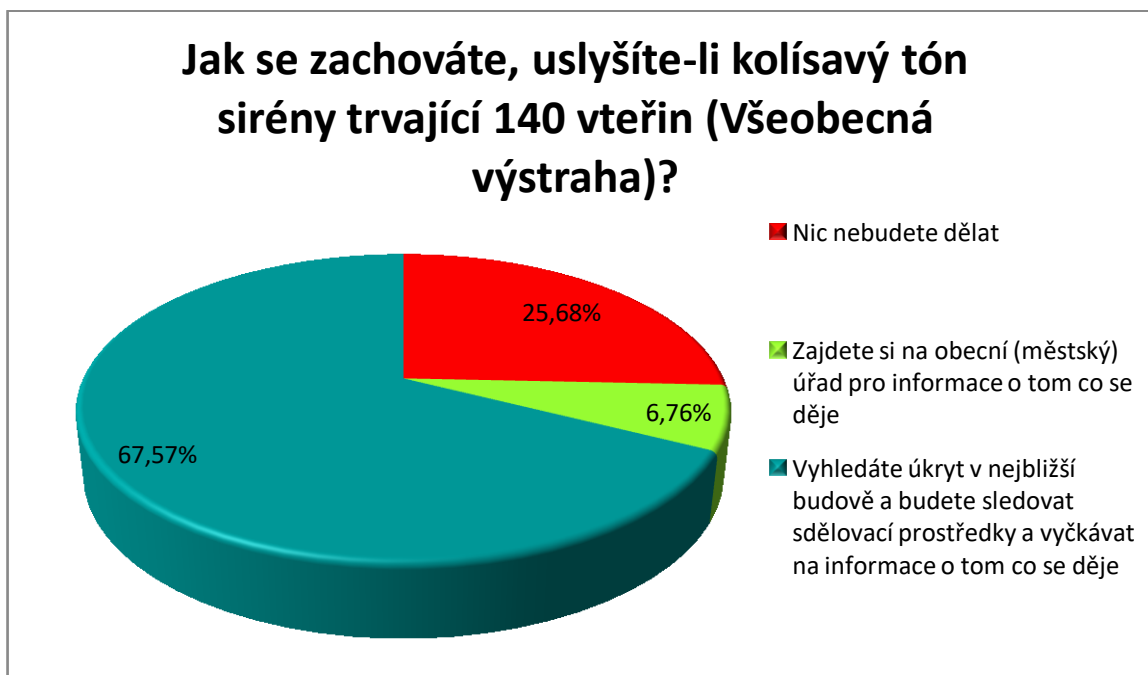

10. Kdy probíhá akustická zkouška sirén a jak ji poznáme? Ze tří odpovědí vybralo správnou 68 respondentů.

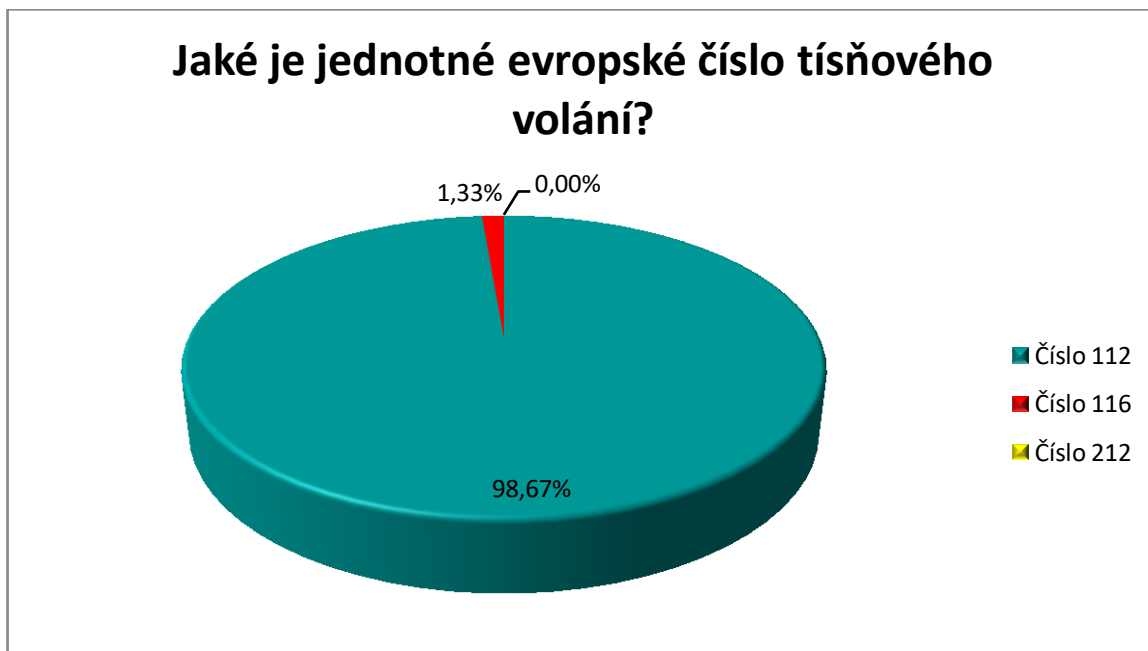
Graf 10: Akustická zkouška sirén [zdroj Vlastní]

11. Jak se zachováte, uslyšíte-li kolísavý tón sirény trvající 140 vteřin (Všeobecná výstraha)? Otázka měla na výběr opět ze tří odpovědí. Správně zvolilo 50 respondentů.

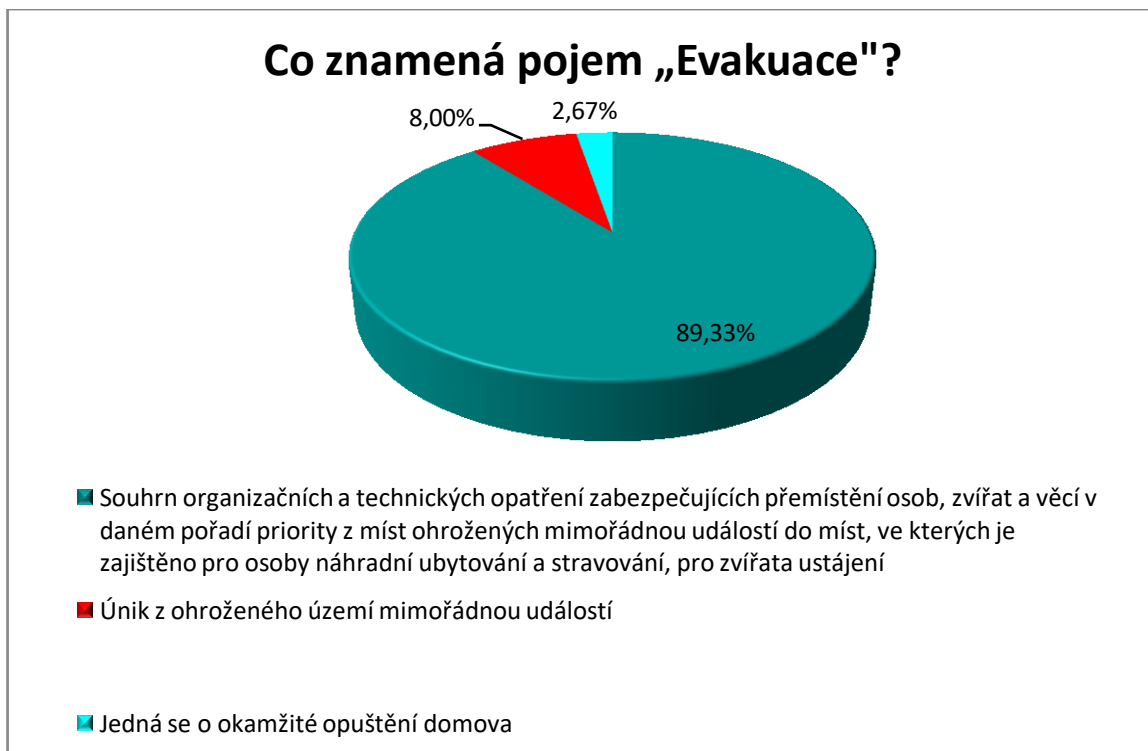
Graf 11: Všeobecná výstraha [zdroj Vlastní]

12. Jaké je jednotné evropské číslo tísňového volání? Správnou odpověď zvolilo 75 respondentů, špatně pouze jeden respondent. Jedna odpověď nebyla zvolena vůbec.

Graf 12: Číslo tísňového volání [zdroj Vlastní]

13. Co znamená pojem „Evakuace“? Jednalo se o poměrně lehkou otázku s jasnou odpovědí. Kterou správně zvolilo 67 dotazovaných.

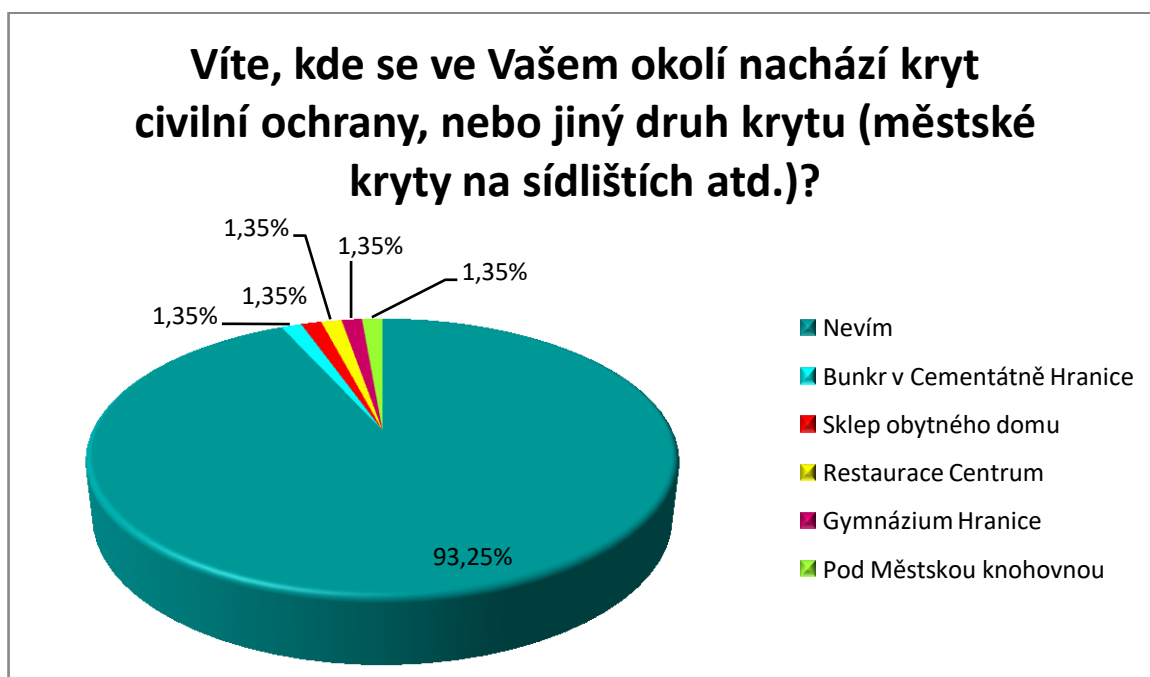
Graf 13: Evakuace [zdroj Vlastní]

14. Co má obsahovat evakuační zavazadlo? U této otázky nebylo úplně jednoduché zvolit správně. Z laického pohledu by se dalo říci, že správně jsou všechny odpovědi. Nicméně správnou odpověď zvolilo 50 respondentů.

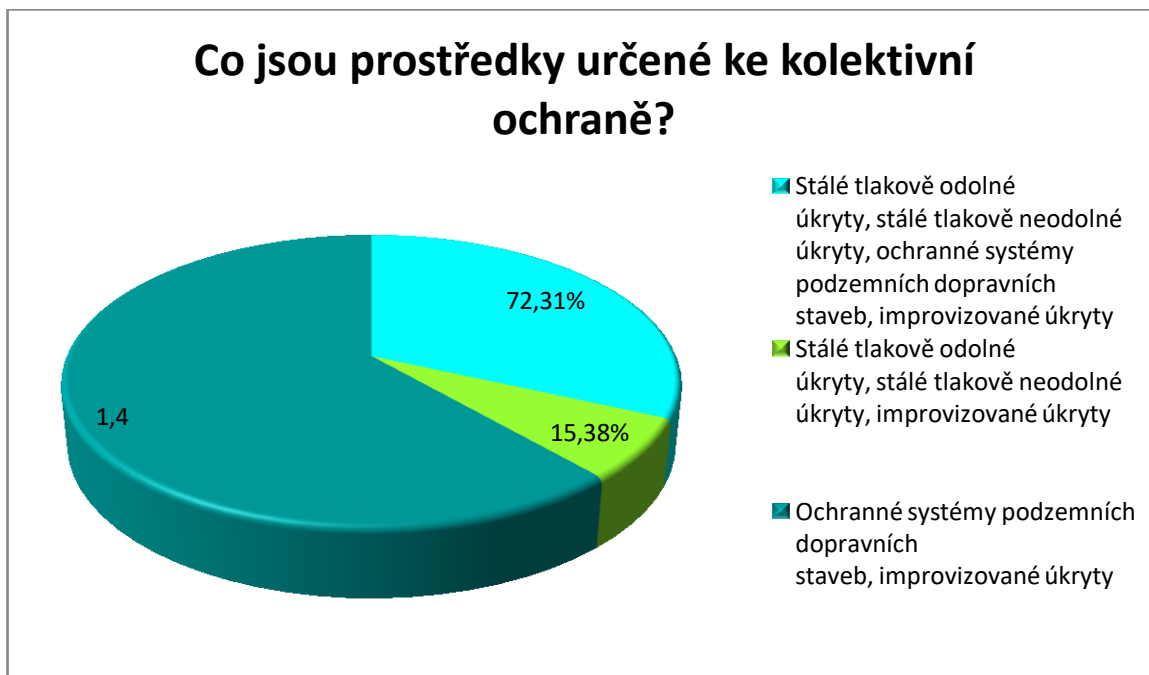
Graf 14: Evakuační zavazadlo [zdroj Vlastní]

15. Víte, kde se ve Vašem okolí nachází kryt civilní ochrany, nebo jiný druh krytu (městské kryty na sídlištích atd.)? Z odpovědí je zřejmé, že o krytech civilní ochrany mezi obyvateli Hranic není velké povědomí. Odpověď 'nevím' zvolilo 69 respondentů.

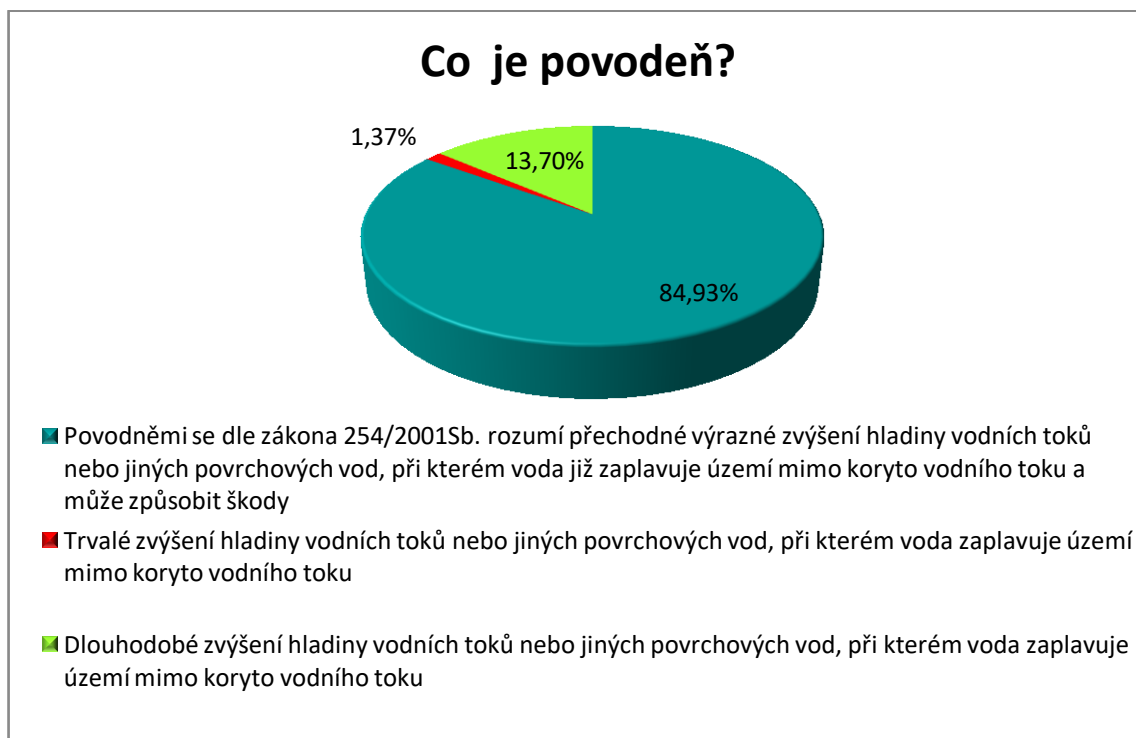
Graf 15: Kryt civilní ochrany [zdroj Vlastní]

16. Co jsou prostředky určené ke kolektivní ochraně? Na výběr bylo opět ze tří odpovědí. Správnou možnost zvolilo 47 respondentů.

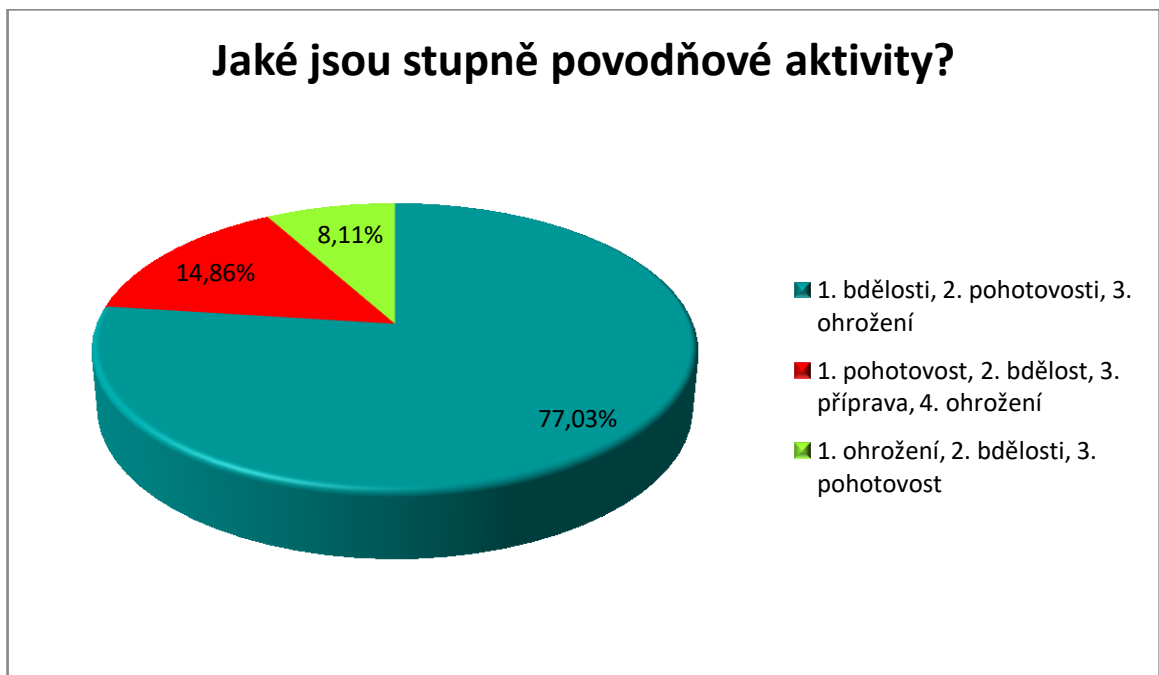
Graf 16: Prostředky kolektivní ochrany [zdroj Vlastní]

17. Co je povodeň? Vzhledem k historii povodní v ČR, byla odpověď celkem jednoznačná a správně odpovědělo 62 respondentů.

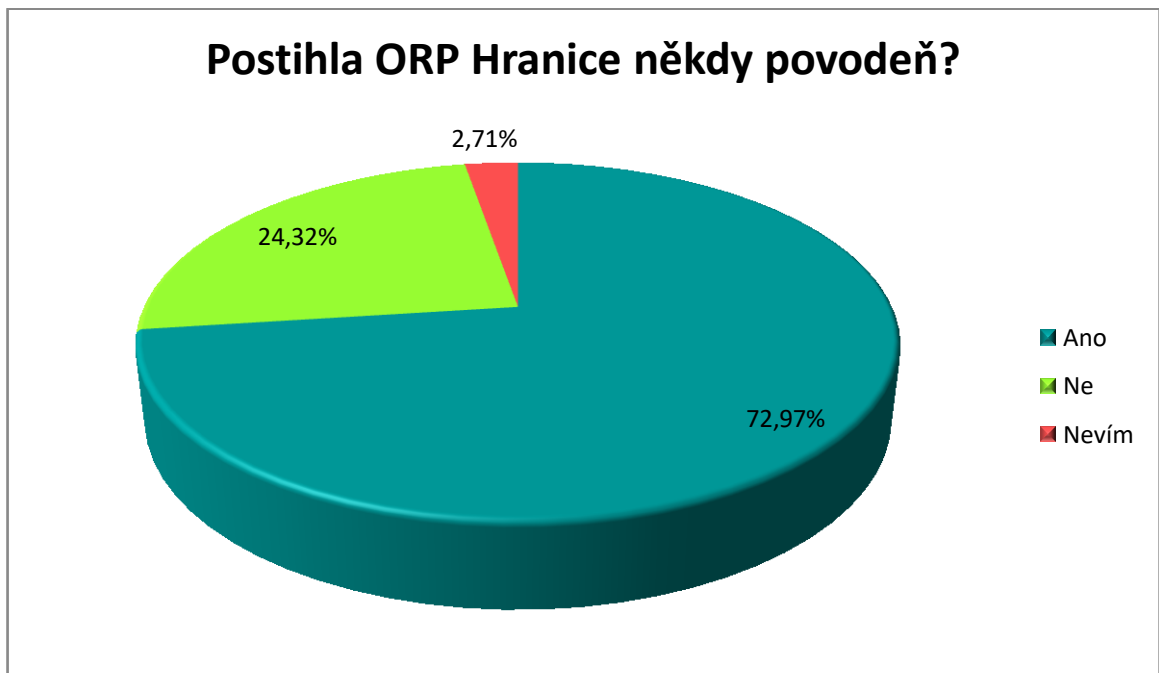
Graf 17: Povodně [zdroj Vlastní]

18. Jaké jsou stupně povodňové aktivity? Správná odpověď byla zvolena opět vysokým počtem respondentů a to 57.

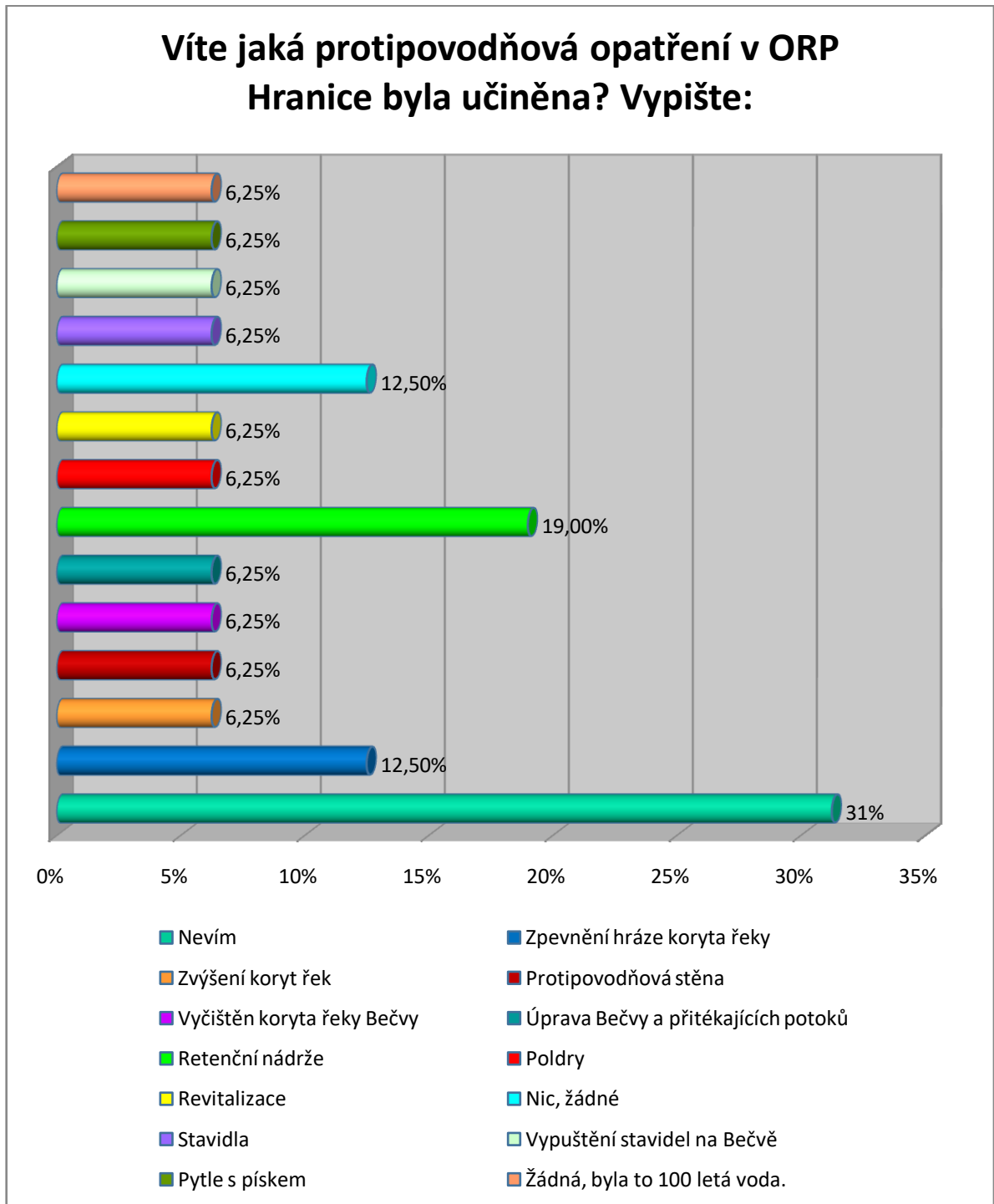
Graf 18: Stupně povodňové aktivity [zdroj Vlastní]

19. Postihla ORP Hranice někdy povodeň? Na výběr bylo ze tří odpovědí. Jednalo se o informativní otázku vztahující se pouze k Hranicím.

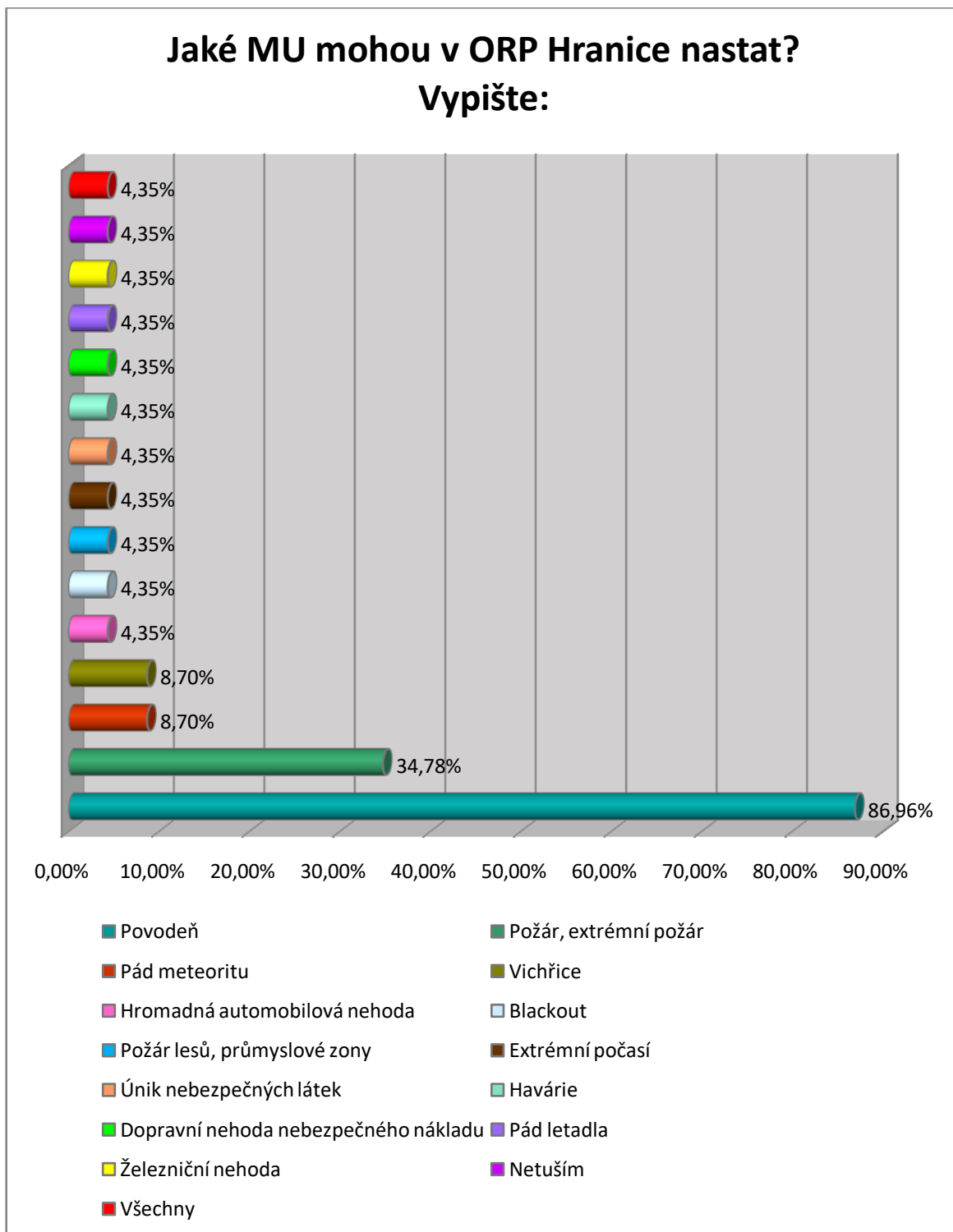
Graf 19: Povodeň v ORP Hranice [zdroj Vlastní]

20. Víte jaká protipovodňová opatření v ORP Hranice byla učiněna? Vypište: Otázka zahrnovala psanou formu odpovědi. Nejčastější odpověď byla nevim, ale sešlo se dalších 18 odpovědí. Nejzajímavější odpověď byla: „Žádná, byla to 100letá voda a celé Hranice byly pod vodou, totální škody na majetku, nikdo včas nezareagoval.“

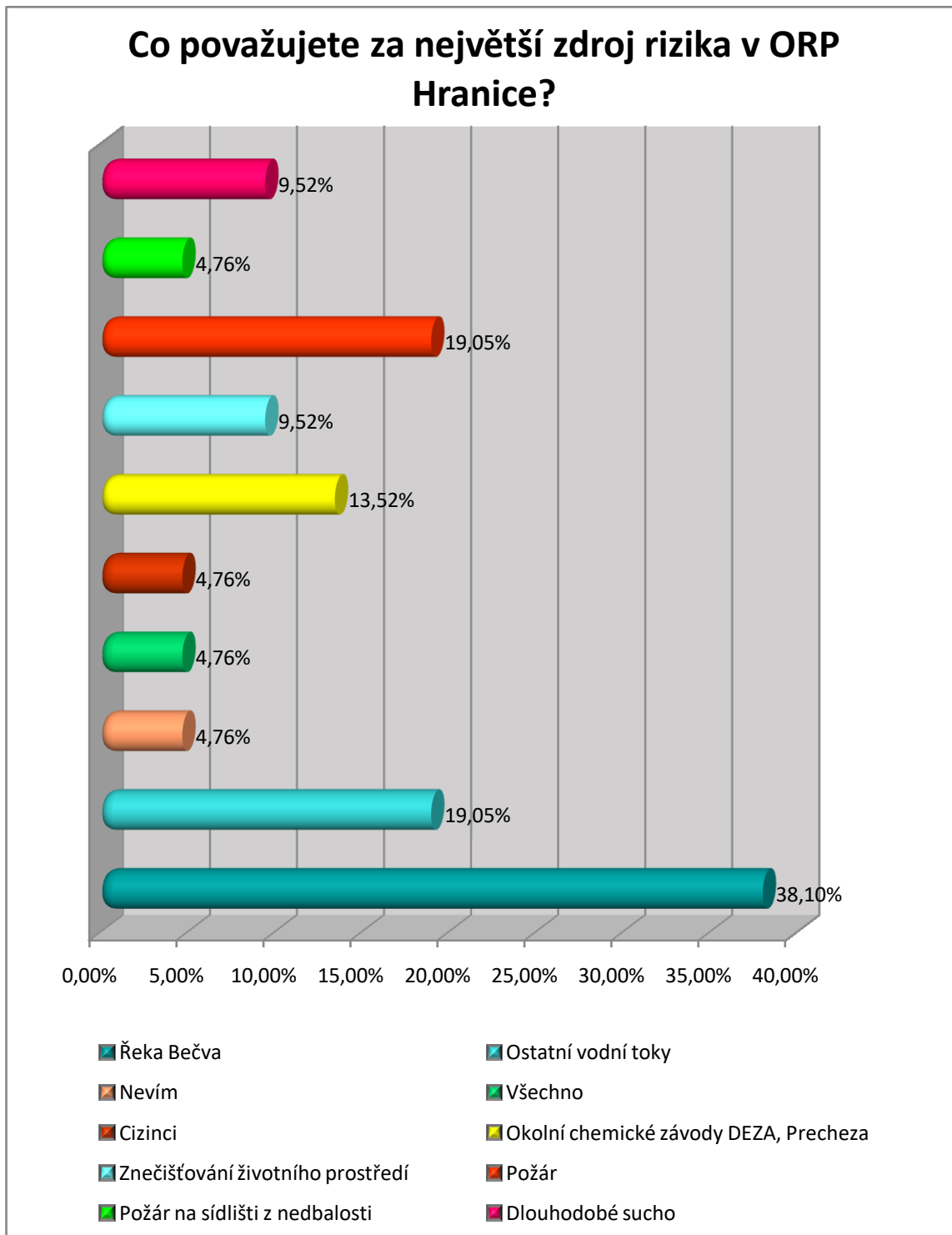
Graf 20: Protipovodňová opatření [zdroj Vlastní]

21. Jaké MU mohou v ORP Hranice nastat? Vypište: Jednalo se o otevřenou otázku. Jako největší hrozbu respondenti vidí povodeň a následuje ji s druhým místem požár.

Graf 21: Hrozící MU [zdroj Vlastní]

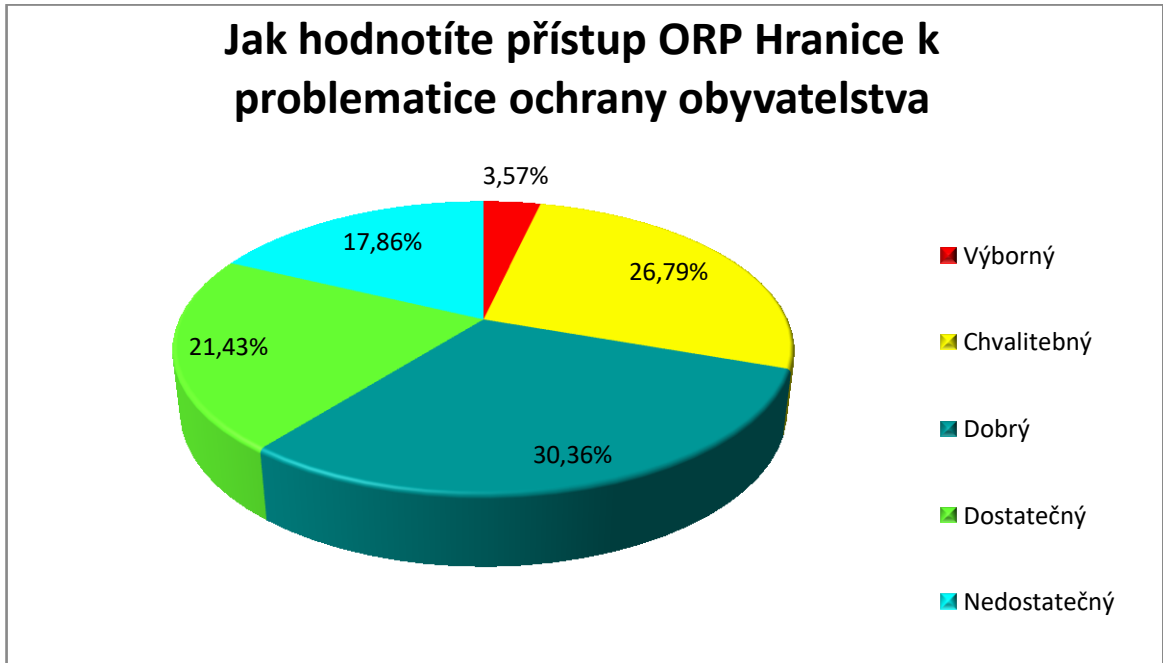
22. Co považujete za největší zdroj rizika v ORP Hranice? Vypište: Opět se jednalo o volnou otázku a jako největší zdroj rizika byla určena řeka Bečva.

Graf 22: Zdroje rizik [zdroj Vlastní]

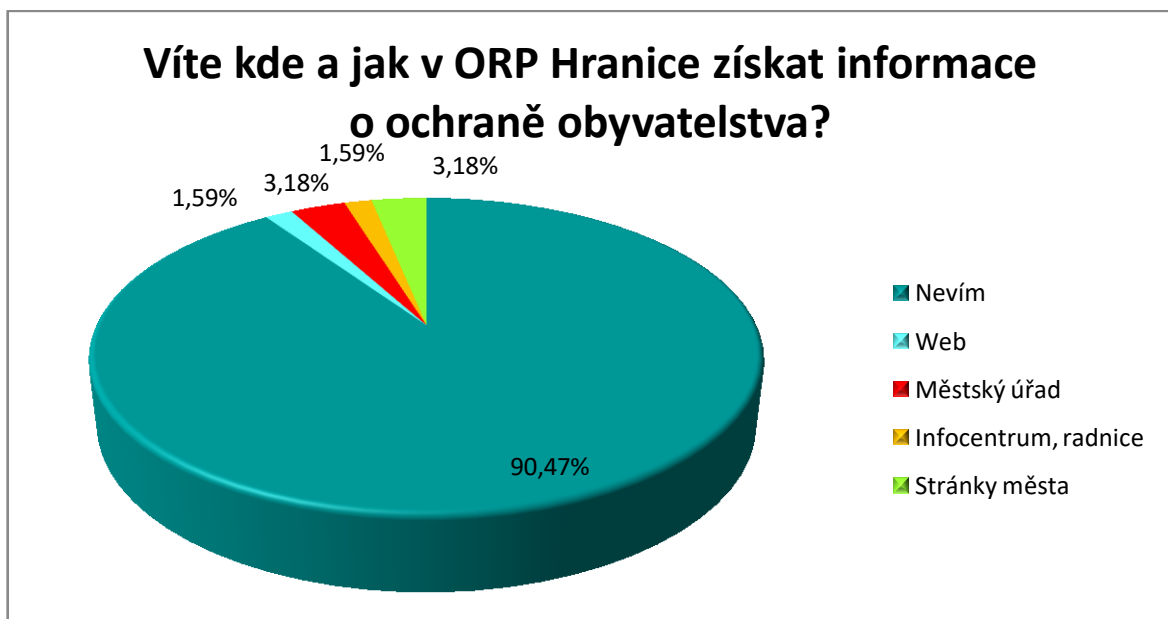

23. Jak hodnotíte přístup ORP Hranice k problematice ochrany obyvatelstva (vzdělávání, aktualizace informací, rychlost informování)? Přístup ORP Hranice k problematice OO je nejvíce hodnocený jako dobrý.

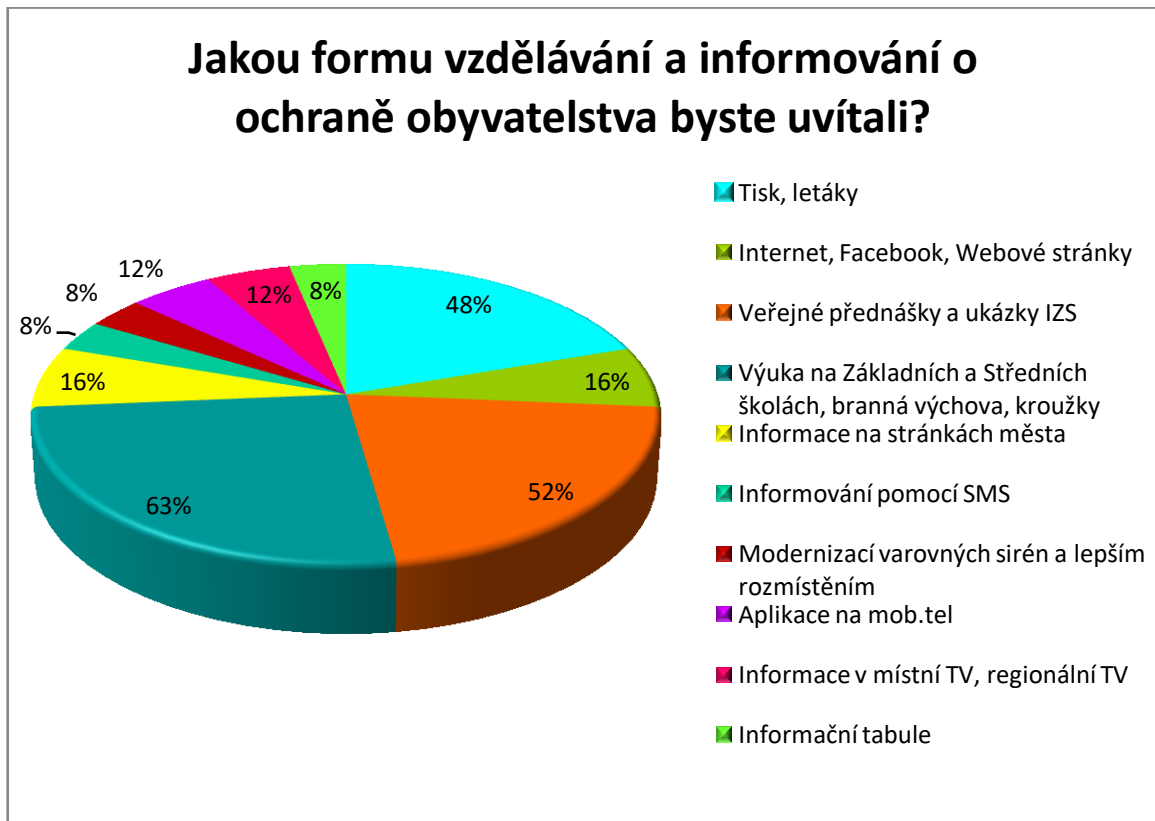
Graf 23: Přístup ORP Hranice k OO [zdroj Vlastní]

24. Víte kde a jak v ORP Hranice získat informace o ochraně obyvatelstva? Z odpovědí na tuto otázku je patrné, že lidé neví kde ani kdo jim informace může poskytnout.

Graf 24: Informace [zdroj Vlastní]

**25. Jakou formu vzdělávání a informování o ochraně obyvatelstva byste uvítali? Vy-
pište:** Nejvíce by lidé uvítali, kdyby se začalo s výukou na základních a středních školách,
následně veřejné přednášky a ukázky IZS a tiskem či letákovou formou.

Graf 25: Vzdělávání a informování obyvatelstva [zdroj Vlastní]

10.1 Shrnutí výsledků dotazníkového šetření

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že obyvatelstvo ORP Hranice má v celku dobré povědomí o ochraně obyvatelstva a v případě vzniku mimořádné události by věděli jak zareagovat. Část respondentů již nějakou mimořádnou událost zažila a tak ví, jaké zanechá následky na majetku, životech a zdraví obyvatel.

Povodně v Hranicích zanechali obrovské škody, řada obyvatel si myslí, že v době samotných povodní, krizové řízení města hodně zaspalo. Pokud by se jednalo rychleji, mohlo dojít k menším následkům. O preventivních opatřeních v rámci povodní mají lidé celkem dobré povědomí, zmínili např. retenční nádrže, úpravu koryta řeky Bečvy atd. Nicméně povodně považují dále za největší zdroj ohrožení. Za nimi následují požáry, které díky stále většímu suchu brzy obsadí první místo zdroje ohrožení.

Otázka na umístění krytů civilní ochrany byla zodpovězena, tak jak jsem předpokládala. V Hranicích bydlím řadu let, mezi přáteli mám rodáky a i přes to jen nepatrná hrstka lidí ví, kde nějaké úkryty jsou. Vzhledem k soukromému vlastnictví dotčených budov, jsou vesměs nepoužitelné. Pokud by nastala nějaká mimořádná událost s velkým dopadem na obyvatelstvo, řešilo by se vše evakuací. S evakuací souviselo také pár otázek dotazníku. Co má obsahovat evakuační zavazadlo, obyvatelé Hranic odpovídali celkem dobře. V této oblasti se jedná spíše o úhel pohledu, kdo co považuje za nezbytné pro svoji osobní potřebu, je však nutné zachovat stále původní povahu evakuačního zavazadla. Což znamená uvědomit si, že pokud už k evakuaci dojde, musíme si vzít opravdu to, co nezbytně potřebujeme. Nespoléhat se na to, že nás v prvních dnech budou všichni zásobovat třeba vodou či jídlem atd. Dostane se nám jen nezbytné pomoci, vše ostatní je na nás.

Otázka vzdělávání či informování obyvatelstva je jedna ze zásadních. Hranice nemají žádný ucelený systém podávání informací či školení nebo vzdělávacích aktivit pro občany. Jak vyplynulo z dotazníku, je důležité začít vzdělávat v oblasti ochrany obyvatelstva, již děti v raném věku. Zrušení branné výchovy a absence jakékoliv formy výuky tohoto tématu na školách je zásadní chyba. Tento problém je ovšem celorepublikový. Dále by uvítaly různé přednášky a ukázky IZS a například formu informativních letáků do schránek. Rozhodně je to velice důležité téma, kterým je nutné se dále zabývat a rozvíjet. Nastolit ucelený systém vzdělávání a informování, který se bude otázkou ochrany obyvatelstva zabývat komplexně.

11 OPATŘENÍ KE ZLEPŠENÍ STAVU OCHRANY OBYVATELSTVA V ORP HRANICE

V rámci své diplomové práce jsem zpracovávala analýzu současného stavu ochrany obyvatelstva v ORP Hranice. Dle získaných informací a proběhnuté analýzy lze současný stav ochrany obyvatelstva v ORP Hranice hodnotit jako celkem dobrý. Příslušné orgány se snaží zabezpečit co nejlepší stav poskytovaných ochranných opatření. Je zpracovaný krizový plán ORP Hranice s náležitostmi dle Havarijního plánu Olomouckého kraje. Jsou zpracované typové plány k určeným mimořádným událostem. Proběhlo zpracování analýzy rizik v rámci kraje, kde došlo k vytipování nezávažnějších rizik a k určení následných ošetření těchto rizik. Samotná analýza rizik není úplně podrobná a myslím si, že vzhledem k měnícím se klimatickým podmínkám a tím probíhajícími změnami v krajině, dále vzhledem k měnící se bezpečnostní situaci ve světě i v České republice by bylo vhodné zpracování nové analýzy rizik se začleněním nových hrozeb, které vývojem společnosti vznikají. Tato analýza by měla být dále upravena o návrhy na řešení ošetření rizik, dle kterých by měly příslušné orgány obce upravit již fungující krizové plány a typové listy.

Dále spolupráce složek integrovaného záchranného systému je na výborné úrovni. Dochází k plánovaným cvičením, kde se provádí secvičení jednotlivých složek podílejících se na záchranných a likvidačních pracích. Jednotlivá cvičení pružně reagují na vývoj obyvatelstva a mimořádné situace. Tato cvičení zvyšují profesionalitu a odbornost jednotlivých složek a samotných příslušníků. Doporučuji nadále provádět příslušná cvičení, ovšem doporučuji větší zapojení veřejné společnosti. Obyvatelé příslušných lokalit zapojením do takovýchto cvičení získají určité vědomosti a nadhled k problematice ochrany obyvatelstva a při možném vzniku mimořádné události si budou jistější v tom jak postupovat k záchraně svého či jiných životů, zdraví a majetku.

Jako negativní shledávám informování a celkově povědomí občanů o ochraně obyvatelstva. S ukončením branné výchovy ve školách došlo k úpadku vzdělávání občanů v rámci ochrany obyvatelstva. Dnešní doba života na internetu, kde si seženete veškeré informace je sice parádní, leč nepřináší žádné praktické poznatky. Chybí základní návyky ochrany života samotného, které v dřívějších dobách zvládalo dítě na základní škole.

V rámci ORP Hranice provozují obce sdružení dobrovolných hasičů, ovšem ne v každém sboru je vedený kroužek pro malé děti. Obzvláště překvapující je to v samotné obci Hranice. Důvodem je nedostatek kvalifikovaných osob k vedení samotného kroužku, financí a

dle mého názoru i jistá neochota vedení obcí a SDH k tomuto kroku přikročit. Je to velká škoda, díky které přichází děti o vštěpování základních vědomostí v rámci ochrany obyvatelstva. Je na zvážení vedení jednotlivých obcí zda takové kroužky vést, ovšem z mého pohledu je to velice příkladný a nenásilný a hlavně prospěšný způsob vzdělávání dětí a mládeže. Samozřejmě zřízení a vedení těchto kroužků stojí peníze, ty se dají získat z rozpočtu obce a dotací ze strany ministerstva školství či za podpory různých neziskových organizací. To samé se týče dalších kroužků zaměřených na ochranu obyvatelstva. V tomto mají obce obrovské nedostatky, jelikož takové kroužky chybí. Je potřeba se nad tím zamyslet a podniknout kroky k nápravě. Vzdělané děti jsou naše budoucnost.

S tím souvisí další vzdělávání a informování občanů. Na území ORP Hranice dochází k ukázkám práce IZS například v rámci dětských dnů, či různých akcí pořádaných na veřejnosti. Probíhající akce ovšem nejsou tak časté, jak by mohlo a mělo být. Doporučuji zvýšit zapojení IZS do těchto projektů konaných na veřejnosti. Dále bych doporučila formu veřejných přednášek. Prostory v obcích k tomu jsou a dle dotazníkového šetření by takovou formu občané uvítali.

S ohledem na starší obyvatelstvo, by mohla probíhat forma prezentací a přednášek přímo v domově důchodců umístěného v Hranicích, či jiných obcích kde poskytují péči seniorům. Z důvodu že ne všichni senioři jsou aktivní na internetu a umí jej používat. Přineslo by jim to informace a nový rozhled a upřímně i trochu zábavy.

Informace k ochraně obyvatelstva poskytuje město Hranice na svých stránkách odkazem na stránky Generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru, anebo informuje formou letáčků, které jsou k dispozici v místním informačním centru. Nemyslím se, že tato forma poskytování informací k ochraně obyvatelstva je dostačující. Doporučila bych informování cestou článků v Hranickém zpravodaji, který město vydává a bezplatně distribuuje do schránek obyvatel. Mohla by zde být zřízena rubrika ochrany obyvatelstva a v každém čísle by mohl být článek zaměřující se na určitou část problematiky ochrany obyvatelstva. Tento návrh rozhodně stojí za zvážení.

Dále má město dle informací zřízeno informování občanů formou sms zpráv. Jednalo by se o podávání informací při mimořádných událostech. Dle posledního šetření na obci a mě poskytnutých informací, se do projektu nepřihlásil jediný občan. Teď je ovšem na místě proč k tomu došlo. Dle mého názoru se jedná o problém s informováním občanů. Já i mnozí přátelé a lidé z mého okolí bychom jistě tuto možnost informování uvítali.

V rámci dotazníkového šetření vyplynul problém s nevědomostí obyvatel o umístění úkrytů. Z informací z obce je jasné, že kryty v rámci obcí nefungují. Bylo by velice přínosné veškeré ještě existující kryty zdokumentovat, zjistit stav a informovat občany, že tu nějaká možnost ukrytí existuje. Pokud taková možnost není informovat občany o tom, jak by se mělo postupovat v rámci ukrytí či následné evakuace v případech tomu určených.

Dále bych doporučila prověřit skladované zásoby PIO, jež jsou v režiji HZS krajů. Zhodnotit současné stavy a počty. Doporučit občanům kde si mohou příslušné prvky individuální ochrany případně zakoupit, pokud by měli zájem a poskytnout informace k možným použitím v případě MU.

Co se týče projektů protipovodňových opatření, bylo by vhodné nadále pokračovat v proběhnutých projektech (např. hráze, retenční území, příkopy zasakovací pásy, kaskády, opatření na vodních tocích, ochranné valy, zpevnění břehu, zasakovací pásy, protierozní meze, protierozní manipulační pásy, vodní dílo Skalička a další), aby při následných možných povodních došlo k co nejmenším následkům a škodám na životech, zdraví a majetku.

V této kapitole byla navržena opatření pro zlepšení stavu ochrany obyvatelstva v obci s rozšířenou působností Hranice. Opatření byla navržena s ohledem na proběhnutou analýzu stavu ochrany obyvatelstva a dotazníkové šetření v obci a dle rozhovorů s pověřenými pracovníky obce. Tento výstup diplomové práce včetně dotazníku informovanosti obyvatelstva bude poskytnut určeným pracovníkům obce.

ZÁVĚR

Problematika ochrany obyvatelstva patřila ještě v relativně nedávné minulosti po dlouhou dobu k opomíjeným, možná i negativně vnímaným tématům, samo jeho vyslovení u některých osob vyvolávalo automatické spojení s dříve povinnou brannou výchovou a směrem, kterým se ochrana obyvatelstva utvářela ještě v době před sametovou revolucí. Jedním ze zásadních ostrých testů připravenosti obyvatelstva i příslušných státních složek představovaly nečekané povodně, které postihly Moravu v roce 1997 a následně v roce 2002 i Čechy. Televizní záběry tehdy zatopených Troubek, Litoměřic i částí Prahy tehdy plnily obsah všech zpravodajských relací a ukázaly i těm, kdo měli to štěstí, že žili mimo zaplavené oblasti, jak nečekaně, rychle a tvrdě dokáže příroda udeřit. Bez obrovského nasazení jednotek IZS, AČR i jiných státních složek, stejně jako tisíců dobrovolníků by tyto škody na životech, zdraví a majetku obyvatel byly mnohonásobně vyšší. Otázka ochrany obyvatelstva následně přestala být vnímána jako jakési memento studené války, ale jako nezbytná součást fungování státu i jeho obyvatelstva.

Jedním z důvodů volby tématu a obsahu mé diplomové práce je skutečnost, že v regionu ORP Hranice dlouhodobě žiji a vím, co právě povodně dokázaly v letech 2009 a 2010 napáchat. Dokázal se stát i společnost připravit na to, že se podobné pohromy mohou opakovat a zlepšila se bezpečnostní opatření i schopnosti obyvatelstva čelit těmto mimořádným událostem tak, aby byly se snížily možné dopady těchto událostí? Jak vypadá informovanost občanů ORP Hranice a jaké mají povědomí o možných krizových situacích, které mohou poblíž jejich domovů nastat? Vědí jak jim případně čelit a co dělat pokud nějaká mimořádná událost skutečně nastane? I to jsou otázky, kterými se tato diplomová práce zabývá a hledá na ně odpovědi.

Teoretická část nabízí souhrn všeobecný pohled na problematiku ochrany obyvatelstva, její historický vývoj a současný stav včetně možností a využívaných metod. Představuje nezapustitelnou roli státu v této oblasti, současný legislativní rámec, Integrovaný záchranný systém, orgány státní samosprávy či analýzu rizik. Potvrzuje, že ochrana obyvatelstva urazila od zmíněných katastrofálních povodní obrovský krok kupředu a stigma jakéhosi socialistického přežitku již nechala daleko za sebou.

V praktické části je představena ORP Hranice, její historický vývoj, infrastrukturu i vedení města. Pomocí analýzy rizik hledá oblasti či činnosti, které mohou vést ke vzniku mimořádné události a určuje, které z nich jsou prioritní a které ne. K jednotlivým primárním

rizikům uvádí historické zkušenosti a posuzuje možné návrhy a opatření vedoucí ke snížení či úplné eliminaci určených rizik a posuzuje připravenost sil a prostředků ORP Hranice na dopady těchto hrozeb. Pro ověření znalostí a obecného povědomí o ochraně obyvatelstva a hrozbách, se kterými se lze v tomto regionu setkat slouží vypracovaný dotazník, vyhodnocující odpovědi jednotlivých respondentů.

Materiály a poznatky získané při tvorbě této diplomové práce potvrzují, že krizové řízení ORP Hranice i příslušné jednotky IZS je aktuálně na odpovídající úrovni. Historické události, zejména povodně, kterými si Hranice a přilehlé města či obce prošly, zvýšily praktickou připravenost, zároveň ale nedošlo k realizaci všech opatření, které by rizika vzniku známých hrozeb, zejména povodní, snížili na akceptovatelnou míru. Je zřejmé, že výstavba jakýchkoliv nádrží přesahuje možnosti rychlého řešení, příští rok bude desetileté výročí posledních povodní, během kterých k výstavbě soustavy nádrží na řece Bečvě nedošlo, ani ještě neprobíhá samotná výstavba.

Obecné povědomí obyvatelstva je dle vyhotoveného dotazníku na očekávané úrovni a zcela jistě existují způsoby, jak znalosti i informovanost obyvatelstva zlepšit. V případě jakékoliv mimořádné události je vždy situace snáze řešitelná s osobami, které vědí co se děje a co dělat, než těmi, které nemají představu o tom, co jim vůbec hrozí a co v takových situacích podniknout či ne.

I přes tyto příklady hodnotím připravenost ORP Hranice, jejího obyvatelstva i možné nasazení dostupných sil a prostředků na další mimořádné události jako dobré a věřím, že po vybudování navržených protipovodňových opatření bude Hranicko stále příjemným a bezpečnějším místem k životu.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] PETR, ZEMAN. *Česká bezpečnostní terminologie: ÚSS/2002–S–1–031 Perspektivy vývoje bezpečnostní situace, vojenství a obranných systémů do roku 2015 s výhledem do roku 2025 Část 1: Perspektivy bezpečnostní situace a politického vývoje států střední a východní Evropy do roku 2015*. Česká republika: Ústav strategických studií Vojenské akademie v Brně, 2002, 113 s. ISBN ÚSS/2002–S–1–031. ISSN S–1–031.
- [2] DOLEŽEL, Martin, Jan KYSELÁK, Otakar J. MIKA a Jaromír NOVÁK. *Základy ochrany obyvatelstva*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. ISBN 978-80-244-4268-6
- [3] *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030*. Praha: MV - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2014. ISBN 978-80-86466-50-7
- [4] ŘEHÁK, David, Bohumír MARTÍNEK a Petra RŮŽIČKOVÁ. *Ochrana obyvatelstva v kontextu aktuálních bezpečnostních hrozeb*. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2015. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-169-9
- [5] FIALA, Miloš a Josef VILÁŠEK. *Vybrané kapitoly z ochrany obyvatelstva*. 1.vyd. Praha: Karolinum, 2010, 208 s. ISBN 978-80-246-1856-2.
- [6] ZEMAN, Miloš a Otakar J. MIKA. *Ochrana obyvatelstva*. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta chemická, 2007, 116 s. ISBN 978-80-214-3449-3.
- [7] MARTÍNEK, Bohumír. *Ochrana obyvatelstva I*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2009, 133 s. ISBN 978-80-7251-298-0.
- [8] MARTÍNEK, Bohumír a Jan TVRDEK. *Ochrana obyvatelstva II*. Vyd. 1. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2010, 101 s. ISBN 978-80-7251-323-9.
- [9] ČESKO. *Bezpečnostní strategie České republiky 2015*. In: Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2015. ISBN 978-80-7441-005-05.
- [10] *Právní předpisy*. [Http://krizport.firebrno.cz/dokumenty/pravni-predpisy](http://krizport.firebrno.cz/dokumenty/pravni-predpisy) [online]. Česká republika: Portál krizového řízení JmK, ©2018 [cit. 2019-04-01]. Dostupné z: <http://krizport.firebrno.cz/dokumenty/pravni-predpisy>
- [11] *Sdružování schopností civilní ochrany EU*. [Https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=legisum:2009_2](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=legisum:2009_2) [online]. Belgie: Evropská Unie, 2013, [cit.2019-04-02]. Dostupné z: https://eurlex.europa.eu/legalcontent/CS/TXT/?uri=legisum:2009_2

- [12] OSN. <https://www.osn.cz/osn/> [online]. (c) UNIC Praha: (c) UNIC Praha | Informační centrum OSN, Železná 24, 110 00 Praha 1, © [cit.2019-04-02]. Dostupné z: <https://www.osn.cz/osn/>
- [13] CivilEmergencyPlanningCommittee(CEPC)NATO. https://www.nato.int/cps/ic/natohq/topics_50093.htm [online] Brusel: NATO, 2011 [cit.2019-04-02] Dostupné z: https://www.nato.int/cps/ic/natohq/topics_50093.htm
- [13] Křeháčková, D. – *Ochrana obyvatelstva (výsledky průzkumu)*, 2019. Dostupné online na <https://68304.vyplnto.cz>.
- [14] MIKA, Otakar J., Pavel ZAHRADNÍČEK a Miloš ZEMAN. *Ochrana obyvatelstva: malé kompendium ochrany obyvatelstva*. Jihlava: Vysoká škola polytechnická, 2012. ISBN 978-80-87035-67-2.
- [15] RICHTER, Rostislav. *Výkladový slovník krizového řízení*. Praha: MV - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2010. ISBN 978-80-86640-54-9.
- [16] ČESKÁ REPUBLIKA. *Zpráva o stavu ochrany obyvatelstva v České republice 2018*. In: Praha: Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2018, ročník 2018. Dostupné také z: <https://www.hzscr.cz/clanek/ochrana-obyvatelstva-v-ceske-republice.aspx>
- [17] Kolektiv autorů. *Ochrana obyvatelstva a krizové řízení*. Praha: MV - Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2015, 325s. ISBN 978-80-86466-62-0.
- [18] VIČAR, Dušan a Radim VIČAR. *Vybrané aspekty práva bezpečnosti a obrany České republiky*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2013. ISBN 978-80-7454-279-4.
- [19] ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon 240/2000 Sb.: Zákon o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon). In: *Sbírka zákonů*. Česká republika, © AIONCS, s.r.o. 2010-2019, ročník 2000, 73/2000, číslo 240. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-240>
- [20] ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon 239/2000 Sb.: Zákon o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů*. Česká republika: © AION CS, s.r.o. 2010-2019, 2000, ročník 2000, 73/2000, číslo 239. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239>
- [21] ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon 241/2000 Sb.: Zákon o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů. In: *Sbírka zákonů*. Česká republika: © AION CS, s.r.o. 2010-2019, 2000, ročník 2000, 73/2000, číslo 241. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-241>

- [22] ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon 320/2015 Sb.: Zákon o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů (zákon o hasičském záchranném sboru). In: *Sbírka zákonů*. Česká republika: © AION CS, s.r.o. 2010-2019, 2015, ročník 2015, 135/2015, číslo 320. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2015-320>
- [23] ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon 133/1985 Sb.: Zákon České národní rady o požární ochraně. In: *Sbírka zákonů*. Česká republika: © AION CS, s.r.o. 2010-2019, 1985, ročník 1985, 34/1985, číslo 133. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1985-133>
- [24] ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon 224/2015: Zákon o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými směsmi. In: *Sbírka zákonů*. Česká republika: © AION CS, s.r.o. 2010-2019, 2015, ročník 2015, 93/2015, číslo 224. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2015-224>
- [25] ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon 254/2001: Zákon o vodách a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů*. Česká republika: © AION CS, s.r.o. 2010-2019, 2001, ročník 2001, 98/2001, číslo 254. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-254>
- [26] ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon 263/2016: Zákon atomový zákon. In: *Sbírka zákonů*. Česká republika: © AION CS, s.r.o. 2010-2019, 2016, ročník 2016, 102/2016, číslo 263. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-263>
- [27] ČESKÁ REPUBLIKA. Vyhláška č. 380/2002 Sb.: Vyhláška Ministerstva vnitra k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva. In: *Sbírka zákonů*. Česká republika: © AION CS, s.r.o. 2010-2019, 2002, ročník 2002, 133/2002, číslo 380. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-380>
- [28] Varování obyvatelstva v České republice. *Www.hzscr.cz* [online]. Česká republika: © 2019 Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 26. září 2017 [cit. 2019-04-22]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/varovani-obyvatelstva-v-ceske-republice>
- [29] Hranice: O městě. In: [Http://infocentrum-hranice.cz/o-meste/](http://infocentrum-hranice.cz/o-meste/) [online]. Česká republika: Copyright © Městská kulturní zařízení Hranice, p.o. 2018, ©2018 [cit. 2019-04-23]. Dostupné z: <http://infocentrum-hranice.cz/o-meste/>
- [30] *Město Hranice* [online]. Česká republika: Město Hranice © 2019, ©2019 [cit. 2019-04-23]. Dostupné z: <https://www.mesto-hranice.cz/>
- [31] *Historie města* [online]. Česká republika: Město Hranice © 2019, ©2019 [cit. 2019-04-23]. Dostupné z: <https://www.mesto-hranice.cz/>

- [32] PACINDA, Štefan. *Analýza rizik, jeden ze základních nástrojů krizového managementu při řešení nevojenských krizových situací: disertační práce*. Brno: Univerzita obrany, 2007. DKZ.
- [33] NEBESKÝ, Jiří J. K. *Hranice*. Praha: Paseka, 2007. Zmizelá Morava. ISBN 978-80-7185-879-9.
- [34] MeziStromy. <https://www.mezistromy.cz/slovník/> [online]. Česká republika: MeziStromy.cz © 2019, ©2019 [cit. 2019-04-28]. Dostupné z: <https://www.mezistromy.cz/slovník/>
- [35] Katastrální mapa ORP Hranice. *GIS MĚSTA Hranice* [online]. Česká republika: GIS MĚSTA Hranice, ©2019 [cit. 2019-04-28]. Dostupné z: <http://mapy.mesto-hranice.cz/mapa/katastrální-mapa/?lb=bmp&ly=hr%2Cad%2Cpa&lbo=1&lyo=&c=-512329%3A-1129434&z=4>
- [36] *Zastupitelstvo, rady, výbory, komise* [online]. Česká republika: Město Hranice © 2019, ©2019 [cit. 2019-04-23]. Dostupné z: <https://www.mesto-hranice.cz/>
- [37] Provozované vodovody. <https://www.vakprerov.cz> [online]. Česká republika: Copyright © 2019 VaK Přerov, a.s., ©2019 [cit. 2019-04-28]. Dostupné z: <https://www.vakprerov.cz/o-spolecnosti/14-vedlejsi-clanky/25-provozovane-vodovody.html>
- [38] Hranice I-Město. <https://prvk-olk.hydrosoft.cz> [online]. Česká republika, ©2019 [cit. 2019-04-28]. Dostupné z: <https://prvk-olk.hydrosoft.cz/prvk/karty/nahled/12>
- [39] <https://www.mmr.cz/>: *ROZBOR UDRŽITELNÉHO ROZVOJE ÚZEMÍ pro správní obvod ORP Hranice* [online]. Česká republika: MMR, 2014 [cit. 2019-04-28]. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/getmedia/b38a1c14-cd0f-4e91-9d75-983650d10ca4/Strategie-rozvoje-regionu-Hranicko-export-OPTP-29082014.pdf?ext=.pdf>
- [40] *Krizové řízení* [online]. Česká republika: Město Hranice © 2019, ©2019 [cit. 2019-04-23]. Dostupné z: <https://www.mesto-hranice.cz/>
- [41] *Městská policie* [online]. Česká republika: Město Hranice © 2019, ©2019 [cit. 2019-04-23]. Dostupné z: <https://www.mesto-hranice.cz/>
- [42] <https://www.zsol.cz/>: *Výjezdové základny ZZS OK* [online]. Česká republika: Zdravotnická záchranná služba Olomouckého kraje, příspěvková organizace, 2019 [cit. 2019-04-28]. Dostupné z: <https://www.zsol.cz/>

- [43] *Nemocnice Hranice* [online]. Česká republika: © 2016 NEMOCNICE Hranice, ©2016 [cit. 2019-04-28]. Dostupné z: <https://www.nemocnice-hranice.cz/>
- [44] *Aeroklub Hranice: Letiště Hranice* [online]. Česká republika: 2019 Aeroklub Hranice., 2019 [cit. 2019-04-28]. Dostupné z: <http://www.aeroklubhranice.cz/>
- [45] *Povodňový plán ORP Hranice* [online]. Hranice: © 2019 Město Hranice verze: 3.1.0, 2019 [cit. 2019-05-03]. Dostupné z: http://olomoucky.dppcr.cz/web_7101/
- [46] *Obvodní oddělení Hranice* [online]. © 2019 Policie ČR, 2019 [cit. 2019-05-03]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/obvodni-oddeleni-hranice-925702.aspx>
- [47] *Požární stanice Hranice* [online]. Česká republika: © 2019 Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR [cit. 2019-05-03]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/ps-hranice-pozarni-stance-hranice.aspx>
- [48] *Sbor dobrovolných hasičů Hranice* [online]. Česká republika: ©2019 raindrops, 2019 [cit. 2019-05-03]. Dostupné z: <http://hasicihranice.kvalitne.cz/>
- [49] *7. Mechanizovaná brigáda* [online]. Česká republika: © 2004-2014 Ministerstvo obrany, 2014 [cit. 2019-05-03]. Dostupné z: <http://www.7mb.army.cz>
- [50] *POKOS* [online]. Česká republika: © 2004-2014 Ministerstvo obrany, ©2004-2014 [cit. 2019-05-03]. Dostupné z: <http://www.pokos.army.cz/>
- [51] *Vodní dílo Skalička* [online]. Česká republika: © 2016–2019 Povodí Moravy s.p., 2019 [cit. 2019-05-05]. Dostupné z: <http://skalicka.pmo.cz>
- [52] *Analýza rizik: ManagementMania's Series of Management ISSN 2327-3658* [online]. Česká republika: Copyright © 2011-2016 | ManagementMania.com., ©2011-2016 [cit. 2019-05-05]. Dostupné z: <https://managementmania.com>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

Apod.	A podobně.
a.s.	Akciová společnost.
Atd.	A tak dále.
BRS	Bezpečnostní rada státu.
CBRN	Chemické, biologické, radiologické a nukleární zbraně.
CEPC	Výbor pro civilní a nouzové plánování.
CO	Civilní ochrana.
č.	číslo.
ČHMÚ	Český hydrometeorologický ústav.
ČNB	Česká národní banka.
ČR	Česká republika.
ČSSR	Československá socialistická republika.
ČT	Česká televize.
ENS	Elektronické sirény.
EU	Evropská unie.
fa	Firma.
GŘ	Generální ředitelství.
Hl. m.	Hlavní město
HOPKS	Hospodářská opatření pro krizové stavy.
HZS	Hasičský záchranný sbor.
Ing.	Inženýr.
IZS	Integrovaný záchranný systém.
JSVV	Jednotný systém varování a vyrozumívání.
KI	Kritická infrastruktura.

Km ²	Kilometr čtverečný.
KP	Krizový plán.
KŘ	Krizové řízení.
KS	Krizová situace.
KVV	Krajské vojenské velitelství.
m ²	Metr čtverečný.
MIS	Místní informační systém.
MU	Mimořádná událost.
NATO	Severoatlantická aliance.
OO	Ochrana obyvatelstva.
OOV	Ostravský oblastní vodovod.
OPIS	Operační a informační středisko.
ORP	Obec s rozšířenou působností
OSN	Organizace spojených národů.
PaFO	Právnické a Fyzické osoby.
PIO	Prostředky individuální ochrany.
POKOS	Příprava občanů k obraně státu.
ROT	Rotační sirény.
SaP	Síly a prostředky.
SDH	Sbor dobrovolných hasičů.
Sb.	Sbírky.
SPA	Stupeň povodňové aktivity.
SSHR	Správa státních hmotných rezerv.
SSRN	Systém selektivního rádiového návěští.
s.r.o.	Společnost s ručením omezeným.
TV	Televize.

USA	Spojené státy americké.
ÚKŠ	Ústřední krizový štáb.
ÚSÚ	Ústřední správní úřad.
VaK	Vodovody a kanalizace.
v.o.s.	Veřejná obchodní společnost.
zák.	Zákon.
ZaLP	Záchranné a likvidační práce.
ZHN	Zbraně hromadného ničení.
ZZS	Zdravotnická záchranná služba.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1: Jednotný systém varování a vyrozumění[4]	31
Obr. 2: Všeobecná výstraha[28].....	32
Obr. 3: Zkušební tón[28]	32
Obr. 4: Požární poplach[28].....	33
Obr. 5: Vývoj událostí přes mimořádnou událost ke krizové situaci[17].....	47
Obr. 6: Hranice[29]	56
Obr. 7: ORP Hranice[35].....	58
Obr. 8: Graf souvztažnosti rizik [zdroj: vlastní]	65
Obr. 9: Protipovodňová opatření v ORP Hranice [51].....	70
Obr. 10: Krizový štáb ORP Hranice [40]	73

SEZNAM TABULEK

Tab. 1: Počty dálkových koncových prvků varování zapojených do JSVV[16]	31
Tab. 2: Přehled počtu stálých úkrytů v jednotlivých krajích k 31. 12. 2017[16].....	37
Tab. 3: ORP Hranice zdroj: Vlastní úprava dle [30].....	59
Tab. 4: Soupis rizik [zdroj: vlastní].....	62
Tab. 5: Tabulka souvztažnosti rizik[zdroj: vlastní].....	63
Tab. 6 Rozdělení dle koeficientu [zdroj: vlastní].....	64
Tab. 7: Rozdělení rizik[zdroj: vlastní]	65

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Pohlaví [zdroj Vlastní]	84
Graf 2: Věková kategorie [zdroj Vlastní]	85
Graf 3: Bydliště [zdroj Vlastní]	85
Graf 4: Dosažené vzdělání [zdroj Vlastní]	86
Graf 5: Ochrana Obyvatelstva [zdroj Vlastní]	86
Graf 6: Základní složky IZS [zdroj Vlastní]	87
Graf 7: Ostatní složky IZS [zdroj Vlastní]	87
Graf 8: Mimořádná událost [zdroj Vlastní]	88
Graf 9: MU přírodního charakteru [zdroj Vlastní]	88
Graf 10: Akustická zkouška sirén [zdroj Vlastní]	89
Graf 11: Všeobecná výstraha [zdroj Vlastní]	89
Graf 12: Číslo tísňového volání [zdroj Vlastní]	90
Graf 13: Evakuace [zdroj Vlastní]	90
Graf 14: Evakuační zavazadlo [zdroj Vlastní]	91
Graf 15: Kryt civilní ochrany [zdroj Vlastní]	91
Graf 16: Prostředky kolektivní ochrany [zdroj Vlastní]	92
Graf 17: Povodně [zdroj Vlastní]	92
Graf 18: Stupně povodňové aktivity [zdroj Vlastní]	93
Graf 19: Povodeň v ORP Hranice [zdroj Vlastní]	93
Graf 20: Protipovodňová opatření [zdroj Vlastní]	94
Graf 21: Hrozící MU [zdroj Vlastní]	95
Graf 22: Zdroje rizik [zdroj Vlastní]	96
Graf 23: Přístup ORP Hranice k OO [zdroj Vlastní]	97
Graf 24: Informace [zdroj Vlastní]	97
Graf 25: Vzdělávání a informování obyvatelstva [zdroj Vlastní]	98

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha PI – Dotazníkové šetření

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

Dobrý den,

jmenuji se Diana Křeháčková a jsem studentka Fakulty aplikované informatiky UTB ve Zlíně, obor Bezpečnostní technologie, systémy a management. Chci Vás požádat o vyplnění krátkého dotazníku, který je určený pro potřeby mé diplomové práce. Dotazník je zcela anonymní a zabere Vám jen pár minut času.

Děkuji Vám za spolupráci.

1. Pohlaví:

- a) Muž;
- b) Žena.

2. Věková kategorie:

- a) 15 – 19 let;
- b) 20 – 40 let;
- c) 41 – 50 let;
- d) 51 – 60 let;
- e) 61 a více.

3. Bydliště:

- a) Bytový dům;
- b) Rodinný dům;
- c) Jiné.

4. Dosažené vzdělání:

- a) Základní vzdělání;
- b) Střední vzdělání s výučním listem;
- c) Střední vzdělání s maturitou;
- d) Vyšší odborné vzdělání;
- e) Vysokoškolské vzdělání.

5. Co představuje pojem „Ochrana obyvatelstva“?

- a) Varování, ukrytí, záchranné práce, nouzové přežití obyvatelstva, boj s požáry;
- b) Varování a informování obyvatelstva, vyzoomění, ukrytí, evakuace, nouzové přežití;
- c) Varování a vyzoomění, ukrytí, evakuace, nouzové přežití, zatemňování.

6. Základní složky integrovaného záchranného systému jsou?

- a) Jednotky požární ochrany, Zdravotnická záchranná služba, Armáda ČR;
- b) Hasičský záchranný sbor a jednotky požární ochrany zařazené v plošném pokrytí území, Policie ČR a Zdravotnická záchranná služba;
- c) Policie ČR, Městská policie, Armáda ČR.

7. Jaké ostatní složky IZS, mohou být v případě MU (mimořádné události) přivolány na pomoc základním složkám IZS ?

- a) Armáda ČR;
- b) Dobrovolní hasiči;
- c) Městská policie;
- d) Horská služba;
- e) Policie ČR;
- f) Vodní záchranná služba;

- g) Hasičský záchranný sbor ČR.

8. Co je MU - mimořádná událost?

- a) Jedná se dle zákona č. 239/2000Sb. o události, které vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací Integrovaným záchranným systémem;
- b) Jedná se o nežádoucí stav systému, kdy v širším smyslu stav překročí dané hranice v nežádoucím směru.

9. Co řadíme do mimořádné události přírodního charakteru?

- a) Povodeň, zemětřesení, velký sesuv půdy, sopečný výbuch, vichřice, orkán, tornádo, extrémní chlad a teplo, pád meteoritu, velký lesní požár, sněhové laviny;
- b) Velký lesní požár, pád meteoritu, sněhové laviny, únik amoniaku ze zimního stadionu;
- c) Tornádo, extrémní chlad a teplo, pád meteoritu, velký lesní požár, válka.

10. Kdy probíhá akustická zkouška sirén a jak ji poznáme?

- a) Každou druhou středu v měsíci a trvá 60 vteřin;
- b) Každé první pondělí v měsíci a trvá 120 vteřin;
- c) Každou první středu v měsíci a trvá 140 vteřin.

11. Jak se zachováte, uslyšíte-li kolísavý tón sirény trvajcí 140 vteřin (Všeobecná výstraha)?

- a) Nic nebudete dělat;
- b) Zajdete si na obecní (městský) úřad pro informace o tom co se děje;
- c) Vyhledáte úkryt v nejbližší budově a budete sledovat sdělovací prostředky a vyčkávat na informace o tom co se děje.

12. Jaké je jednotné evropské číslo tísňového volání?

- a) 112;
- b) 116;
- c) 212.

13. Co znamená pojem „Evakuace“?

- a) Jedná se o okamžité opuštění domova;
- b) Souhrn organizačních a technických opatření zabezpečujících přemístění osob, zvířat a věcí v daném pořadí priority z míst ohrožených mimořádnou událostí do míst, ve kterých je zajištěno pro osoby náhradní ubytování a stravování, pro zvířata ustájení;
- c) Únik z ohroženého území mimořádnou událostí.

14. Co má obsahovat evakuační zavazadlo?

- a) Základní trvanlivé potraviny, pití, jídelní potřeby, léky a léčiva, příkrývka, polštář, kompletní náhradní oblečení, toaletní a hygienické potřeby, šicí potřeby, Osobní doklady, mobilní telefon s nabíječkou, kontakt na blízké osoby, rozhlasové zařízení;
- b) Jídlo a pití + nádobí, cennosti a dokumenty, léky a hygiena;
- c) Základní trvanlivé potraviny, pití, jídelní potřeby, léky a léčiva, příkrývka, polštář, kompletní náhradní oblečení, svítilnu, zápalky, svíčky, kniha, bloček na psaní, čisticí prostředky na obuv.

15. Víte, kde se ve Vašem okolí nachází kryt civilní ochrany, nebo jiný druh krytu (městské kryty na sídlištích atd.)?

- a) Nevím
- b) Ano – napište, kde se kryt nachází

16. Co jsou prostředky určené ke kolektivní ochraně?

- a) Stálé tlakově odolné úkryty, stálé tlakově neodolné úkryty, ochranné systémy podzemních dopravních staveb, improvizované úkryty;
- b) Stálé tlakově odolné úkryty, stálé tlakově neodolné úkryty, improvizované úkryty;
- c) Ochranné systémy podzemních dopravních staveb, improvizované úkryty.

17. Co je povodeň?

- a) Povodněmi se dle zákona 254/2001Sb. rozumí přechodné výrazné zvýšení hladiny vodních toků nebo jiných povrchových vod, při kterém voda již zaplavuje území mimo koryto vodního toku a může způsobit škody;
- b) Trvalé zvýšení hladiny vodních toků nebo jiných povrchových vod, při kterém voda zaplavuje území mimo koryto vodního toku;
- c) Dlouhodobé zvýšení hladiny vodních toků nebo jiných povrchových vod, při kterém voda zaplavuje území mimo koryto vodního toku.

18. Jaké jsou stupně povodňové aktivity?

- a) 1. bdělosti, 2. pohotovosti, 3. ohrožení;
- b) 1. pohotovost, 2. bdělost, 3. příprava, 4. ohrožení;
- c) 1. ohrožení, 2. bdělosti, 3. pohotovost.

19. Postihla ORP Hranice někdy povodeň?

- a) Ano;
- b) Ne;
- c) Nevím.

20. Víte jaká protipovodňová opatření v ORP Hranice byla učiněna? Vypište:

21. Jaké MU mohou v ORP Hranice nastat? Vypište:

22. Co považujete za největší zdroj rizika v ORP Hranice? Vypište:

23. Jak hodnotíte přístup ORP Hranice k problematice ochrany obyvatelstva (vzdělávání, aktualizace informací, rychlost informování)?

- a) Výborný;
- b) Chvalitebný;
- c) Dobrý;
- d) Dostatečný;
- e) Nedostatečný.

24. Víte kde a jak v ORP Hranice získat informace o ochraně obyvatelstva?

- a) Nevím;
- b) Ano – napište kde a jak.

25. Jakou formu vzdělávání a informování o ochraně obyvatelstva byste uvítali? Vypište:

